

Møteinnkalling

Utval:	Hordaland fagskulestyre
Møtestad:	Fagskolen i Hordaland, Austevoll
Dato:	24.01.2018
Tid:	10:00

Det blir med dette kalla inn til styremøte i Hordaland Fagskulestyre

Dato: Onsdag 24. januar 2018 kl. 10.00

Stad: Fagskolen i Hordaland, avd. Austevoll.

Program:

Kl. 08.15: Avreise frå Bystasjonen (minibuss) – perrong P

Kl. 08.55: Ferje frå Krokeide

Kl. 09.30: Ankomst Hufthamar:

Kl. 10.00: Program - styremøte - lunsj

Kl. 14.00: Avreise frå skulen

Kl. 14:15: Ferje frå Hufthamar

Kl. 14.50 Ankomst Krokeide

Kl. 15.20: Ankomst Bergen bystasjon

Innkallinga gjeld valde medlemmer i Hordaland fagskulestyre. Ved eventuelle forfall frå faste medlemmer vil varamedlemer bli kalla inn særskilt.

Dersom nokon av utvalet sine medlemmer ikkje kan møta og må melda forfall, vert dei bedne om å gjere dette snarast ved å fylle ut skjemaet på www.hordaland.no/forfall.

Rektor ved Fagskolen i Hordaland kan møta på møta i Hordaland fagskulestyre. Rektor må også melde forfall dersom han ikkje møter.

Roald Kvamme
styreleiar

Sakliste

Utvals- saknr	Innhald	Arkiv- saknr	U.Off.
PS 1/18	Godkjenning av møteinnkalling og sakliste		
PS 2/18	Godkjenning møtebok forrige møte		
PS 3/18	Referatsaker (meldingar)		
RS 1/18	Revisjon ved Fagskolen i Hordaland	2015/11453	
PS 4/18	Budsjetter og informasjon om ny finansiering i 2018	2015/11453	
PS 5/18	Løyve til å søkje NOKUT om nytt studie i Klassisk bygningshåndverk og restaurering	2015/11453	
PS 6/18	Fastsetjing av forskrift for Fagskolen i Hordaland	2015/11453	
PS 7/18	Ymse		

PS 1/18 Godkjenning av møteinnkalling og saksliste

PS 2/18 Godkjenning møtebok forrige møte

PS 3/18 Referatsaker (meldingar)

Notat

Dato: 11.01.2018
Arkivsak: 2015/11453-114
Saksbehandlar: adelan

Til: Hordaland fagskulestyre

Frå: Fylkesdirektør opplæring

Revisjon ved Fagskolen i Hordaland

Av brev datert 12.12.2017 melder NOKUT om følgjande vedtak i samband med revisjon av utdanningane bygg og elkraft ved Fagskolen i Hordaland:

«Fagskoleutdanningene elkraft og bygg ved Fagskolen i Hordaland oppfyller alle krav i fagskoletilsynsforskriften. Godkjenningen for elkraft og bygg opprettholdes».

I brevet frå NOKUT (sjå vedlegg) følgjer også revisjonsrapporten som syner prosessen frå start til slutt. Siste del av rapporten (del 2) gjev ei oversikt over svara fagskulen leverte 6. november 2017 som var siste opprettingsfrist. Deretter kan ein lese NOKUT si vurdering av svara.

Fagskolen i Hordaland
Pb.1876
5817 BERGEN

Saksbehandler: Anne Karine Sørskår

Vår ref: 16/00777-30
Vår dato: 12.12.2017
Deres ref:
Deres dato:

Orientering om endelig vedtak etter revidering av fagskoleutdanningene *elkraft* og *bygg* ved Fagskolen i Hordaland

I styremøte 12. desember 2017 fattet NOKUTs styre følgende vedtak:

Fagskoleutdanningene *elkraft* og *bygg* ved Fagskolen i Hordaland oppfyller alle krav i fagskoletilsynsforskriften. Godkjenningen for *elkraft* og *bygg* opprettholdes.

Vedtaket er fattet med hjemmel i

- lov om fagskoleutdanning
- forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning

Bakgrunn

På bakgrunn av informasjon fremkommet gjennom NOKUTs tilsyn med tekniske fagskoler fattet NOKUT 27.juni 2016 vedtak om å gjennomføre en revidering av utdanningene *elkraft* og *bygg* ved Fagskolane i Hordaland/Bergen tekniske fagskole.

NOKUT oppnevnte en komité på tre personer til å vurdere godkjenningene av fagskoleutdanningene. NOKUT mottok egenrapport og dokumentasjon fra fagskolen 5. oktober 2016. Det ble gjennomført institusjonsbesøk 5.–6. desember 2016, og på grunnlag av tilsynsrapport avgitt mai 2017 fattet NOKUT styre 4. mai 2017 følgende vedtak:

Fagskolane i Hordaland/Bergen tekniske fagskole gis frist til 6. november til å dokumentere at fagskoletilsynsforskriftens §§ 3-1 (b), 3-1-1 (f), 3-3 (3) og 3-6 (1) er tilfredsstillende oppfylt. Dersom forholdene ikke blir utbedret på en tilfredsstillende måte innen fristen, vil NOKUT trekke tilbake godkjenningene av *bygg* og *elkraft*, med hjemmel i forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning.

NOKUT mottok 6. november 2017 dokumentasjon av de tiltak fagskolen har gjennomført for å følge opp de mangler som ble påpekt i tilsynsrapporten.

Den sakkyndige komiteen konkluderer med at fagskoleutdanningene nå har tilfredsstillende kvalitet i samsvar med fagskoletilsynsforskriften. NOKUT konkluderer med at de grunnleggende forutsetningene for å drive fagskoleutdanning er tilstede.

Med hilsen

Øystein Lund
tilsynsdirektør

Hege Brodahl
seksjonssjef

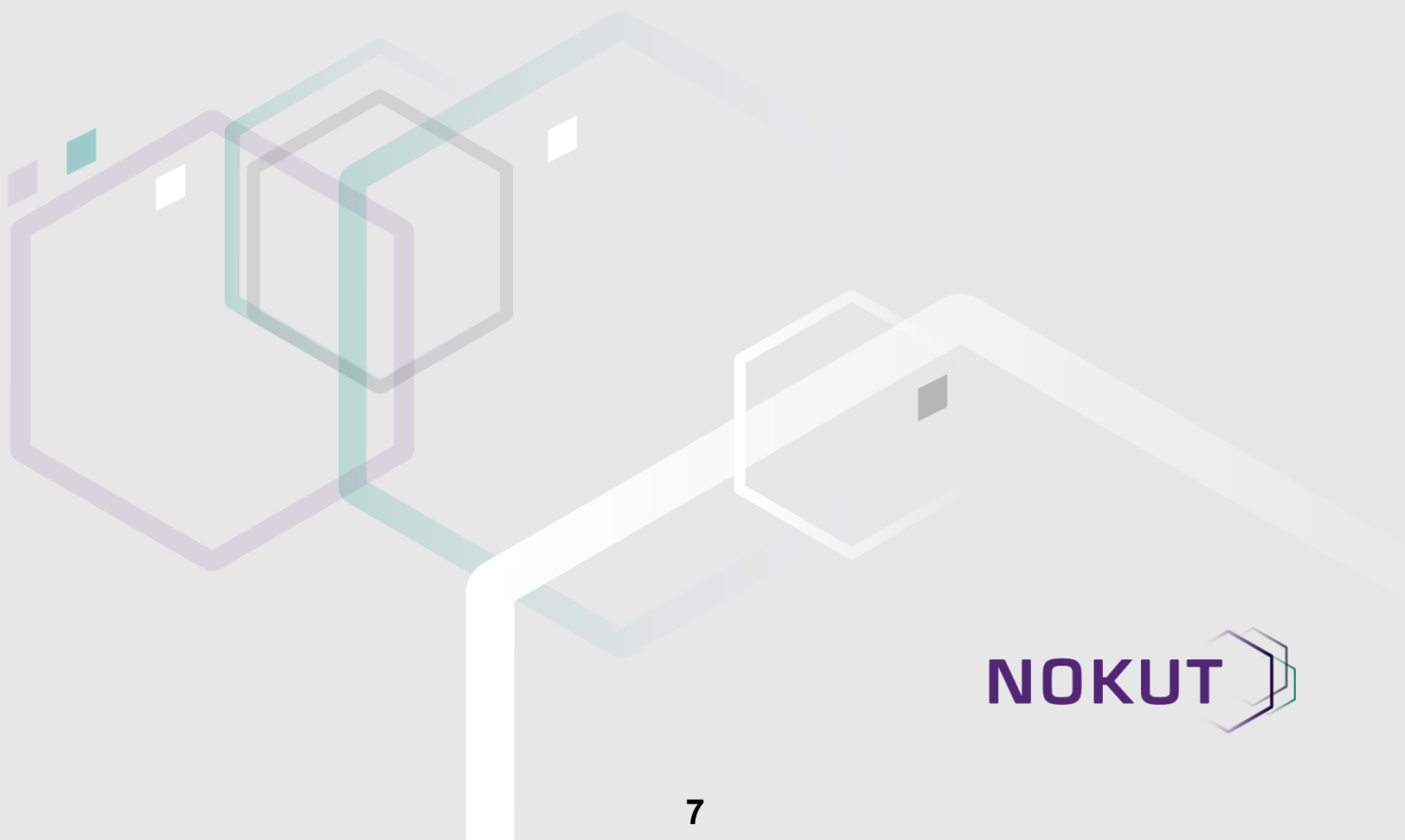
Dokumentet er elektronisk signert.

Vedlegg: 16-00777-29 Endelig rapport Fagskolen i Hordaland 428924_4_0

Fagskolen i Hordaland

Revidering av bygg og elkraft

Desember 2017

NOKUT kontrollerer og bidrar til kvalitetsutvikling ved fagskolene. Dette gjør vi blant annet ved å føre tilsyn med alle eksisterende fagskoleutdanninger. I tillegg til å kontrollere at utdanningskvaliteten oppfyller minstekravene våre, ønsker vi at tilsynet motiverer fagskolene til videre utvikling.

Når vi fører tilsyn med eksisterende fagskoletilbud, bruker vi de samme kriteriene som ved godkjenning av nye fagskoletilbud.

Tilbyder/Utdanningssted:	Fagskolen i Hordaland - Bergen
Utdanningstilbudets navn:	Bygg og elkraft
Nivå/fagskolepoeng:	120
Undervisningsform:	Stedbasert
Sakkyndige:	Inger Vagle Robert Mortensen Christoffer Blaalid
Dato for vedtak:	12.12.2017
NOKUTs saksnummer	16/00777

Forord

Tilsynsrapporten er resultat av NOKUTs revidering av fagskoleutdanningene *bygg* og *elkraft* ved daværende Bergen tekniske fagskole, fra 1. januar 2017 Fagskolen i Hordaland.

Revidering av tidligere godkjente utdanningstilbud er den strengeste formen for tilsyn. Revidering innebærer en vurdering av dokumenterte resultater hvor det skal fremgå hvordan utdanningstilbudet oppfyller gjeldende krav.

Tilsynsrapporten består av to deler. Første del av rapporten – som er identisk med tilsynsrapporten fra mai 2017 – er den administrative og sakkyndige vurderingen som ble utført på grunnlag av mottatt egenrapport fra fagskolen og besøk ved institusjonen, fagskolens tilsvarende svar til vurderingene samt det vedtaket NOKUTs styret fattet 4. mai 2017. Styret gjorde vedtak om at fagskoleutdanningene *elkraft* og *bygg* ikke oppfylte alle kravene i fagskoletilsynsforskriften. Fagskolen i Hordaland fikk seks måneder til å dokumentere tiltak for å bringe fagskoleutdanningene i tråd med kravene som ikke var oppfylt.

Andre del av rapporten består av redegjørelsen fra Fagskolen i Hordaland etter opprettingsfristen 6. november 2017, administrativ- og sakkyndige vurdering av tiltakene fagskolen har gjort rede for samt styrets endelige vedtak.

Innhold

1	Del 1	1
1.1	Sammendrag	1
1.2	Innledning	3
1.3	Innledende vurdering	8
1.4	Sakkyndig vurdering av fagskoleutdanningen bygg	17
1.5	Sakkyndig vurdering av fagskoleutdanningen elkraft	31
1.6	Tilbyders tilbakemeldinger	44
1.7	NOKUTs tilleggsvurdering	54
1.8	Sakkyndig tilleggsvurdering for bygg	56
1.9	Sakkyndig tilleggsvurdering for elkraft.....	59
1.10	Vedtak.....	62
2	Del 2 Vurdering etter opprettingsfrist	63
2.1	Tilsvar fra Fagskolen i Hordaland	63
2.2	Administrativ vurdering etter opprettingsfris	72
2.3	Sakkyndige vurdering.....	73
3	Endelig vedtak – etter opprettingsfrist	76
4	Dokumentasjon	76
5	Vedlegg	77

1 Del 1

1.1 Sammendrag

Vurdering av de grunnleggende forutsetningene for å tilby fagskoleutdanning

Revideringen avdekket at styrereglementet hadde noen mangler, og at fagskolens reglement ikke var endret i tråd med kravene i ny fagskolelov. Videre var de avtalene fagskolen har med aktører i arbeidslivet ikke i samsvar med det samarbeidet som faktisk skjer i fagmiljøene.

I fagskolen sitt system for kvalitetssikring manglet det ordninger for systematisk tilbakemelding fra yrkeslivet. Det ble ikke dokumentert hvilke tiltak som blir gjennomført for å rette opp manglende måloppnåelse der systemet avdekker det, og fagskolen har ikke gjennomført tilstrekkelige tiltak for å følge opp gjentakende dokumentasjon på kvalitetsbrist i enkeltemner.

For å rette på disse forholdene måtte fagskolen:

- sørge for at det fremkommer av styrevedtektene hvem som har vedtatt dem
- uttrykke i styrevedtektene hvilke rettigheter ansatt- og studentrepresentanter har
- oppdatere styrevedtektenes omtale av klagenemnd, i tråd med endringene i fagskoleloven
- legge frem en plan for arbeidet med forskrift
- utforme og kunngjøre opptaks- og eksamensforskrift
- sikre at fagskolen har aktive avtaler med aktører i yrkesfeltet
- dokumentere hvordan kvalitetsbrist i årsmeldingen følges opp
- innføre ordninger for systematisk innhenting av tilbakemeldinger fra yrkesfeltet

I tilsvaret gjorde tilbyder rede for hva som er gjort for å bringe forholdene i tråd med kravene i fagskoletilsynsforskriften. Etter en vurdering av tilsvaret er konklusjonen at tilbyder må:

- oppdatere systembeskrivelsen slik at det fremgår hvordan kvalitetsbrist følges opp
- oppdatere systembeskrivelsen slik at det fremgår at det årlige dialogmøtet med aktører i yrkesfeltet blir erstattet av spørreskjemaundersøkelse
- dokumentere styrets behandling av kvalitetsbrist i forbindelse med styrebehandling av årsmeldingen om kvalitet
- følge opp pålegg om korrigeringer av *Forskrift for opptak, eksamen, disiplinære sanksjonar og klagehandsaming*

Faglig vurdering av utdanningene bygg og elkraft

Den sakkyndige komiteen sin vurdering er at fagskoleutdanningene *bygg* og *elkraft* ved Bergen tekniske fagskole i hovedsak har god kvalitet og et godt studieopplegg, men at det er enkelte forhold som ikke er tilfredsstillende. De manglene komiteen påpekte, henger til dels sammen med de manglene ved kvalitetssikringssystemet som er påpekt, og kan oppsummeres i tre hovedpunkt:

- kvalitetsbrist i enkeltemner

- manglende formalisering av kontakten med aktører i yrkeslivet
- manglende formalisering, forankring og eierskap til studieplanen

For å rette på disse forholdene måtte fagskolen for både *bygg* og *elkraft*:

- få på plass forpliktende avtaler med sentrale samarbeidspartnere i yrkesfeltet
- revidere læringsutbyttebeskrivelsene på emnenivå
- fastsette rutiner for revidering og fastsetting av studieplan
- sette inn tiltak som sikrer studentene tilfredsstillende undervisning i alle emner
- spesifisere hvordan vurdering og sensurering av hovedprosjekt gjennomføres
- spesifisere krav til sensorenes kompetanse

For studiet *elkraft* måtte fagskolen også få på plass laboratorieøvelser for førsteklassestudentene.

I tilsvaret gjorde tilbyder rede for hva som er gjort for å bringe forholdene i tråd med kravene i fagskoletilsynsforskriften. Etter en vurdering av tilsvaret er konklusjonen at tilbyder både for *bygg* og for *elkraft* må:

- dokumentere revidering av læringsutbyttebeskrivelser på emnenivå
- spesifisere hvordan muntlig eksamen inngår i karakteren på hovedprosjekt

1.2 Innledning

1.2.1 Styrets vedtak om revidering

NOKUT fattet 27. juni 2016 vedtak om at fagskoleutdanningene *bygg* og *elkraft* ved Fagskolane i Hordaland/Bergen tekniske fagskole skulle revideres.

Vedtaket om revidering ble fattet med hjemmel i:

- Lov om fagskoleutdanning 20.06.2003 nr. 56, § 2 (fagskoleloven)
- Forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning (heretter kalt NOKUT-forskriften) av 01.02.2010 nr. 96, § 5-4 (1)

Bakgrunn for vedtak om revidering

Utdanningene *elkraft* og *bygg* ved Bergen tekniske fagskole ble godkjent av NOKUT i 2007. Kravene for godkjenning av fagskoleutdanning ble endret i 2009 og i 2013.

I forbindelse med NOKUTs tilsyn med tekniske fagskoler sendte Bergen tekniske fagskole 1. september 2015 inn dokumentasjon på studieplaner og læringsutbyttebeskrivelser, samt informasjon om pedagogisk og faglig ansvarlig for utdanningene (NOKUTs sak 15/441-29). NOKUT har i gjennomgangen av dokumentasjonen funnet flere indikasjoner på mangler. Studieplanene inneholder kun læringsutbyttebeskrivelser, og de gir ingen informasjon om innholdet eller gjennomføringen av utdanningen, herunder om studiene tilbys nett- eller stedbasert. Det fremstår også som uklart hvordan det faglige og pedagogiske ansvaret er forankret. På bakgrunn av dette vedtok NOKUT å gjennomføre en revidering av utdanningene *elkraft* og *bygg* ved Bergen tekniske fagskole for å se om fagskolen oppfyller gjeldende krav til fagskoleutdanning. Utdanningene *elkraft* og *bygg* er valgt fordi disse er de to største utdanningene målt i antall registrerte studenter på de stedbaserte studiene. Ettersom det innen tilsynet med tekniske fagskoler pågår en egen oppfølging av de nettbaserte utdanningene, er kun de stedbaserte utdanningene omfattet av revideringen.

1.2.2 Om revidering

Revidering av tidligere godkjente utdanningstilbud er den strengeste formen for tilsyn. I en revidering kontrollerer NOKUT om utdanningskvaliteten tilfredsstiller gjeldende bestemmelser for kvalitet i fagskoleutdanning, slik det beskrives i fagskoletilsynsforskriften. Alle tilbydere skal til enhver tid drive sine godkjente utdanningstilbud i tråd med de bestemmelsene som gjelder for godkjent fagskoleutdanning.

NOKUT-forskriften gir NOKUT fullmakt til å revidere allerede godkjente tilbud. Revidering kan gjelde et utdanningstilbud som helhet eller kun enkelte deler av et utdanningstilbud. Den faglige vurderingen gjøres av en sakkyndig komité. Ved revidering skal det være en studentrepresentant i den sakkyndige komiteen. Komiteen gjør sin vurdering basert på tilbyders egenrapport og et institusjonsbesøk. De faglige kravene som skal vurderes fremkommer i fagskoletilsynsforskriften, kapittel 3. NOKUT vurderer administrativt om tilbyder oppfyller de grunnleggende forutsetningene for å tilby fagskoleutdanning, som angitt i fagskoletilsynsforskriften § 3-1. En revidering kan også være begrenset til kun å gjelde de grunnleggende forutsetningene.

Alle de faglige og administrative kravene må være oppfylt på en tilfredsstillende måte for at fagskoleutdanningen skal opprettholde sin godkjenning. De sakkyndige vurderingene inngår, sammen med den administrative vurderingen av styringsordning, reglement og kvalitetssikring, i en revideringsrapport som behandles av NOKUTs styre.

1.2.3 Sakkyndig komité og institusjonsbesøket

Den sakkyndige komiteen som ble oppnevnt for å foreta den faglige vurderingen av fagskoleutdanningene *bygg* og *elkraft* ved Fagskolane i Hordaland/Bergen tekniske fagskole besto av:

- førsteamanuensis Inger Vagle (leder)
- student Christoffer Blaalid
- høyskolelærer Robert Mortensen

Det ble gjennomført et institusjonsbesøk mandag 5. og tirsdag 6. desember 2016. Komiteen hadde samtaler med ledelsen ved skolen, nåværende og tidligere studenter, studentråd og studenttillitsvalgte i klassene, lærere, eksterne samarbeidspartnere, samt styreleder og styremedlemmer. Komiteen hadde også en omvisning i undervisningslokalene. Erfaringene fra dette institusjonsbesøket utgjør sammen med egenrapporten og tilhørende dokumentasjon grunnlaget for de sakkyndiges vurdering som er nedfelt i denne revideringsrapporten.

1.2.4 Om tilbyder og utdanningene som revideres

Fagskolane i Hordaland besto i 2016 av Bergen tekniske fagskole, Hordaland helsefagskole og Bergen maritime fagskole. Fra 1. januar 2017 ble Bergen maritime fagskole slått sammen med Bergen tekniske fagskole. De to utdanningene som revideres – *bygg* og *elkraft* – tilbys ved fagskolens hovedcampus på Nordnes i Bergen. Bergen tekniske fagskole har organisasjonsnummer 974 557 525.

Bygg ble godkjent av NOKUT 12. juli 2006 (NOKUTs saksnr. 05/00297). 18. januar 2007 søkte tilbyder om å tilby utdanningen også som fjernundervisning på deltid over tre år (sak 07/00057).

Elkraft ble godkjent av NOKUT 10. juli 2006 (NOKUTs saksnr. 05/00301). 18. januar 2007 søkte tilbyder om å tilby utdanningen også som fjernundervisning på deltid over tre år (sak 07/00061).

Søknadene om å tilby utdanningene som nettbaserte tilbud ble godkjent 18. juni 2007 (sak 07/00118).

Utdanningene er på 120 fagskolepoeng som gis på heltid over 2 år eller over 3 år som deltid.

Gjennomstrømning

Tabell 5 Opptak og gjennomføring for utdanningen *bygg*

Studentkull	Antall søkere til studiet	Antall studenter tatt opp på grunnlag av formell kompetanse	Antall studenter tatt opp på grunnlag av realkompetanse	Antall uteksaminerte studenter* / normert tid	Antall uteksaminerte studenter** / ikke normert tid	Frafall***
2012	35****	34	Data ikke tilgjengelig	29 fullført og bestått	1	3 (+2 slutt før 1. september)
2013	50****	30	Data ikke tilgjengelig	24 fullført og bestått 1 fullført og ikke bestått	0	5
2014	121****	33	Data ikke tilgjengelig	27 fullført og bestått	0	5 (+3 slutt før 1. september)
2015	112****	30	2	--	--	4 (+ 5 slutt før 1. september)
2016	84****	27	2	--	--	4 pr. 04.10.16 (+10 slutt før 1. september)

Tabell 6 Opptak og gjennomføring for utdanningen *elkraft*

Studentkull	Antall søkere til studiet	Antall studenter tatt opp på grunnlag av formell kompetanse	Antall studenter tatt opp på grunnlag av realkompetanse	Antall uteksaminerte studenter* / normert tid	Antall uteksaminerte studenter** / ikke normert tid	Frafall***
2012	37****	30	Data ikke tilgjengelig	24 fullført og bestått	0	6 (+3 slutt før 1. september)
2013	39****	31	Data ikke tilgjengelig	26 fullført og bestått + 1 fullført	0	4
2014	108****	26	Data ikke tilgjengelig	19 fullført og bestått + 1 fullført	0	5 (+8 slutt før 1. september)
2015	123****	33	1	--	--	7 (+10 slutt før 1. september)
2016	117****	32	1	--	--	(10 slutt før 1. september)

*Gjelder antall studenter tatt opp i det aktuelle studentkullet som har fullført hele utdanningen på normert tid.

**Gjelder antall studenter tatt opp i det aktuelle studentkullet som har fullført hele utdanningen ut over normert tid.

***Frafall inkluderer alle studenter som har sluttet uten å fullføre hele studiet med ståkarakter.

****År 2012: er kun poengberegnet, kvalifiserte søkere

År 2013: er hentet fra DBH – alle søkere

År 2014: er hentet fra DBH – alle søkere

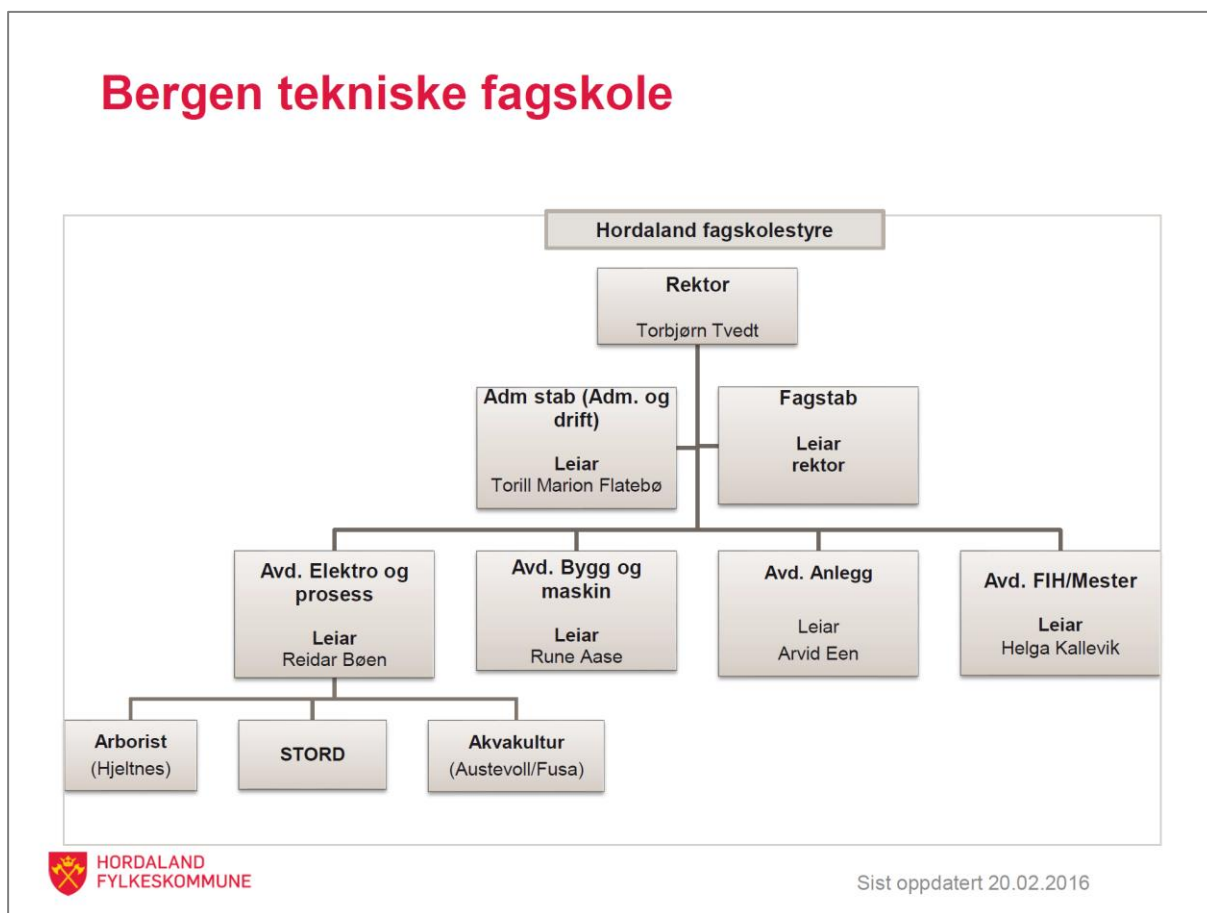
År 2015: er hentet fra DBH – alle søkere

År 2016: hentet fra Vigo – alle søkere

Tabellene, som er hentet fra fagskolens egenrapport, viser at det er god søknad til utdanningene. For begge utdanningene er det frafall – opptil 20 prosent. Frafallspromatikken får oppmerksomhet i årsmeldingene, og det slås fast at det er for høyt frafall i det første halve året av fagskoleutdanningene. Videre blir det konstatert at skolen har en særskilt satsing på arbeidet med å redusere frafall ved studiestart, uten å ha lyktes godt nok med det. Ifølge årsmeldingen til styret for skoleåret 2015–2016 er *bygg* og *elkraft*, med en fullføringsprosent på henholdsvis 97 og 93 prosent, de utdanningene som har minst frafall. Vi forstår det slik at fagskolen i årsmeldingene viser til frafall etter 1. september.

Under intervjuene fremholdt både studenter, lærere og ledelsen at de som slutter gjør det fordi de faglige kravene blir for vanskelig. Fagskolen tilbyr ekstra undervisning i matematikk og fysikk, og lærerne følger opp de som har problemer. Det ble også påpekt at studentene ikke alltid visste på forhånd hvor strenge faglige krav utdanningen inneholder, og at det derfor for noen ble for krevende å henge med i undervisningen. Vi viser til sakkyndige sin vurdering og anbefalinger vedrørende frafallstematikken.

Organisasjonskart

Fra 1. januar 2017 er Bergen tekniske fagskole slått sammen med Bergen maritime fagskole.

Om tilbyders hjemmeside

NOKUT har gjennomgått tilbyders hjemmesider, <http://www.hordaland.no/nb-NO/skole/fagskolene-i-hordaland/>.

På hjemmesidene gir tilbyder informasjon om utdanningene som revideres. Informasjon om opptaksgrunnlag er ikke i samsvar med vedtaket om godkjenning av utdanningen og tilbyders egenrapport. På hjemmesiden står at tømrer-, murer- og betongfaget gir grunnlag for opptak til *bygg* og at andre fagbrev kan vurderes. For *elkraft* står det at elektriker, energimontør, tavlemontør og heismontør gir grunnlag for opptak og at andre fagbrev kan vurderes. I egenrapporten nevnes flere utdanninger enn de som nevnes eksplisitt på hjemmesiden, slik at opplysningene ikke helt stemmer overens med de opplysninger NOKUT har fått i egenrapporten.

I hjemmesidens generelle beskrivelse av studiet *bygg* var det da vi mottok egenrapport og studieplan oppgitt noen punkter i læringsutbyttebeskrivelsen som ikke var i samsvar med den vi finner i studieplan. For *elkraft* var det samsvar mellom punktene i beskrivelsene. På hjemmesiden finner vi også dokumentene *Plan for fagskoleutdanning – bygg – 2-årig teknisk fagskole*, datert 2.9.2016 og *Plan for fagskoleutdanning – elkraft – 2-årig teknisk fagskole*, datert 2.9.2016 som inneholder den samme informasjonen om overordnet læringsutbytte og læringsutbytte for emner som de udaterte studieplanene som er vedlagt egenrapporten.

Hjemmesidene inneholder ikke informasjon som kan føre til misforståelse om bruk av fagskolebegrepet.

I forbindelse med diskusjon av frafall ble det fra studentenes side påpekt at informasjonen på nettsiden ikke var god nok for at en potensiell student kan få den informasjonen han eller hun bør ha før de velger å starte på et så krevende løp som fagskolen faktisk er. Som studenter fant de den informasjon de trengte. Tilbyder bør derfor vurdere innholdet på nettsiden slik at den i større grad oppfattes som nyttig for målgruppen potensielle studenter. I dette arbeidet bør fagskolen legge vekt på hva studentene kan vente seg av oppfølging og støtte, særlig i de tyngre realfaglige emnene.

1.3 Innledende vurdering

Teksten i dette kapittelet er NOKUTs administrative vurdering av de grunnleggende forutsetningene som må være oppfylt for å kunne tilby fagskoleutdanning. Noen av kravene vurderes både av NOKUTs administrasjon og den sakkyndige komiteen. Komiteen har på institusjonsbesøket blant annet stilt spørsmål om kvalitetssikringssystemet. Paragrafene i parentes i overskriftene henviser til tilsvarende paragrafer i fagskoletilsynsforskriften. Teksten i boksene er fra fagskoletilsynsforskriften.

1.3.1 Grunnleggende forutsetninger for å tilby fagskoleutdanning (§ 3-1)

Krav i fagskoleloven med forskrifter

- (1) Krav i fagskoleloven med forskrifter skal være oppfylt. NOKUT vurderer følgende krav:
- a) Grunnlag for opptak: Grunnlaget for opptak skal være relevante kvalifikasjoner på nivå 4 i Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring. Søkere har krav på å få vurdert om de er kvalifisert for opptak til en utdanning på grunnlag av realkompetanse.
 - b) System for kvalitetssikring
 - c) Organisasjon og ledelse: Det er tilbyders styre som er ansvarlig for utdanningen.
 - d) Studentenes læringsmiljø og rettigheter
 - e) Vitnemål
 - f) Reglement: Reglementet skal fastsette studentenes rettigheter og plikter, og være utformet slik at det sikrer lik og upartisk behandling
 - g) Klageinstans: Styret selv fastsetter regler for klagebehandling. Minst én student skal være medlem i klageinstansen

Vurdering

Grunnlag for opptak

I egenrapporten oppgis det generelle grunnlaget for opptak som:

- a) fullført og bestått videregående opplæring med fagbrev/vitnemål fra relevant yrkesutdanning fra videregående skole
- b) eller minst 5 års relevant praksis uten fagbrev, med realkompetansevurdering i læreplanmåla som tilsvarer Vg1 og Vg2 i yrkesfaglig utdanningsprogram
- c) søkere som kan dokumentere at de skal gjennomføre fagprøve etter opptaksfristen, kan bli tildelt plass på vilkår om bestått prøve

Reglementet gjelder også for andre utdanninger enn de som er under revidering. *Petroleumsteknologi* har i tillegg krav om bestått VG2 Brønnteknikk eller privatisteksamen i samme emne. Opptakskrav til *dekksoffiser* og *maskinoffiser* er beskrevet mindre presist enn for de andre utdanningene. Dette bør tilbyder samordne når de utformer forskrift. Se også vurdering av reglementet.

Organisasjon og ledelse

NOKUT har tidligere funnet styringsordningen tilfredsstillende, jf. NOKUTs sak 10/388.

Det er oppgitt når vedtektene er vedtatt, men ikke hvem som har vedtatt dem. Det må fremgå.

Styrets sammensetning oppfyller lovens krav, og det fremgår tydelig hvordan representanter for studentene og ansatte velges. Det kommer ikke tydelig frem hvilke rettigheter representantene har. Disse representantene skal som et minimum ha møte-, tale- og forslagsrett i de tilfeller styret behandler saker av betydning for gjennomføringen av godkjent fagskoleutdanning. I reglementet står det at studentrepresentanten har stemmerett, forslagsrett, møte- og talerett, men dette må også være tydelig i styrevedtektene, og det må komme frem hvilke retter ansattes representant har. Det ser ikke ut til å være noen representanter fra arbeidslivet med i styret, utelukkende politiske representanter. Tilbyder bør vurdere om dette gir en tilstrekkelig god kontakt med yrkesfeltet kandidatene skal utdannes til.

Styrets ansvar for fagskoleutdanningen og de forhold styret er pålagt å ta ansvar for etter fagskoleloven fremgår klart av styrevedtektene.

Det fremgår ikke at styret er ansvarlig for kvalitetssikring av utdanningen, men det kommer tydelig frem i systembeskrivelsen for kvalitetssikringssystemet. Det må være tydelig også i styrets vedtekter.

Det fremgår at styret tilsetter administrativ og faglig ledelse i samråd med skoleeier. Hordaland fylkeskommune er arbeidsgiver. Tilsettelse av administrativ og faglig ledelse er i fagskoleloven definert som styrets ansvar.

Styrevedtektene er ikke oppdatert etter at fagskoleloven ble endret 1. juli 2016. Det er derfor nødvendig å oppdatere punktet om klagenemnd for at vedtektene skal være i tråd med de nye kravene. Vi viser til «Veiledning til tilbydere av fagskoleutdanning», som finnes på våre nettsider: <http://www.nokut.no/no/Fagskoler/Kvalitetssikring-og--utvikling/Veiledninger/>. Reglementet er derimot oppdatert med endringer etter den nye loven, se derfor også vurdering av reglementet.

Studentenes læringsmiljø og rettigheter

Egenrapporten dokumenterer på en tilfredsstillende måte hvem som har ansvar for de oppgaver som er beskrevet i fagskoleloven § 4, og som påvirker studentenes rettigheter. Det kommer tydelig frem at styret har det overordnede ansvaret for studentenes læringsmiljø.

Vitnemål

Tilbyders mal for vitnemål inneholder nødvendig informasjon, med unntak av at kvalifikasjonen som oppnås – Fagskole 2 – ikke er oppgitt på vitnemålet. Det bør også inneholde det fulle navnet på kvalifikasjonsrammeverket – «Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring».

Det er ikke fullt samsvar mellom læringsutbyttebeskrivelsene slik de er oppgitt i studieplanen og slik de er på vitnemålsmalen, men dette forutsetter vi er oppdatert i vitnemålene slik de faktisk utstedes.

Reglement

NOKUT har tidligere funnet reglementet tilfredsstillende, jf. NOKUTs sak 16/00386. Det går tydelig frem av det innsendte reglementet at det er vedtatt av fagskolestyret 15. september 2016.

Etter endringene i fagskoleloven som trådte i kraft 1. juli 2016, må fagskolene nå ha forskrift om opptak, innpassing og fritak og forskrift om avleggelse av og gjennomføring av eksamener, prøver og annet arbeid. Tilbyder må beskrive plan for forskriftsarbeidet. Vi anbefaler å ha alle bestemmelser som angår studentenes rettigheter og plikter én plass, og anbefaler derfor å gjøre om det gjeldende reglementet til forskrift. Forskriften skal ha vært på høring og må kunngjøres i Lovdata. Med overgangen til forskrift blir det noe mer komplisert å gjøre endringer i bestemmelsene, siden også

endringer av forskrift skal sendes på høring. Derfor anbefaler vi at noen detaljerte bestemmelser heller står i studieplaner eller på nettsider enn i selve forskriften.

I det følgende påpeker vi momenter i reglementet som må endres for å være i tråd med kravene. Siden overgangen til forskrift krever en større omforming av oppbygging og tekst, lar det seg ikke gjøre å gi en uttømmende vurdering av dette kravet før det foreligger en forskrift. Vi viser til «Veiledning til tilbydere av fagskoleutdanning» for mer støtte i dette arbeidet:

<http://www.nokut.no/no/Fagskoler/Kvalitetssikring-og--utvikling/Veiledninger/>.

Bestemmelsen om realkompetansevurdering sier først at det er den enkelte fagskole som har ansvar for å gjennomføre realkompetansevurderingen. Så vises det til Nasjonalt opptakskontor. Dersom noen andre enn fagskolen selv skal gjøre en slik faglig vurdering, må det gå tydelig frem hvordan fagskolen sikrer kvaliteten på vurderingene. Det må bli tydelig i bestemmelsen hvem som vurderer realkompetanse. Det må også bli tydelig hva som er minstealder for å kunne få opptak vurdert på grunnlag av realkompetanse.

Tilbyder har bestemmelser om fritak og innpassing. Bestemmelsene er i hovedsak tilfredsstillende, men er litt uklare på hva som kan innpasses. Innpassing åpner for studentmobilitet mellom fagskolene, men bestemmelsen i reglementet ser ut til å dekke også tidligere utdanning fra institusjoner innenfor høyere utdanning. Slik utdanning kan det gis fritak for. Forskjellen mellom fritak og innpassing må bli tydeligere i reglementet.

Tilbyder har bestemmelser om eksamens- og vurderingsformer. Innholdet i disse er i hovedsak tilfredsstillende.

Punkt D, § 3, beskriver krav om 80 prosent oppmøte for å kunne fremstille seg til eksamen. I samme paragraf står det: *Om studenten har mindre enn 80 % framfmøte tar rektor avgjorelse om studenten taper sin rett til å fullføre utdanningen.* Studenter som mister studierett på denne måten, vil kunne få ny plass på utdanningen året etter. Det er litt uklart om studentene alltid mister studieretten dersom de ikke oppfyller kravet om 80 prosent fremmøte. Det må bli tydeligere om dette er en individuell vurdering, og i så fall hvilke kriterier som ligger til grunn for vurderingen. Hjemmelen for krav til obligatorisk oppmøte bør ligge i forskriften, spesielt dersom mer enn 20 prosent fravær kan føre til tap av studierett. Siden styret er ansvarlig i saker som gjelder annullering og utestenging, kan det argumenteres for at også tap av studierett på grunn av manglende oppmøte er en sak styret bør behandle.

Tilbyder har bestemmelser om klagebehandling, og i hovedsak er disse bestemmelsene oppdatert i tråd med endringene i fagskoleloven. Lokal klagenemnd, fremgangsmåte og frister er beskrevet. § 22 – Disiplinære sanksjoner – angir at rektor fatter vedtak i saker knyttet til fusk, erstatningsansvar, bortvisning eller utestenging. Slike vedtak skal enten fattes av klagenemnda eller styret. Reglementet oppgir at *Alle klager skal sendes til fagskolen ved rektor som enten sender klagen til behandling for ny sensur eller til behandling i styret sin klagenemnd.* Klage på vedtak skal stiles til den instansen som har truffet vedtaket. Derfor må det fremgå av forskriften hvem som fatter de ulike vedtakene i første instans, og at det er til disse studentene skal sende klager.

Med endringene i loven 1. juli 2016 fikk fagskolene hjemmel til å gjennomføre skikkethetsvurderinger. Reglementet har ikke bestemmelser om skikkethetsvurdering. Dersom tilbyder skal kunne

gjøre slike vurderinger, må det beskrives i forskrift. Kunnskapsdepartementet vil gi en egen forskrift om skikkethetsvurdering, og med denne vil det komme avklaringer.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke tilfredsstillende oppfylt.

Styrevedtektene - tilbyder må

- sørge for at det fremkommer av styrevedtektene hvem som har vedtatt dem
- uttrykke i styrevedtektene hvilke rettigheter ansatt- og studentrepresentanter har
- oppdatere styrevedtektenes omtale av klagenemnd, i tråd med endringene i fagskoleloven

Reglementet – tilbyder må

- legge frem en plan for arbeidet med forskrift
- utforme og kunngjøre opptaks- og eksamensforskrift

Samarbeid med yrkesfeltet

(2) Tilbyder skal samarbeide med aktører i yrkesfeltet og delta i faglige nettverk som sikrer at utdanningens læringsutbytte er relevant for yrkesfeltet.

Vurdering

Det er vedlagt noen samarbeidsavtaler som er gått ut på dato. Nærmere vurdering av samarbeid med yrkesfeltet er å finne under den faglige vurderingen av de to utdanningene *bygg* og *elkraft*.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke tilfredsstillende oppfylt.

Tilbyder må sikre at fagskolen har aktive avtaler med aktører i yrkesfeltet.

Fagskolepoeng

(5) Utdanningen skal ha et omfang av 30, 60, 90 eller 120 fagskolepoeng.

Vurdering

Begge utdanningene *bygg* og *elkraft* har et omfang på 120 fagskolepoeng.

Konklusjon

Ja, kravet er tilfredsstillende oppfylt.

Arbeidsmengde for studentene

(6) Det totale antall arbeidstimer for studentene skal normalt være mellom 1500-1800 timer per år.

Vurdering

Begge utdanningene *bygg og elkraft* har 1750 arbeidstimer pr. år. Det er vist hvordan dette fordeles mellom lærerstyrte aktiviteter og egenstudier for de ulike emner gjennom studieløpet.

Konklusjon

Ja, kravet er tilfredsstillende oppfylt.

1.3.2 System for kvalitetssikring (§ 5-1)

Systembeskrivelse

(1) Tilbyder skal ha en systembeskrivelse som består av de ulike elementene i kvalitetssikringssystemet og viser sammenhengen mellom disse. Beskrivelsen skal omfatte ansvarsforhold og rapporteringslinjer, og det skal fremgå hvordan informasjonen systemet fremskaffer blir brukt til å utvikle og forbedre utdanningene.

Vurdering

Tilbyder fikk sitt system for kvalitetssikring godkjent av NOKUT 31. mai 2010, jf. NOKUTs sak 10/00100. Systembeskrivelsen er felles for Fagskolane i Hordaland, og det er ikke laget en lokal versjon for Bergen tekniske fagskole.

I tråd med fagskoletilsynsforskriften viser beskrivelsen de ulike elementene i kvalitetssikringssystemet og sammenhengen mellom disse. Elementene som inngår er de som er fastsatt i forskriften, og omfatter kvantitativ informasjon om utdanningstilbudet, studenter, undervisningspersonale, sensor og eksterne interessenter sine vurderinger av utdanningstilbudet, ledelsens analyse og vurdering og bruk av kunnskapen til å forbedre utdanningen. Et årshjul viser når de ulike aktivitetene skal gjennomføres og hvem som har ansvaret.

Den kvantitative informasjonen skal den enkelte fagskole selv fastsette og definere kritiske verdier for. Målene justeres hvert år når årsmeldingen legges frem for styret.

Det skal gjennomføres spørreskjemaundersøkelser for å innhente tilbakemeldinger fra studenter, lærere og sensorer. Videre skal det gjennomføres dialogmøter mellom fagskolene og aktuelle bransjer. Møtene skal oppsummeres skriftlig.

Hver fagskole skal oppsummere informasjonen som innhentes og analysere denne i en årsmelding. Under *Bruk av kunnskapen til betring av kvaliteten* i systembeskrivelsen er det fastsatt at styret v/sekretariatet minst skal ha ett møte med hver fagskole etter at årsmeldingen er behandlet av styret, og på dette møtet skal oppfølgingen av årsmeldingen stå i fokus. Resultatet av møtet og eventuelle forbedringstiltak skal nedfelles i et internt arbeidsnotat.

Konklusjon

Systembeskrivelsen inneholder de elementer som forskriften krever. Det er ikke tilfredsstillende at oppfølgingen av kvalitetsbrister omtalt i årsmeldingen kun omtales i et internt notat. På den måten vil ikke styret få informasjon om hva som er gjort for å forbedre de forhold som ble påpekt i forrige årsmelding.

Mål for kvaliteten

(2) Tilbyder skal sette mål for kvaliteten i utdanningene. Kvantitativ informasjon skal indikere om målene er nådd.

Vurdering

I årsmeldingene dokumenteres det at fagskolen innhenter kvantitative data om søkere, gjennomføring, eksamensresultat og gjennomstrømming. Det er oppgitt kritiske verdier for disse forholdene, samt mål for svarprosent ved undersøkelser og mål for snittskår. Resultat under 4 regnes som ikke god nok måloppnåelse og må følges opp med tiltak. Snittskår mellom 4,0 og 4,4 regnes som tilfredsstillende, mens snittskår på 4,5 og bedre regnes som god måloppnåelse.

Konklusjon

Fagskolen har en tilfredsstillende bruk av kvantitativ informasjon for å indikere om mål er nådd.

Tilbakemeldinger om kvaliteten

(3) Tilbyder skal innhente tilbakemeldinger om kvaliteten i utdanningene fra:

- a) Studenter.
- b) Undervisningspersonalet.
- c) Sensorer.
- d) Aktører i yrkesfeltet.

Vurdering

Årsmeldingene dokumenterer at fagskolen systematisk innhenter tilbakemeldinger fra studenter, undervisningspersonell og sensorer. Det er ikke dokumentert at det avholdes periodiske dialogmøter med yrkesfeltet. Av meldingene fremgår det også at både studentenes og lærernes vurdering av samarbeid med næringslivet har fått dårlig snittskår, og det blir konstatert at fagskolen må arbeide for å forbedre kontakten med næringslivet og synliggjøre samarbeidet.

Under institusjonsbesøket fremkom det at studentene kunne ønske seg muligheten for å gi tilbakemelding om studieopplegget underveis i studiet, for eksempel med en strukturert dialog med fagansvarlig/pedagogisk ansvarlig.

Konklusjon

Fagskolen har ikke tilfredsstillende ordninger for innhenting av tilbakemelding fra eksterne aktører i yrkesfeltet.

Vurdering av utdanningskvaliteten

(4) For hver utdanning skal tilbyder årlig gjennomgå utdanningskvaliteten basert på den informasjonen som fremkommer gjennom kvalitetssikringssystemet. Tilbyder skal også vurdere om utdanningene fyller kravene for godkjenning av fagskoleutdanning i lov og forskrifter.

Vurdering

Vurderingen av utdanningskvaliteten i de ulike utdanningene går frem av årsmeldingen.

Konklusjon

Fagskolen har en tilfredsstillende gjennomgang av utdanningskvaliteten basert på informasjon som fremkommer gjennom kvalitetssikringssystemet, men det som skrives om yrkeslivets vurderinger av utdanningene er ikke basert på systematiske tilbakemeldinger.

Årsrapport

(5) Ledelsen skal årlig utarbeide en rapport til styret med en overordnet vurdering av utdanningskvaliteten i utdanningene.

Vurdering

Årsmeldingene fra skoleårene 2014/2015 og 2015/2016 inneholder oppsummeringer av vårens spørreundersøkelser til studenter, lærere og sensorer, og viser hvorvidt snittskårene gir tilfredsstillende måloppnåelse.

Det står i meldingene at skolen har fått svært gode tilbakemeldinger fra lokalt næringsliv og fra avtakere innen høyere utdanning. Ifølge meldingen skjer revisjon og fornyelse av studieplaner i samarbeid med bransjeorganisasjoner og bedrifter skolen har samarbeidsavtaler med, men det dokumenteres ingen systematiske tilbakemeldinger fra disse, og det spesifiseres heller ikke hvilke gode tilbakemeldinger som blir gitt. Ifølge årshjulet skal det hvert år i november være et kontaktmøte med eksterne interessenter.

Oppfølgingen av manglende måloppfyllelse skjer i et møte som fylkeskommunen har med fagskolen, og det fremkommer ikke av årsmeldingen hvilke tiltak som er gjennomført. Det fremkommer av meldingene at studenter er svært misfornøyde med undervisningen i to emner, og det er også andre emner som har en snittskår som ligger under kritisk verdi. Under institusjonsbesøket ble det opplyst at både administrasjonen i fylkeskommunene og styreleder var med på de møtene fylkeskommunen har med fagskolen. Vi fikk inntrykk av at kvalitetsbrist generelt ble tatt tak i, men det er ikke tilfredsstillende at det ikke framgår av årsmeldingen til styret hva som blir gjort. Studenttillitsvalgte nevnte flere tiltak som fagskolen hadde satt i verk etter henvendelse fra studentene, og disse var særlig knyttet til lokalene. Det synes imidlertid som om fagskolen for noen av emnene ikke i tilstrekkelig grad tar tak i de negative tilbakemeldingene studentene gir. Når samme emne over tid viser dårlige skår, er det ikke tilfredsstillende at det ikke framgår av årsrapporten hvilke tiltak som er gjennomført.

Det er uklart om årsmeldingens analyse av kvaliteten i utdanningene kobles til den årlige revideringen av studieplan som finner sted. En viktig funksjon med et kvalitetssikringssystem må være å få innspill til utvikling av studieplanen.

Konklusjon

Fagskolen har ikke dokumentert hvordan manglende måloppnåelse som er avdekket i årsrapporten følges opp, og hvordan resultatene brukes for å utvikle studieplanen.

Konklusjon system for kvalitetssikring

Systemet for kvalitetssikring godkjennes ikke.

Tilbyder må

- dokumentere hvordan kvalitetsbrist i årsmeldingen følges opp
- innføre ordninger for systematisk innhenting av tilbakemeldinger fra yrkesfeltet

Tilbyder bør sammen med studenttillitsvalgte vurdere å innføre underveisevalueringer i tillegg til den årlige studentundersøkelsen.

1.4 Sakkyndig vurdering av fagskoleutdanningen bygg

Teksten i dette kapittelet er de sakkyndiges vurdering. Der det forekommer «vi», er det et uttrykk for de sakkyndige. Paragrafene i parentes i overskriftene henviser til tilsvarende paragrafer i fagskoletilsynsforskriften. Teksten i boksene er fra fagskoletilsynsforskriften.

1.4.1 Grunnleggende forutsetninger for å tilby fagskoleutdanning (§ 3-1)

Opptak

- (1) Krav i fagskoleloven med forskrifter skal være oppfylt. NOKUT vurderer følgende krav:
- a) Grunnlag for opptak. Grunnlaget for opptak skal være relevante kvalifikasjoner på nivå 4 i Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring. Søkere har krav på å få vurdert om de er kvalifisert for opptak til en utdanning på grunnlag av realkompetanse.

Vurdering

Opptakskravet er ifølge egenrapporten fullført og bestått videregående opplæring med fagbrev/svennebrev innen betongfaget, murerfaget, stillasbyggfaget, tømmerfaget, malerfaget eller rørleggerfaget, *eller* minst 5 års relevant praksis uten fagbrev, med realkompetansevurdering i læreplanmålene som tilsvarende VG1 og VG2 i yrkesfaglig studieprogram.

Søkere som kan dokumentere at de skal gjennomføre fagprøve etter opptaksfristen kan bli tildelt plass på vilkår om bestått prøve.

Konklusjon

Ja, kravet er tilfredsstillende oppfylt.

Samarbeid med yrkesfeltet

- (2) Tilbyder skal samarbeide med aktører i yrkesfeltet og delta i faglige nettverk som sikrer at utdanningens læringsutbytte er relevant for yrkesfeltet.

Vurdering

I egenrapporten oppgis Skanska som den mest sentrale samarbeidspartneren for bygg. Skanska leverer en egen kurspakke som består av undervisning og praktisk bruk av utstyr for landmåling innen temaet stikking. Studentene har tilgang til praktiske byggeprosjekter på byggeplasser, og eksempler på store prosjekter er Arnanipa tunnelen og Bybanen. Både samtaler med studenter og representanter for bedriften bekrefter et aktivt og velfungerende samarbeid med Skanska.

Studentene skal i sitt hovedprosjekt finne egnede og relevante prosjekter hos eksterne bedrifter, og bortimot alle hovedprosjektene har en ekstern bedrift som oppdragsgiver. Fagskolen inviterer jevnlig

representanter fra yrkesfeltet til å holde gjesteforelesninger om relevante tema, og både lærere og studenter deltar på disse foredragene.

Både representantene fra yrkesfeltet og fra en høyere utdanningsinstitusjon komiteen hadde samtaler med var fornøyde med den kompetansen studentene hadde med seg fra Bergen tekniske fagskole. Representanter for yrkesfeltet fremholdt kontakten med fagskolen som viktig for å markedsføre virksomheten. Dessuten vil bedriftene kunne møte uteksaminerte kandidater som de kjente fra sin kontakt med fagskolen blant sine underleverandøren – noe som gir grunnlag for et godt samarbeidsklima.

En høyere utdanningsinstitusjon i Danmark tar hvert år opp et par kandidater til bygningskonstruktørutdanning, slik at studentene får godskrevet fagskoleutdanningen og gis fritak for en del av bachelorutdanningens emner.

Avdelingsledelsen var oppmerksom på at avtalene som gjelder avdelingen ikke er oppdaterte, og fremholdt at tiden ofte ikke strekker til for å kunne pleie eksterne nettverk. Lærerne opplyste at de har kontakter med yrkeslivet, men at disse kontaktene ikke er nedfelt i formelle avtaler. Lærerne som underviser i faget betong er med i et nasjonalt nettverk mellom fagskolene. Innholdet i de generelle avtalene fagskolen har, og hva lærerne selv eventuelt kunne bruke dem til, synes ikke i tilstrekkelig grad å bli formidlet.

Etter vår vurdering er det uheldig at mange av de avtalene som fungerer i praksis ikke er nedfelt i avtaler, og dermed avhenger av enkeltpersoners nettverk. Ledelsen bør også se til at de generelle avtalene er kjent for de ansatte.

Konklusjon

Nei, fagskolen har ikke tilfredsstillende forpliktende samarbeid med arbeidslivet.

Tilbyder må få på plass forpliktende avtaler med sentrale samarbeidspartnere i yrkesfeltet.

Arbeidsmengde for studentene

(6) Det totale antall arbeidstimer for studentene skal normalt være mellom 1500-1800 timer per år.

Vurdering

Fagskolen oppgir at studentene har 1750 arbeidstimer pr. år. Av disse er 998 lærerstyrte aktiviteter og 752 timer egenstudier. Det er vist hvordan timene er fordelt på de ulike emnene i det to-årige studieløpet. Antatt timeforbruk fremstår realistisk, og vårt inntrykk er at studentene jobber jevnt og hardt gjennom hele studieåret.

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

1.4.2 Læringsutbytte (§ 3-2)

Utdanningen skal gi ett samlet læringsutbytte som er relevant for yrkesfeltet. Læringsutbyttet skal beskrive kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse som studentene oppnår etter fullført utdanning, jf. Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring.

Vurdering

Læringsutbyttebeskrivelsene er i samsvar med de beskrivelsene som er utformet i NUTF, og de vurderes som tilfredsstillende.

Den overordnede læringsutbyttebeskrivelsen følger strukturen i NKR, er inndelt i kategoriene *kunnskap*, *ferdigheter* og *generell kompetanse*, dekker deskriptorene for nivå 5.2 og er konkrete og fagspesifikke nok til at studenter, lærere og andre kan forstå hvilken kompetanse utdanningen er forventet å gi studentene.

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

1.4.3 Utdanningens innhold og oppbygning (§3-3)

Utdanningens navn

(1) Utdanningens navn skal være dekkende for innholdet og det læringsutbyttet utdanningen gir.

Vurdering

Fagskolen anser *bygg* for å være dekkende for innholdet i utdanningen. Det er så innarbeidet at næringslivet kan forvente at de studentene som har gjennomført utdanningen har oppnådd et relevant læringsutbytte.

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Utdanningens innhold

(2) Utdanningens innhold skal være egnet for å nå læringsutbyttet.

Vurdering

I egenrapporten oppgis at utdanningen består av følgende emner/fagskolepoeng:

- Realfaglig redskap	10 fagskolepoeng
- Yrkesrettet kommunikasjon	10 fagskolepoeng
- LØM-emnet	10 fagskolepoeng
- Byggeprosessen	15 fagskolepoeng
- Byggesaken	15 fagskolepoeng
- Konstruksjon bygg med faglig ledelse	15 fagskolepoeng
- Drift/produksjon bygg med faglig ledelse	20 fagskolepoeng
- Lokal tilpasning	15 fagskolepoeng
- Hovedprosjekt	10 fagskolepoeng

Etter vår vurdering er emnesammensetningen relevant for å oppnå det overordnede læringsutbyttet for bygg.

Vi har inntrykk av at startnivået i de ulike emnene i noen tilfeller kan være på et nivå som noen studentgrupper oppfatter som lavt, og at de blir presentert for lærestoff de har vært gjennom i videregående skole. Dette er knyttet til at flere fagbrev gir opptak til utdanningen, og startkompetansen i enkelte emner derfor vil være ulik.

På den andre side fremholdes det at årsaken til at noen slutter, er at fagene blir for vanskelige, slik at studentene ikke klarer å henge med fra begynnelsen. For disse studentene tilbyr fagskolen ekstra undervisning, men for en del studenter vil det være for sent å få ekstra undervisning parallelt med undervisning i et emne de har svak startkompetanse i.

Tilbyder bør vurdere om de kan gi studentene tilbud før oppstart, for eksempel forkurs, dersom dette kan bidra til å utjevne oppstartkompetansen blant studentene og bidra til mindre frafall.

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder bør

- vurdere om innholdet og nivået i alle emner er tilpasset studentenes nivå
- vurdere om de kan gi studentene faglig tilbud før oppstart

Utdanningens emner

(3) De ulike emnene skal til sammen bidra til at studentene oppnår utdanningens totale læringsutbytte.

Vurdering

Studentene starter med undervisning i realfag, yrkesrettet kommunikasjon og LØM-emnet før de får undervisning i de tekniske emnene. Fagskolen mener dette gir studentene bedre forutsetninger til å forstå de tekniske emnene. Innholdet i de tekniske emnene tar for seg hele byggeprosessen fra planlegging til slutført bygg, samt forvaltning, drift og vedlikehold av eksisterende bygg.

Studiet avsluttes med hovedprosjekt, og her skal studentene vise at de har oppnådd det læringsutbyttet som er beskrevet under *kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse* for hele utdanningen.

Vårt generelle inntrykk er at læringsutbyttebeskrivelsen for de ulike emnene er alt for detaljert, slik at den neppe kan fungere som et pedagogisk verktøy for å utforme arbeids- og vurderingsformer. Omfangsrrike læringsutbyttebeskrivelser på emnenivå kan også være en utfordring for sensur og vurdering av oppnådd kompetanse.

Vi fikk også inntrykk av at noen av emnene ikke utgjorde en hensiktsmessig helhet. I noen emner er til dels ulikt stoff slått sammen til et felles emne, og dette kan være en medvirkende årsak til at emnebeskrivelsene blir for detaljerte.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må revidere læringsutbyttebeskrivelsene på emnenivå.

Tilbyder bør vurdere sammensetningen av de sammenslåtte emnene.

Studieplanen

(4) Studieplanen skal tydelig vise utdanningens innhold og oppbygning.

Vurdering

Studieplanen skal i henhold til NOKUTs veiledning inneholde utdanningens navn, opptakskrav, omfang og forventet arbeidsmengde, oppbygging/organisering, læringsutbyttebeskrivelse og faglig innhold for utdanningen som helhet, læringsutbyttebeskrivelse og faglig innhold for hvert emne, beskrivelse av den indre sammenhengen i utdanningen, undervisningsformer og vurderingsordninger samt litteraturlister/læremidler. Bortsett fra at det ikke er oppgitt litteraturliste eller læremidler i selve studieplanen, men i et eget skriv *Bokliste 2016-2017*, inneholder studieplanen slik den nå foreligger den informasjonen studentene bør ha.

Studieplanen bærer imidlertid preg av «klipp og lim», og flere opplysninger gjentas under ulike overskrifter. Mens den generelle delen av studieplanen er forholdsvis ordrik, er beskrivelsene på

emnenivå noe knappe. Arbeids- og vurderingsformer beskrives gjerne bare i stikkordsform. Vårt inntrykk er at studieplanen trenger ytterligere bearbeiding for at den skal kunne fremstå som et godt dokument for studentene og lærerne.

Etter at fagskolen ble orientert om NOKUTs revidering, ble arbeidet med å revidere studieplanene organisert som et prosjekt med administrasjonen som koordinator. Det ble opplyst at grunnen til at NOKUT i forbindelse med tilsynet med de tekniske fagskolene bare mottok læringsutbyttebeskrivelser fra Bergen tekniske fagskole, var at disse beskrivelsene var det eneste som er nytt siden studiet ble godkjent. Ledelsen ved fagskolen opplyste at undervisningsmetoder og pedagogisk metodikk ble tatt inn i studieplanene etter at NOKUT satte i gang revideringen. Avdelingsledelsen opplyste at det også er gjort endringer i gjennomføringsplanen slik at to emner er blitt slått sammen, og at lærerne har gjort noen endringer i beskrivelsen av sine emner.

Det er uklart hvilken status studieplanen har i organisasjonen, og hvem som har hovedansvaret for å utarbeide den og godkjenne den. Alle grupper pekte på andre enn seg selv som hovedansvarlig. Vi fikk inntrykk av at det ikke var utviklet et godt samarbeid om studieplanen ved avdelingen, og at emnelærerne hver for seg ga innspill til emnene uten å få tilbakemelding på dette. Fagskolen synes å ha en velfungerende ordning med studentråd og tillitsvalgte, men disse var ikke trukket inn i arbeidet med studieplanen.

Vi fikk også inntrykk av at begrepene studieplan, fagplan og gjennomføringsplan blir brukt om hverandre. Ofte var det fag-/gjennomføringsplan – det vil si de mer konkrete aktivitetsoversiktene, ukeplaner og lignende – det ble siktet til når studieplanen ble nevnt. Noen oppfattet også studieplanen som oversikten over når studentene skulle ha prøver. For komiteen er det viktig at fagskolen har ett dokument som angir plan for studiet, men fagskolen må gjerne bruke andre begreper om dette dokumentet, for eksempel fagplan.

I flere sammenhenger fremholdes det at fagskolen årlig reviderer studieplanen, for eksempel står det i årsmeldingen at yrkesfeltet gir innspill til den årlige revideringen av studieplanen. Ut ifra det som fremkom under institusjonsbesøket, antar vi at dette betyr at yrkeslivet uformelt gir innspill til innholdet i de ulike emnene, men ikke til en helhetlig studieplan.

Alt dette bidrar til at vi har inntrykk av at fagskolen frem til revideringen ikke har hatt et dokument som har fungert som en kontrakt mellom studentene på de enkelte utdanningene og fagskolen. Det som nå står i studieplanen har vært å finne i ulike dokumenter som studentene har tilgang til på internett og i It's Learning. Den studieplanen NOKUT mottok sammen med egenrapporten var forskjellig fra den som da var publisert på nettet og var datert etter studiestart. Per i dag er det som er publisert på hjemmesiden i overensstemmelse med den studieplanen som NOKUT mottok. Det er ikke angitt hvem som har godkjent studieplanen og når den ble godkjent.

Når studieplanen har så uklar status i organisasjonen, er det også vanskelig å komme med innspill til den. Vi mener det er viktig å sørge for at fagmiljøet ved skolen har et tydelig eierskap til og ansvar i utviklingen av studieplanene, og at studentene må kunne bruke studieplanen som et verktøy i utdanningen sin. Det er også viktig at yrkesfeltet både gir systematisk tilbakemelding om kvaliteten i utdanningen og om ønskede justeringer i studieplanen. Dette må systematiseres og dokumenteres, slik at eventuelle endringer ikke kun skjer på grunnlag av samtaler mellom enkeltlærere og aktører i yrkeslivet.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må fastsette rutiner for revidering og godkjenning av studieplan.

Tilbyder bør

- inkludere studenttillitsvalgte i utviklingen av studieplanen
- arbeide for at både ledelsen og lærerne får eierskap til studieplanen som helhet
- innføre systematiske ordninger for innspill fra yrkeslivet til studieplanen

1.4.4 Undervisningsformer og læringsaktiviteter (§ 3-4)

Det pedagogiske opplegget

(1) Utdanningen skal ha et pedagogisk opplegg som sikrer god veiledning og oppfølging av studentene både som gruppe og individ.

Vurdering

Studiet er oppbygd med faste arbeidsøkter på 35 undervisningstimer pr. uke, over 38 uker, og gjennomføringen er en kombinasjon av forelesninger, arbeid i grupper, prosjektarbeid, laboratorieøvinger og egenaktiviteter. Det er obligatorisk oppmøte til undervisningen. Mellom de organiserte aktivitetene – som utgjør 1130 undervisningstimer hvert år – har studentene mulighet til personlig veiledning på lærernes kontor og ved å bruke It's Learning.

Studentene var stort sett fornøyd med opplegget, selv om det var enkelte som mente at de fikk større læringsutbytte ved å lese på egenhånd. De fleste syntes imidlertid at kombinasjonen av å få fagstoff presentert av lærer for etterpå å jobbe med stoffet i grupper fungerer bra. Klassen ble en sammensveiset gjeng, og dette gir god læring. Tidligere studenter fremholdt også samarbeid i klassen som en god læringsform, og at evne til samarbeid var en viktig del av det læringsutbyttet de fikk.

Det fremkom imidlertid også at til tross for at studentene har obligatorisk undervisning, hender det at det ikke er lærere tilstede dersom den som skal ha undervisningen blir syk. Komiteen mener at når undervisningsopplegget krever obligatorisk fremmøte, må det være undervisningspersonale til stede i den tiden det er obligatorisk for studentene å være der.

Det fremgår av årsmeldingene til styret at det er ett emne som skårer langt under kritisk verdi. Det fremkom under institusjonsbesøket at studentene også gjennom andre kanaler har tatt opp temaet med fagskolen, uten at de opplevde noen bedring. Studenttillitsvalgte har god kontakt med sine klasser, men det synes som om de bruker mest tid på praktiske forhold, og at deres kontakt med fagskolen primært går gjennom administrasjonen. De inviteres ikke til å komme med innspill til utvikling av det pedagogiske opplegget i studiene, herunder problemer med forhold ved undervisningen som ikke endrer seg.

Ledelsen på alle nivåer var oppmerksomme på utfordringene studentene påpekte. Avdelingsleder prøvde også å fange opp studenters meninger underveis, slik at problemer blir fulgt opp med en gang og ikke samler seg opp.

Vår vurdering er at fagskolen på dette området ikke har gjort nok for å rette opp mangler som avdekkes gjennom kvalitetssikringssystemet, og at fagskolens ledelse må sette i verk tiltak som sikrer tilfredsstillende undervisning i alle emner.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må sette inn tiltak som sikrer studentene tilfredsstillende undervisning i alle emner.

Tilbyder bør

- trekke inn studenttillitsvalgte i utviklingen av det pedagogiske opplegget
- vurdere å legge pedagogisk ansvar nærmere utdanningen

Undervisningsformer og læringsaktiviteter

(2) Undervisningsformer og læringsaktiviteter, herunder eventuell praksis, skal være tilpasset læringsutbyttet som skal oppnås.

Vurdering

I egenrapporten opplyser fagskolen at følgende læringsformer benyttes:

- lærerstyrt undervisning og forelesninger
- prosjektarbeid og prosjektoppgaver – i gruppe og individuelt
- individuelle arbeidsoppgaver
- presentasjoner
- nettbasert undervisning
- veiledning

Prosjekt blir fremholdt som en sentral arbeidsform, og andre læringsformer støtter opp om dette. Det skal arbeides med tverrfaglige problemstillinger, og logg og refleksjon har en sentral plass i utdanningen. Mappemetodikk brukes for å få en bedre sammenheng og helhet i læringsprosessen. For å oppnå læringsutbyttet er det lagt vekt på at studentene i tillegg til faglig utvikling også skal utvikle evne til selvstendig arbeid, kommunikasjon, samarbeid og praktisk yrkesutøvelse. Det legges også til rette for erfaringsbaserte læringsformer.

Studentenes hverdag er stort sett slik at de hver dag har undervisning fra 0800 til 1300 eller 1500. Dagen starter med en gjennomgang av fagstoff der studentene får oppgaver som de presenterer i grupper. Tidligere studenter ga spesielt uttrykk for at arbeidsformen med grupper og presentasjoner ga dem relevant kompetanse som de hadde bruk for i sin yrkesutøvelse.

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

1.4.5 Fagmiljøet tilknyttet utdanningen (§ 3-5)

Undervisningspersonalets sammensetning og kompetanse

(1) Undervisningspersonalets sammensetning og samlede kompetanse skal være tilpasset utdanningen slik den er beskrevet i studieplanen. Undervisningspersonalet må samlet ha følgende kompetanse:

- a) Formell utdanning minst på samme nivå som det undervises i, innen det aktuelle fagområdet eller nærliggende fagområder. For nye fagområder der det ennå ikke tilbys tertiær utdanning, kan langvarig yrkespraksis erstatte formell utdanning.
- b) Pedagogisk kompetanse relevant for utdanningen. Minst én person skal ha formell pedagogisk utdanning og erfaring, og et særlig ansvar for utdanningens pedagogiske opplegg.
- c) Digital kompetanse relevant for utdanningen.
- d) Relevant og oppdatert yrkeserfaring.

Vurdering

Fagmiljøet består av 13 personer. Disse skal ha:

- a) Formell kompetanse minst på nivå med det som det undervises i

Tre av lærerne har teknisk fagskole – én av dem også fagbrev. Fire er høyskoleingeniører – én har fagbrev i tillegg. Det er videre én cand.mag. med lærerhøyskole, én lektor som er siviløkonom, én har mastergrad i kjernefysikk, én er sivilingeniør innen bygg- og anleggsteknikk, én er allmennlærer med tilleggsutdanning innen økonomi og én er lektor med tilleggsutdanning innen økonomi. Vår vurdering er at fagmiljøet har høy formell kompetanse, og at alle i fagmiljøet oppfyller minstekravet.

- b) Pedagogisk kompetanse relevant for utdanningen, og minst én med formell utdanning og erfaring som har særlig ansvar

I følge fagskolens retningslinjer skal undervisningspersonalet som ikke har godkjent pedagogisk kompetanse ha påbegynt pedagogisk opplæring innen to år etter tilsetning. Ifølge egenrapporten har åtte av lærerne PPU, én har påbegynt PPU og én har 30 studiepoeng med pedagogikk. Det er tre som ikke har formell pedagogisk utdanning.

Pedagogisk leder, som også er rektor, er cand.scient. og har PPU. Han har også undervist i PPU. Pedagogisk leder (rektor), assisterende rektor og avdelingsleder deltar i et team i utviklingen av det pedagogiske opplegget. Rektor er pedagogisk leder for alle utdanningene. Det fremgår av egenrapporten at pedagogisk leder sine oppgaver er å delta i og ha ansvar for utforming av studieplanen, delta i oppbyggingen av laboratorier og delta i og ha ansvar for utformingen av gjennomføringsmodeller for utdanningen.

Vi konstaterer at det er mange i fagmiljøet som har god formell pedagogisk kompetanse. De som har relevant pedagogisk kompetanse har ikke noe mandat til å bidra til utviklingen i andre emner enn i

sine egne. Å flytte funksjonen som pedagogisk leder nærmere den enkelte utdanningen kan bidra til økt oppmerksomhet på pedagogiske problemer i enkeltemner.

c) Digital kompetanse relevant for utdanningen

Alle har kurs i Smart Board og It´s Learning. To beskrives som å være erfarne brukere av standard programvare, én har grunnleggende kompetanse i standard programvare, og én har 15 studiepoeng i informatikk. Lærerne underviser både på den stedbaserte og den nettbaserte utdanningen. Lærerne beskrev hvordan noen av dem lagde undervisningsvideoer til gjenbruk, og andre undervisningsmetoder der de bruker digitale verktøy. Etter vår vurdering er den digitale kompetansen tilfredsstillende.

d) Relevant og oppdatert yrkeserfaring

Det er én som har ingeniørfaglig yrkeserfaring fra 2003–2015 fra Aker Solutions, én har erfaring som teknisk tegner, byggmester og kabeloppmåler fra 2001–2015, én har erfaring som prosjektleder, byggeleder, inspektør og bygge- og prosjektledelse fra 2001–2009, én har erfaring som byggesaksbehandler, stikningsingeniør og prosjektingeniør fra 1987–2014, én har erfaring som prosjektleder og bygningsingeniør fra 2002–2011. I tillegg er det noen med ingeniørfaglig yrkeserfaring fra 1980 og 1990-tallet.

Vekst i studenttallet, og derfor relativt stor nyrekruttering, har ført til at avdelingen har mange ansatte med relevant og oppdatert yrkeserfaring. Ledelsen er åpne for at de som ønsker det kan hospitere i bedrifter, men hadde ingen planer om å systematisere dette. Lærerne mente ordninger med hospitering i bedrifter kunne være en god måte å tilføre fagmiljøet oppdatert kompetanse på, ettersom det var vanskelig i en travel hverdag å selv ta initiativ til hospitering. Alle som ønsker det får delta på relevante kurs, og avdelingsledelsen oppmuntrer flere til å delta på samme kurs, slik at mer enn én får den kunnskapen kurset tilbyr.

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder bør

- vurdere å legge pedagogisk ansvar nærmere utdanningen
- vurdere å innføre systematiske ordninger for at lærerne kan hospitere i yrkesfeltet

Undervisningspersonalets størrelse og stabilitet

(3) Undervisningspersonalet må være stort og stabilt nok til å gjennomføre fastsatte læringsaktiviteter.

Vurdering

Det er 4,5 årsverk – fordelt på 13 personer – for undervisningsstillinger knyttet til bygg, og alle er fast ansatt i Hordaland fylkeskommune. I tillegg kommer administrativt ansatte: rådgiver- bibliotekar-, laboratorieingeniør og ledelsesressurser. Lærerdekningen er 13,3 studenter per lærer, noe fagskolen

mener gir gode muligheter for veiledning og oppfølging. Til sammen er det 65 lærere ved Bergen tekniske fagskole.

Fagskolen skriver at undervisningspersonalets samlede kompetanse er så bred at det ikke er noen emner eller tema hvor bare én lærer har den nødvendige kompetansen.

Vi vurderer undervisningspersonalet som stort og stabilt nok til å gjennomføre fastsatt undervisning og læringsaktiviteter. Det er også tilstrekkelig til at det lar seg gjøre å gjennomføre ordninger for vikar under sykdom som vi har angitt under 4.3.3 *Utdanningens emner*.

Konklusjon

Ja, kravet er tilfredsstillende oppfylt.

Faglig ansvarlig

(4) Utdanningen skal ha en faglig ansvarlig med formell faglig kompetanse. Faglig ansvarliges oppgave er å sikre at studentene gjennomfører utdanningen som beskrevet i planen og oppnår læringsutbyttet. Faglig ansvarlig må være tilsatt hos tilbyder i minimum 50 prosent stilling.

Vurdering

Faglig ansvarlig er ansatt som avdelingsleder i 100 prosent stilling, og minst 50 prosent av stillingen er knyttet til bygg. Faglig ansvarlig er veileder i hovedprosjektet, men underviser ikke. Han er sammen med rektor ansvarlig for ansettelse av nye medarbeidere, og har personalansvar for alle lærerne innen bygg. Minst én gang i året gjennomføres det en studentundersøkelse og resultatet av den brukes i medarbeidersamtalen mellom lærer og avdelingsleder/faglig ansvarlig.

Faglig ansvarlig har svennebrev som tømrer og teknisk fagskole (bygg- og anlegg), ingeniørhøgskole (bygg- og anlegg) høyere utdanning innen bedriftsøkonomi og personellutvikling og ledelse, samt PPU. Faglig ansvarlig har også ansvar for *Maskin* og *KEM*.

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

1.4.6 Eksamen og sensur (§ 3-6)

Eksamens- og vurderingsordningene

(1) Eksamens- og vurderingsordningene skal være egnet til å vurdere om læringsutbyttet er oppnådd.

Vurdering

Studentene har to obligatoriske eksamener – LØM og hovedprosjekt – og de trekkes ut til fem timers skriftlig eksamen i minst to andre emner. Eksamen oppføres med egne karakterer på vitnemålet.

Emnekarakteren settes som sluttvurdering etter en helhetsvurdering av studentenes innleverte arbeidskrav. Det fremkom under intervjuene at det kan være vanskelig å gi standpunktkarakter og eksamen i sammensatte emner (jamfør 4.3.3 *Utdanningens emner*).

Fagskolen vurderer kombinasjonen av emnekarakterer i alle emner og eksamen i noen emner som den best egnede vurderingsformen. I tilbakemeldinger på arbeidskrav gjennom studiet får studentene vite hva de kan eller bør forbedre og hvordan.

Ifølge studieplanen skal hovedprosjektet ha underveisvurdering av arbeid, arbeidsform, arbeidskravene, prosjektrapport og presentasjon av prosjektet i plenum. Det skal være muntlige gruppepresentasjoner og skriftlige gruppeoppgaver. Under institusjonsbesøket fremkom det at presentasjonen i plenum er en viktig del av hovedprosjektet, men det er i studieplanen uklart hvilken status presentasjonen har i vurderingen av studentenes arbeid, og hvordan de ulike delene i hovedprosjektet blir vurdert.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke tilfredsstillende oppfylt.

Tilbyder må spesifisere hvordan vurdering og sensurering av hovedprosjektet gjennomføres.

Sensorenes kompetanse

(2) Sensorene skal ha kompetanse til å vurdere om læringsutbyttet er oppnådd.

Vurdering

Lærerne i faget er faste sensorer ved eksamen. Eksterne sensorer har ifølge egenrapporten utdanning på minimum bachelorgradsnivå og har flere års praksis fra yrkeslivet. I vedlegg om kravspesifikasjon står det imidlertid at det stilles de samme kravene til kompetanse for sensor som for undervisningspersonell.

Komiteen finner at det er unødvendig strenge krav til sensor, og er tvilende til at alle sensorene som brukes har pedagogisk kompetanse og dermed fyller de formelle kravene slik de er presentert. Sensor trenger heller ikke digital kompetanse. Vi anbefaler at fagskolen lager egne krav til sensorenes

kompetanse, slik at kravene treffer bedre den kompetansen som faktisk er nødvendig for å vurdere om læringsutbyttet er oppnådd.

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder bør justere kravene til sensorenes kompetanse.

1.4.7 Infrastruktur (§ 3-7)

Tilbyder skal ha lokaler, utstyr, informasjonstjenester, administrative og tekniske tjenester, IKT-ressurser og arbeidsforhold som er tilpasset utdanningen, og som utgjør et forsvarlig lærings- og arbeidsmiljø for studenter og ansatte.

Vurdering

Fagskolen har klasserom med plass til 30 studenter og et auditorium til større forelesinger. Ifølge egenrapporten er rommene utstyrt med nødvendig audiovisuelt utstyr. Det er grupperom og lesesal for gruppearbeid og individuelt arbeid, og laboratorier for øvinger. Både lærerne og studentene mente at de hadde tilfredsstillende utstyr, og vi har etter omvisningen ingen merknad til dette. Vi fant det også godt gjort at fagskolen har gode rutiner for sikkerhet i laboratoriene. Vi la imidlertid merke til at det er lave rekkverk ved trapper og åpne sikringssskap enkelte steder i lokalene, og mener at fagskolen også bør ha rutiner for sikkerhet utenfor laboratoriene.

Studentene ga inntrykk av at de får den informasjonen de trenger, og at It´s Learning brukes aktivt.

Vi har registrert at det i kvalitetsmeldingene er påpekt dårlig inneklima og dårlig ventilasjon. Noe er utbedret, og det er planer for utbedring der det fortsatt er dårlig ventilasjon.

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder bør vurdere rutinene rundt sikkerhet utenfor laboratoriene.

1.4.8 Konklusjon etter sakkyndig vurdering - bygg

Utdanningen anbefales ikke godkjent.

Tilbyder må

- få på plass forpliktende avtaler med sentrale samarbeidspartnere i yrkesfeltet (4.1.2)
- revidere læringsutbyttebeskrivelsene på emnenivå (4.3.3)
- fastsette rutiner for revidering og godkjenning av studieplan (4.3.4)
- sette inn tiltak som sikrer studentene tilfredsstillende undervisning i alle emner (4.4.1)
- spesifisere hvordan vurdering og sensurering av hovedprosjekt gjennomføres (4.6.1)

Tilbyder bør

- vurdere om innholdet og nivået i alle emner er tilpasset studentenes nivå (4.3.2)
- vurdere om de kan gi studentene faglig tilbud før oppstart (4.3.2)
- vurdere sammensetningen av de sammenslåtte emnene (4.3.3)
- inkludere studenttillitsvalgte i utviklingen av studieplanen (4.3.4)
- arbeide for at både ledelsen og lærerne får eierskap til studieplanen som helhet (4.3.4)
- innføre systematiske ordninger for innspill fra yrkeslivet til studieplanen (4.3.4)
- trekke inn studenttillitsvalgte i utviklingen av det pedagogiske opplegget (4.4.1)
- vurdere å legge pedagogisk ansvar nærmere utdanningen (4.4.1/4.5.1)
- vurdere å innføre systematiske ordninger for at lærerne kan hospitere i yrkesfeltet (4.5.1)
- justere kravene til sensorenes kompetanse (4.6.2)
- vurdere rutinene rundt sikkerhet utenfor laboratoriene (4.7)

1.5 Sakkyndig vurdering av fagskoleutdanningen elkraft

Teksten i dette kapittelet er de sakkyndiges vurdering. Der det forekommer «vi», er det et uttrykk for de sakkyndige. Paragrafene i parentes i overskriftene henviser til tilsvarende paragrafer i fagskoletilsynsforskriften. Teksten i boksene er fra fagskoletilsynsforskriften.

1.5.1 Grunnleggende forutsetninger for å tilby fagskoleutdanning (§ 3-1)

Opptak

- (1) Krav i fagskoleloven med forskrifter skal være oppfylt. NOKUT vurderer følgende krav:
- b) Grunnlag for opptak. Grunnlaget for opptak skal være relevante kvalifikasjoner på nivå 4 i Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring. Søkere har krav på å få vurdert om de er kvalifisert for opptak til en utdanning på grunnlag av realkompetanse.

Vurdering

I egenrapporten oppgis opptakskravet som fullført og bestått videregående opplæring med fagbrev/svennebrev innen automatiseringsfaget, elektrikerfaget, elektroreparatørfaget, energimontørfaget, fjernstyrte undervannsoperasjoner, flysystemmekanikerfaget, heismontørfaget, romteknologi, tavlemontørfaget, togelektrikerfaget eller viklerfaget, *eller* minst 5 års relevant praksis uten fagbrev, med realkompetansevurdering i læreplanmålene som tilsvarer VG1 og VG2 i yrkesfaglig studieprogram.

Søkere som kan dokumentere at de skal gjennomføre fagprøve etter opptaksfristen, kan bli tildelt plass på vilkår om bestått prøve.

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Samarbeid med yrkesfeltet

- (2) Tilbyder skal samarbeide med aktører i yrkesfeltet og delta i faglige nettverk som sikrer at utdanningens læringsutbytte er relevant for yrkesfeltet.

Vurdering

Fagskolen oppgir Kværner Stord, Apply Leirvik, Advantech og Wärtsilä som samarbeidspartnere som kontaktet fagskolen i forbindelse med behov for omstilling. Samarbeidet resulterte i at fagskolen har etablert et fagskoletilbud i elkraft på Stord. Andre samarbeidspartnere er Risnes Elektro og Nordhordaland Elektro som har ansatte som underviser ved Bergen tekniske fagskole. Det ble opplyst at fagskolen den siste tiden har hatt tett kontakt med leverandørindustrien. I tillegg er fagskolen nylig tatt opp som medlem av næringsklyngen Maritime Cleantech. Disse samarbeidene har ikke resultert i avtaler.

Fagskolen bruker næringslivet til presentasjoner og har i den senere tid hatt besøk av Orkla, NCE Maritime Cleantech, DLE – Det lokale el-tilsyn, DSB – direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap og Ulstein Gründerforum.

Med unntak av avtalen med Kværner, oppfatter vi de fleste formelle avtalene som sovende avtaler. Vi ser imidlertid at det er mange gode samarbeidstiltak mellom avdelingen og yrkesfeltet, og mener disse bør formaliseres og gjøres mer forpliktende for begge parter. Særlig viktig er det at samarbeidet med den maritime klyngen nedfelles i en avtale. Vi fikk inntrykk av at ledelsen var oppmerksom på at de måtte rydde opp i avdelingens avtaler. Videre fikk vi inntrykk av at samarbeidet med yrkeslivet bidro til studentenes læringsutbytte, både gjennom prosjektoppgaven og bedriftsbesøk.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må få på plass forpliktende avtaler med sentrale samarbeidspartnere i yrkesfeltet.

Arbeidsmengde for studentene

(6) Det totale antall arbeidstimer for studentene skal normalt være mellom 1500-1800 timer per år.

Vurdering

Det er oppgitt 1750 arbeidstimer pr. år, av disse er 998 timer lærerstyrte aktiviteter og 752 egenstudier.

Antatt timeforbruk med 1750 per år fremstår realistisk, og vårt inntrykk er at studentene jobber jevnt og hardt gjennom hele studieåret.

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

1.5.2 Læringsutbytte (§ 3-2)

Utdanningen skal gi ett samlet læringsutbytte som er relevant for yrkesfeltet. Læringsutbyttet skal beskrive kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse som studentene oppnår etter fullført utdanning, jf. Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring.

Vurdering

Læringsutbyttebeskrivelsene er i samsvar med de som er utformet i NUTF, og de vurderes som tilfredsstillende.

Den overordnede læringsutbyttebeskrivelsen følger strukturen i NKR, er inndelt i kategoriene *kunnskap*, *ferdigheter* og *generell kompetanse*, dekker deskriptorene for nivå 5.2 og er konkrete og fagspesifikke nok til at studenter, lærere og andre kan forstå hvilken kompetanse utdanningen er forventet å gi studentene.

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

1.5.3 Utdanningens innhold og oppbygning (§3-3)

Utdanningens navn

(1) Utdanningens navn skal være dekkende for innholdet og det læringsutbyttet utdanningen gir.

Vurdering

Utdanningens navn er elkraft. Fagskolen begrunner navnet i at Norge som energinasjon har lange tradisjoner innen produksjon og forbruk av elektrisk kraft basert på vannkraft, og at utdanningen er koblet til fagområdet elkraft som har en viktig rolle i samfunnsutviklingen.

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Utdanningens innhold

(2) Utdanningens innhold skal være egnet for å nå læringsutbyttet.

Vurdering

I egenrapporten opplyses det at utdanningen består av følgende emner/fagskolepoeng:

- Realfaglig redskap	10 fagskolepoeng
- Yrkesrettet kommunikasjon	10 fagskolepoeng
- LØM-emnet	10 fagskolepoeng
- Elektriske systemer	20 fagskolepoeng
- Elektroniske systemer	10 fagskolepoeng
- Installasjonssystemer og automatiserte anlegg med faglig ledelse	18 fagskolepoeng
- Elkraftproduksjon og distribusjon med faglig ledelse	17 fagskolepoeng
- Lokal tilpasning	15 fagskolepoeng
- Hovedprosjekt	10 fagskolepoeng

Studiet er oppbygget etter en ukeplan med faste arbeidsøkter på 35 undervisningstimer pr. uke over 38 uker, og gjennomføringen er en kombinasjon av forelesninger, arbeid i grupper, prosjektarbeid, laboratorieøvinger og egenaktiviteter. Studentene har arbeidskrav på 80 prosent tilstedeværelse.

Lokale tilpasninger for elkraft er etablert i form av *installatørbedrift*, *matematikk* og *lab-øvelser*. Valget av disse temaene er basert på tilbakemeldinger fra studenter og næringsliv, samt jobbmuligheter i regionen. Etter vår vurdering er emnesammensetningen relevant for å oppnå det overordnede læringsutbyttet.

Vi fikk inntrykk av at startnivået i de ulike emnene i noen tilfeller kan være på et nivå som noen studentgrupper oppfatter som lavt, og at de blir presentert lærestoff de har vært gjennom i videregående skole. Dette er knyttet til at flere fagbrev gir opptak til utdanningen, og startkompetansen i enkelte emner derfor vil være ulik.

På den andre side fremholdes det fra mange hold at årsaken til at noen slutter er at fagene blir for vanskelige. For disse studentene tilbyr fagskolen ekstra undervisning, men for en del studenter vil det være for sent å få ekstra undervisning parallelt med undervisning i et emne de har svak startkompetanse i.

Tilbyder bør vurdere om de kan gi studentene tilbud før oppstart, for eksempel forkurs, dersom dette kan bidra til å utjevne oppstartkompetansen blant studentene og bidra til mindre frafall.

På institusjonsbesøket fikk vi vite at førsteklasse *elkraft* ikke hadde fått gjennomføre laboratorieøvelser i tråd med studieplanen fordi laboratoriet ikke var klart for bruk. Dette er kommentert under 5.7 *Infrastruktur*.

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder bør

- vurdere om innholdet og nivået i alle emner er tilpasset studentenes nivå
- vurdere om fagskolen kan gi studentene faglig tilbud før oppstart

Utdanningens emner

(3) De ulike emnene skal til sammen bidra til at studentene oppnår utdanningens totale læringsutbytte.
--

Vurdering

I egenrapporten opplyses det at det ved utdanningens start undervises i redskapsfagene realfag og kommunikasjon. Videre undervises det i LØM og grunnleggende tekniske fag som er relevant for utdanningen. Fordypningsfagene er relevante for elkraftutdanningen i tillegg til at studentene ved utdanningens slutt gjennomfører et tverrfaglig hovedprosjekt. Faglig ledelse er integrert i to av emnene *Installasjonssystemet og automatiserte anlegg* og *Elkraftproduksjon og distribusjon*. Linjefagene og hovedprosjekt gir god anledning til fordypning i sentrale tema som energiproduksjon, planlegging og prosjektering av bygg- og anleggsinstallasjon, bygg-automatisering, energiøkonomisering og fornybare energikilder.

Vårt generelle inntrykk er at læringsutbyttebeskrivelsen for de ulike emnene er alt for detaljert, slik at den neppe kan fungere som et pedagogisk verktøy for å utforme arbeids- og vurderingsformer. Omfangsrrike læringsutbyttebeskrivelser på emnenivå kan også være en utfordring for sensur og vurdering av oppnådd kompetanse.

Studiet inneholder et tredelt emne, og det synes ikke som sammenhengen mellom de ulike temaene alltid er god. Dette gjelder særlig emne F *Installasjonssystemer og automatiserte anlegg m/faglig ledelse* og emne G *Elkraftproduksjon og distribusjon m/faglig ledelse*.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må revidere læringsutbyttebeskrivelsene på emnenivå.

Tilbyder bør vurdere sammensetningen av de sammenslåtte emnene.

Studieplanen

(4) Studieplanen skal tydelig vise utdanningens innhold og oppbygning.

Vurdering

Studieplanen skal i henhold til NOKUTs veiledning inneholde utdanningens navn, opptakskrav, omfang og forventet arbeidsmengde, oppbygging/organisering, læringsutbyttebeskrivelse og faglig innhold for utdanningen som helhet, læringsutbyttebeskrivelse og faglig innhold for hvert emne, beskrivelse av den indre sammenhengen i utdanningen, undervisningsformer og vurderingsordninger samt litteraturlister/læremidler. Bortsett fra det ikke er oppgitt litteraturliste eller læremidler i selve studieplanen, men i eget skriv *Bokliste 2016-2017*, inneholder studieplanen slik den nå foreligger, den informasjonen studentene bør ha.

Studieplanen bærer imidlertid preg av «klipp og lim», og flere opplysninger gjentas under ulike overskrifter. Mens de generelle delene av studieplanen er forholdsvis ordrik, er beskrivelsene på emnenivå noe knappe. Arbeids- og vurderingsformer beskrives gjerne bare i stikkordsform. Vårt inntrykk er at studieplanen trenger ytterligere bearbeiding for at den skal kunne fremstå som et godt dokument for studentene.

Etter at fagskolen ble orientert om NOKUTs revidering, ble arbeidet med å revidere studieplanene organisert som et prosjekt med administrasjonen som koordinator. Det ble opplyst at grunnen til at NOKUT i tilsynet med tekniske fagskoler bare mottok læringsutbyttebeskrivelser fra Bergen tekniske fagskole, var at disse beskrivelsene var det eneste som er nytt siden studiet ble godkjent. Ledelsen ved fagskolen opplyste at undervisningsmetoder og pedagogisk metodikk ble tatt inn i studieplanene etter at NOKUT satte i gang revideringen. På avdelingsnivå ble alle lærerne trukket med i å revidere studieplanen. De så viktigheten av at studentene fikk et slikt dokument, men noen påpekte at det hadde vært en frustrerende prosess ettersom det ikke foreligger noen klare retningslinjer fra ledelsen om hva planen skal inneholde.

Det er uklart hvilken status studieplanen har i organisasjonen, og hvem som har hovedansvaret for å utarbeide den og godkjenne den. Alle grupper pekte på andre enn seg selv som hovedansvarlig. Fagskolen synes å ha en velfungerende ordning med studentråd og tillitsvalgte, men disse var ikke trukket inn i arbeidet med studieplanen.

Vi fikk også inntrykk av at begrepene studieplan, fagplan og gjennomføringsplan blir brukt om hverandre. Det er ofte dokumentene fag-/gjennomføringsplan, dvs. de mer konkrete aktivitetsoversiktene, ukeplaner og lignende, det siktes til når studieplanen omtales. Noen oppfattet også studieplanen som oversikten over når studentene skulle ha prøver. For komiteen er det viktig at fagskolen har ett dokument som angir plan for studiet, og fagskolen må gjerne bruke andre begreper om dette dokumentet, for eksempel fagplan.

I flere sammenhenger fremholdes det at fagskolen årlig reviderer studieplanen, for eksempel står det i årsmeldingen at yrkesfeltet gir innspill til den årlige revideringen av studieplanen. Ut ifra det som fremkom under intervjuer, antar vi at dette betyr at yrkeslivet uformelt gir innspill til innholdet i de ulike emnene, men ikke til en helhetlig studieplan. Både lærere og ledelsen ved avdelingen mente at det som skjer i yrkeslivet i større grad måtte reflekteres i studieplanen.

Alt dette bidrar til at vi har inntrykk av at fagskolen frem til revideringen ikke har hatt ett dokument som har fungert som en kontrakt mellom studentene på de enkelte utdanningene og fagskolen. Det som nå står i studieplanen har vært å finne i ulike dokumenter som studentene har tilgang til på internett og i It's Learning. Den studieplanen NOKUT mottok sammen med egenrapporten var forskjellig fra det som da var publisert på nettet, og den var datert etter studiestart. Per i dag er planen som er publisert på hjemmesiden i overensstemmelse med den studieplanen som NOKUT mottok. Det er ikke angitt hvem som har godkjent studieplanen og når den ble godkjent.

Når studieplanen har så uklar status i organisasjonen, er det også vanskelig å komme med innspill til den. Vi mener det er viktig å sørge for at fagmiljøet ved skolen har et tydelig eierskap til og ansvar i utviklingen av studieplanene, og at studentene må kunne bruke studieplanen som et verktøy i utdanningen sin. Det er også viktig at yrkesfeltet både gir systematisk tilbakemelding om kvaliteten i utdanningen og om ønskede justeringer i studieplanen. Dette må systematiseres og dokumenteres, slik at eventuelle endringer ikke kun skjer på grunnlag av samtaler mellom enkeltlærere og aktører i yrkeslivet.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må fastsette rutiner for revidering og fastsetting av studieplan.

Tilbyder bør

- inkludere studenttillitsvalgte i utviklingen av studieplanen
- arbeide for at både ledelsen og lærerne får eierskap til studieplanen som helhet
- innføre systematiske ordninger for innspill fra yrkeslivet til studieplanen

1.5.4 Undervisningsformer og læringsaktiviteter (§ 3-4)

Det pedagogiske opplegget

(1) Utdanningen skal ha et pedagogisk opplegg som sikrer god veiledning og oppfølging av studentene både som gruppe og individ.

Vurdering

Studiet er oppbygd med faste arbeidsøkter på 35 undervisningstimer pr. uke, over 38 uker, og gjennomføringen er en kombinasjon av forelesninger, arbeid i grupper, prosjektarbeid, laboratorieøvinger og egenaktiviteter. Det er obligatorisk oppmøte til undervisningen. Mellom de organiserte aktivitetene – som utgjør 1130 undervisningstimer hvert år – har studentene mulighet til personlig veiledning på lærernes kontor og ved å bruke It´s Learning.

Det fremgår av årsmeldingene til styret at det er ett emne som skårer langt under kritisk verdi. Det fremkom under institusjonsbesøket at studentene også gjennom andre kanaler har tatt opp problemet med forhold ved dette emnet som ikke endret seg uten at de opplevde noen bedring.

Studenttillitsvalgte har god kontakt med sine klasser, men det synes som om de bruker mest tid på praktiske forhold, og at deres kontakt med fagskolen primært går gjennom administrasjonen.

Tillitsvalgte inviteres ikke til å bidra til å utvikle det pedagogiske opplegget i studiene, herunder problemer med forhold ved undervisningen som ikke endrer seg.

Ledelsen på alle nivåer var oppmerksomme på de utfordringene studentene påpekte.

Avdelingsledelsen brukte resultater fra studentundersøkelsene i medarbeidersamtaler med de enkelte lærerne.

Vår vurdering er at fagskolen på dette området ikke har gjort nok for å rette opp mangler som avdekkes gjennom kvalitetssikringssystemet, og at fagskolens ledelse må sette i verk tiltak som sikrer tilfredsstillende undervisning i alle emner.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må sette inn tiltak som sikrer studentene tilfredsstillende undervisning i alle emner.

Tilbyder bør

- trekke inn studenttillitsvalgte i utviklingen av det pedagogiske opplegget
- vurdere å legge pedagogisk ansvar nærmere utdanningen

Undervisningsformer og læringsaktiviteter

(2) Undervisningsformer og læringsaktiviteter, herunder eventuell praksis, skal være tilpasset læringsutbyttet som skal oppnås.

Vurdering

Fagskolen oppgir i egenrapporten følgende ulike læringsformer:

- lærerstyrt undervisning og forelesninger
- prosjektarbeid og prosjektoppgaver – i gruppe og individuelt
- individuelle arbeidsoppgaver
- presentasjoner
- nettbasert undervisning
- veiledning

Prosjekt er en sentral arbeidsform, og andre læringsformer støtter opp om dette. Det skal arbeides med tverrfaglige problemstillinger, og logg og refleksjon har en sentral plass i utdanningen.

Mappemetodikk brukes for å få en bedre sammenheng og helhet i læringsprosessen. For å oppnå læringsutbytte er det lagt vekt på at studentene i tillegg til faglig utvikling også skal utvikle evne til selvstendig arbeid, kommunikasjon, samarbeid og praktisk yrkesutøvelse. Det legges også til rette for erfaringsbaserte læringsformer.

Studentenes hverdag er stort sett slik at de hver dag har undervisning fra 08.00 til 13.00 eller 15.00.

Dagen starter med en gjennomgang av fagstoff der studentene får oppgaver som de presenterer i grupper. Tidligere studenter ga spesielt uttrykk for at arbeidsformen med grupper og presentasjoner ga dem relevant kompetanse som de hadde bruk for i sin yrkesutøvelse.

Vi vurderer det slik at arbeidsformene er varierte og er tilpasset emnets omfang og innhold.

Konklusjon

Ja, kravet er tilfredsstillende oppfylt.

1.5.5 Fagmiljøet tilknyttet utdanningen (§ 3-5)

Undervisningspersonalets sammensetning og kompetanse

(1) Undervisningspersonalets sammensetning og samlede kompetanse skal være tilpasset utdanningen slik den er beskrevet i studieplanen. Undervisningspersonalet må samlet ha følgende kompetanse:

- e) Formell utdanning minst på samme nivå som det undervises i, innen det aktuelle fagområdet eller nærliggende fagområder. For nye fagområder der det ennå ikke tilbys tertiær utdanning, kan langvarig yrkespraksis erstatte formell utdanning.
- f) Pedagogisk kompetanse relevant for utdanningen. Minst én person skal ha formell pedagogisk utdanning og erfaring, og et særlig ansvar for utdanningens pedagogiske opplegg.
- g) Digital kompetanse relevant for utdanningen.
- h) Relevant og oppdatert yrkeserfaring.

Vurdering

Fagmiljøet skal ha:

- a) Formell kompetanse minst på nivå med det som det undervises i

De som underviser har minimum utdanning på høyskoleingeniørnivå, og det er flere med hovedfag eller master, én dr.ing. og én sivilingeniør. Vår vurdering er at fagmiljøet har høy formell kompetanse, og at alle i fagmiljøet oppfyller minstekravet

- b) Pedagogisk kompetanse relevant for utdanningen, og minst én med formell utdanning og erfaring som har særlig ansvar

Alle ansatte ved avdelingen har PPU eller adjunktkompetanse, og én har hovedfag i pedagogikk.

Pedagogisk leder, som også er rektor, er cand.scient. og har PPU. Han har også undervist i PPU. Pedagogisk leder (rektor), assisterende rektor og avdelingsleder deltar i et team i utviklingen av det pedagogiske opplegget. Det fremgår av egenrapporten av pedagogisk leder sine oppgaver er å delta og ha ansvar for utforming av studieplanen, delta i oppbyggingen av laboratorier og delta i og ha svar for utformingen av gjennomføringsmodeller for utdanningen.

Vi har påpekt problemer knyttet til enkelte emner, og at disse ikke blir fulgt opp i tilstrekkelig grad. Vi konstaterer at det er mange i fagmiljøet som har god formell pedagogisk kompetanse. De som har relevant pedagogisk kompetanse har ikke noe mandat til å bidra til utviklingen i andre emner enn i sine egne. Tilbyder bør derfor vurdere om det kan være mer hensiktsmessig å legge det pedagogiske ansvaret nærmere studiet.

- c) Digital kompetanse relevant for utdanningen

Alle lærerne har kurs i It's learning og Smart Board. Fire har grunnleggende kompetanse i standard programvare og én er superbruker. Ellers er det kompetanse innen Autocad, Shipshape, Autoship, systemutvikling, IKT-drift, IKT-prosjekter, datakortet, Inventor (begynner), Microstation, andre digitale tegneprogrammer, digitale datasystemer, systemutvikling/programmering, PLS styringssystemer, Lab. VIEV, My DAQ, MY RIO, Vision builder, Multisim, Camtasia video, Microsoft Classroom, faglig rettet programvare (Matlab, Fluidsim, Latex, PLS-programmer. Vår vurdering er at fagmiljøet har tilstrekkelig digital kompetanse.

- d) Relevant og oppdatert yrkeserfaring

Det er én ansatt som har variert ingeniørfaglig yrkeserfaring fra 2002 til 2015, flere har undervisningserfaring fra høyere utdanning og videregående, én har vært teknisk tegner, én har 13 års erfaring fram til 2012 som prosjektrådgiver, overingeniør, tilsynsingeniør og prosjektingeniør. Det er én som har vært kraftmegler fra 1996 til 2013, én har vært elektroinstallatør i 35 år, én har vært ingeniør i Statoil, Aibel AS Roxar AS, Frank Mohn og Falconbridge fra 1999 til 2014. Fra 1990 og 1980-tallet er det ansatte som har blant annet har erfaring som avdelingsingeniør ved Bergen Lysverker, systemkonsulent AS Computas, offiser sjøforsvaret, maskinsjef og revisor.

Det er ingen systematikk i å oppdatere yrkeserfaring blant de ansatte. Både lærerne og lederne fremholdt at alle lærerne fikk delta på de kurs de anser som relevante. Ingen hadde vært med på

hospitering i yrkesfeltet, og det ble sagt at dersom det skulle være aktuelt måtte det være en systematikk i dette.

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder bør

- vurdere å legge pedagogisk ansvar nærmere utdanningen
- vurdere å innføre systematiske ordninger for at lærerne kan hospitere i yrkesfeltet

Undervisningspersonalets størrelse og stabilitet

(3) Undervisningspersonalet må være stort og stabilt nok til å gjennomføre fastsatte læringsaktiviteter.

Vurdering

Det er 4,5 årsverk – fordelt på 16 personer – for undervisningsstillinger knyttet til elkraft, og alle er fast ansatt i Hordaland fylkeskommune. I tillegg kommer administrative, rådgiver- bibliotekar-, laboratorieingeniør og ledelsesressurser. Lærerdekningen er 13,3 studenter per lærer, noe fagskolen mener gir gode muligheter for veiledning og oppfølging. Til sammen er det 65 lærere ved Bergen tekniske fagskole.

Fagskolen skriver at undervisningspersonalets samlede kompetanse er så bred at det ikke er noen emner eller tema hvor bare én lærer har den nødvendige kompetansen.

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Faglig ansvarlig

(4) Utdanningen skal ha en faglig ansvarlig med formell faglig kompetanse. Faglig ansvarliges oppgave er å sikre at studentene gjennomfører utdanningen som beskrevet i planen og oppnår læringsutbyttet. Faglig ansvarlig må være tilsatt hos tilbyder i minimum 50 prosent stilling.

Vurdering

Faglig ansvarlig er ansatt i 100 prosent stilling ved fagskolen som avdelingsleder, og har ikke undervisning bortsett fra tilrettelegging og veiledning i hovedprosjektene. Avdelingsleder følger opp studentevalueringer, og bruker resultatene i medarbeidersamtaler med lærerne. Faglig ansvarlig tilrettelegger for kompetanseutvikling av ansatte, og har ansvar for fordeling av tema, emner og timeplanlegging.

Faglig ansvarlig har gruppe L-sertifikat og har ingeniørhøyskole (elkraft) og kurs fra NHH.

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

1.5.6 Eksamen og sensur (§ 3-6)

Eksamens- og vurderingsordningene

(1) Eksamens- og vurderingsordningene skal være egnet til å vurdere om læringsutbyttet er oppnådd.

Vurdering

Studentene har to obligatoriske eksamener – LØM og hovedprosjekt – og de trekkes ut til fem timers skriftlig eksamen i minst to andre emner. Eksamen oppføres med egne karakterer på vitnemålet.

Emnekarakter settes som sluttvurdering etter en helhetsvurdering av studentenes innleverte arbeidskrav.

Fagskolen vurderer kombinasjonen av emnekarakterer i alle emner og eksamen i noen emner som den best egnede vurderingsformen. I tilbakemeldinger på arbeidskrav gjennom studiet får studentene vite hva de kan eller bør forbedre og hvordan.

Ifølge studieplanen skal hovedprosjektet ha underveisvurdering av arbeid, arbeidsform, arbeidskravene, prosjektrapport og presentasjon av prosjektet i plenum. Det skal være muntlige gruppepresentasjoner og skriftlige gruppeoppgaver. Under institusjonsbesøket fremkom det at presentasjonen i plenum er en viktig del av hovedprosjektet, men i studieplanen er det uklart hvilken status presentasjonen har i vurderingen av studentenes arbeid, og hvordan de ulike delene i hovedprosjektet blir vurdert.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke tilfredsstillende oppfylt.

Tilbyder må spesifisere hvordan vurdering og sensurering av hovedprosjekt gjennomføres.

Sensorenes kompetanse

(2) Sensorene skal ha kompetanse til å vurdere om læringsutbyttet er oppnådd.

Vurdering

Lærerne i faget er faste sensorer ved eksamen. Eksterne sensorer har ifølge egenrapporten utdanning på minimum bachelorgradsnivå og har flere års praksis fra yrkeslivet. I vedlegg om kravspesifikasjon står det imidlertid at det stilles de samme kravene til kompetanse for sensorer som for undervisningspersonell.

Komiteen finner at det er unødvendig strenge krav til sensor, og er tvilende til at alle sensorene som brukes har pedagogisk kompetanse og dermed fyller de formelle kravene slik de er presentert. Sensor trenger heller ikke digital kompetanse. Vi anbefaler at fagskolen lager egne krav til sensorenes kompetanse, slik at kravene treffer bedre den kompetansen som faktisk er nødvendig for å vurdere om læringsutbyttet er oppnådd.

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder bør justere kravene til sensorenes kompetanse.

1.5.7 Infrastruktur (§ 3-7)

Tilbyder skal ha lokaler, utstyr, informasjonstjenester, administrative og tekniske tjenester, IKT-ressurser og arbeidsforhold som er tilpasset utdanningen, og som utgjør et forsvarlig lærings- og arbeidsmiljø for studenter og ansatte.

Vurdering

Fagskolen har klasserom med plass til 30 studenter og et auditorium til større forelesninger. Ifølge egenrapporten er rommene utstyrt med nødvendig audiovisuelt utstyr. Det er grupperom og lesesal for gruppearbeid og individuelt arbeid, og laboratorier for øvinger. Både lærere og studenter mente at de hadde tilfredsstillende utstyr, og vi har etter omvisningen ingen merknad til dette. Vi fant det også godt gjort at fagskolen har gode rutiner for sikkerhet i laboratoriene. Vi la også merke til at det er lave rekkverk ved trappene og åpne sikringsskap enkelte steder i lokalene, og mener at fagskolen også bør ha rutiner for sikkerhet utenfor laboratoriene.

I følge studieplanen skal LAB for førsteklassestudentene gjennomføre laboratorieøvelser i grunnlagsemner. Det kom frem under intervjuene at studentene ikke hadde fått arbeide i laboratoriet, og at det skyldes at utstyret for dette var kjøpt inn, men ikke var på plass ennå.

Studentene ga inntrykk av at de får den informasjonen de trenger og at It´s Learning brukes aktivt.

Vi har registrert at det i årsmeldingene er påpekt dårlig inneklima og dårlig ventilasjon. Noe er utbedret, og det er planer for utbedring der det fortsatt er dårlig ventilasjon.

Konklusjon

Nei, kravene er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må få på plass infrastruktur for laboratorieøvelser for førsteklassestudentene, og sørge for at studentene får gjennomført øvelsene.

Tilbyder bør vurdere rutinene rundt sikkerhet utenfor laboratoriene.

1.5.8 Konklusjon etter sakkyndig vurdering - elkraft

Utdanningen anbefales ikke godkjent.

Tilbyder må

- få på plass forpliktende avtaler med sentrale samarbeidspartnere i yrkesfeltet (5.1.2)
- revidere læringsutbyttebeskrivelsene på emnenivå (5.3.3)
- fastsette rutiner for revidering og fastsetting av studieplan (5.3.4)
- sette inn tiltak som sikrer studentene tilfredsstillende undervisning i alle emner (5.4.1)
- spesifisere hvordan vurdering og sensurering av hovedprosjekt gjennomføres (5.6.1)
- få på plass laboratorieøvelser for førsteklassestudentene (5.7)

Tilbyder bør

- vurdere om innholdet og nivået i alle emner er tilpasset studentenes nivå (5.3.2)
- vurdere om fagskolen kan gi studentene faglig tilbud før oppstart (5.3.2)
- vurdere sammensetningen av de sammenslåtte emnene (5.3.3)
- inkludere studenttillitsvalgte i utviklingen av studieplanen (5.3.4)
- arbeide for at både ledelsen og lærerne får eierskap til studieplanen som helhet (5.3.4)
- innføre systematiske ordninger for innspill fra yrkeslivet til studieplanen (5.3.4)
- vurdere å legge pedagogisk ansvar nærmere utdanningen (5.4.1/5.5.1)
- trekke inn studenttillitsvalgte i utviklingen av det pedagogiske opplegget (5.4.1)
- vurdere å innføre systematiske ordninger for at lærerne kan hospitere i yrkesfeltet (5.5.1)
- justere kravene til sensorenes kompetanse (5.6.2)
- vurdere rutinene rundt sikkerhet utenfor laboratoriene (5.7)

1.6 Tilbyders tilbakemeldinger

NOKUT mottok 17. mars 2017 tilsvaer fra søkeren på de sakkyndiges vurdering i utkast til tilsynsrapport.

Tilsvaer om fagskoleutdanningen bygg

4.1.2 Samarbeid med yrkesfeltet

Eksisterende avtaleportefølje er i ferd med å revideres, revitaliseres og kompletteres med nye relevante avtaler. Samtlige avtaler skal revideres som en del av årlig fagdag i november.

Avtaler som er allerede fornyet: Byggmesterforbundet region vest, Backer AS

Avtaler som er under revisjon: Skanska AS, Byggmester Markhus AS.

Vedlegg

VEDLEGG 4.1 - Avtale Byggmesterforbundet region vest

VEDLEGG 4.2 - Avtale Backer AS

VEDLEGG 3 - Invitasjon Fagdag.pptx

4.3.2 Utdanningens innhold

Tiltak:

1. Lage plan for, og iverksette pedagogisk samarbeid på emnenivå for pedagogisk personell som underviser i emnene. Læringsutbyttebeskrivelser og sammenslåtte emner skal revideres samtidig som beskrivelser av kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse kvalitetssikres. Samtidig må nivået i alle emner tilpasses studentenes nivå.
2. Tilby et en ukes forkurs til studentene på samme måte som på Stord.

Frist:

1. Samarbeidet er iverksatt, plan er utarbeidet, pedagogisk arbeid ferdig 01.06.17, gjennomgått av faglig og pedagogisk ledelse 01.07.17, godkjent av Rektor innen 15.07.17, tatt i bruk 15.08.17
2. Frist: 01.08.17

Vedlegg:

VEDLEGG 4.3 - Plan revisjon studieplan.pdf

VEDLEGG 4 - Eksempel timeplan forkurs Stord

4.3.3 Utdanningens emner

Tilbyder vil revidere læringsutbyttebeskrivelsene på emnenivå etter oppsatt plan utover våren 2017.

Ledelsen vil i tett samarbeid med lærerne gjennomgå de ulike kulepunktene under alle emnene som inngår i studieplanen. Studentene vil også bli brukt aktivt i revideringsarbeidet. Samarbeidsparter fra næringslivet vil og være involvert i revideringsarbeidet.

Frist:

3. Samarbeidet er iverksatt, plan er utarbeidet, pedagogisk arbeid ferdig 01.06.17, gjennomgått av faglig og pedagogisk ledelse 01.07.17, godkjent av Rektor innen 15.07.17, tatt i bruk 15.08.17

Vedlegg:

VEDLEGG 4.3 - Plan revisjon studieplan.pdf

4.3.4 Studieplanen

Tiltak:

- Forankre uttrykkene *studieplan*, *aktivitetsplan* og *undervisningsplan* hos ansatte og studenter.
- Innføre årlig fagdag i november med samarbeidsbedrifter.
- Sende ut elektronisk spørreskjema til bedrifter. Dette gjøres årlig til samarbeidsbedrifter, eller etter kontakt med FIH for bedrifter som har besøkt FIH eller som FIH har besøkt.
- Avsette tid på studieplanarbeid og evaluering 2 ganger i året, desember og mai.
- Invitere tillitsvalgte til å delta i studieplanarbeid og evaluering.

Frist:

Samarbeidet er iverksatt, plan er utarbeidet, pedagogisk arbeid ferdig 01.06.17, gjennomgått av faglig og pedagogisk ledelse 15.07.17, godkjent av Rektor innen 15.07.17, tatt i bruk 15.08.17

Deretter innarbeides aktivitetene som en del av skolens Årshjul.

Vedlegg:

VEDLEGG 4.3 - Plan revisjon studieplan.pdf

VEDLEGG 1 - Evaluering av samarbeid med næringslivet

VEDLEGG 3 – Invitasjon fagdag

VEDLEGG 7 - Svar på spørreskjema Sitepartner og Experis.pdf

4.4.1 Det pedagogiske opplegget

Skolens studenter har gode muligheter for å gi tilbakemeldinger på undervisningens kvalitet på ulike måter. Gjennom skoleåret legges det til rette for sporadiske tilbakemeldinger både muntlig og skriftlig. Avdelingsleder har videre tett kontakt med klassene i form av jevnlig klassebesøk.

I tillegg svarer studentene på en skoleintern spørreundersøkelse 3 ganger i året, før den årlige student-, lærer- og sensorundersøkelsen for Fagskolane i Hordaland blir gjennomført.

I tilfeller der studentene melder tilbake om betydelig dårligere kvalitet på skolens undervisning er det avdelingsleders ansvar å følge opp. Dette gjøres i første rekke iht. Hordaland fylkeskommunes rutiner for klage på lærer. Tiltak som benyttes for å sikre undervisningens kvalitet er prøveforelesninger, samtaler med studentene, ekstern og intern kursing, 2 lærere i klasse, ekstern veileder. Dersom dette ikke bidrar til forbedret kvalitet i undervisningen behandles saken iht. Hordaland fylkeskommunes rutiner for personalsak i samarbeid med Hordaland fylkeskommunes HR-seksjon.

Ledelsen i FiH erkjenner at dette i enkelte tilfeller har ikke blitt fulgt opp tett og raskt nok.

Tiltak:

- Tettere og raskere oppfølging og iht. Hordaland fylkeskommunes rutiner for personalsak i samarbeid med Hordaland fylkeskommunes HR-seksjon.
- Tydeliggjøre og tilrettelegge for bedre samarbeid mellom klassekoordinator / pedagogisk personell og studenter og nedfelle dette i rutiner for klassekoordinator.

Vedlegg

VEDLEGG 2 – Spørreskjema skoleintern spørreundersøkelse

VEDLEGG 11- Rapporteringsskjema for klassekoordinator

VEDLEGG 12 - Spørreskjema_student_V2017.pdf

VEDLEGG 13 - Lærervurdering FiH_V2017.pdf

VEDLEGG 5 - Behandling av klage på lærer.pdf

VEDLEGG 6- Behandling av personalsaker.pdf

VEDLEGG 8 - Oppgaver klassekoordinator

4.5.1 Undervisningspersonalets sammensetning og kompetanse

Tiltak:

- Ved årlig revisjon ved skoleslutt vil ledelse vurdere å legge det pedagogiske ansvaret nærmere utdanningen.
- Tydeliggjøre og tilrettelegge for bedre samarbeid mellom klassekoordinator / pedagogisk personell og studenter og nedfelle dette i rutiner for klassekoordinator.
- Hospitering inn i programmet for fagdag
- Alle lærere velger en relevant bedrift som de ønsker å knytte kontakt med. Lærere har

hver uke én studiedag som kan brukes til bedriftsbesøk / kontaktknytting

Frist

01.08.17

Vedlegg

VEDLEGG 3 – Invitasjon fagdag

VEDLEGG 8 - Oppgaver klassekoordinator

4.6.1 Eksamens- og vurderingsordningen

Tiltak:

Utarbeide beskrivelse av hvordan vurdering og sensurering av hovedprosjektet gjennomføres.

Frist: Utført.

Vedlegg:

VEDLEGG 4.4 - Studieplan Bygg.pdf (Del 2 – Hovedprosjekt – side 21-22)

4.6.2 Sensorenes kompetanse

Vedlegg

VEDLEGG 9 - Prosessbeskrivelse - kravspesifikasjon for undervisningspersonell

VEDLEGG 10 - Prosessbeskrivelse - kravspesifikasjon for sensor

4.7 Infrastruktur

Tiltak:

Etablere faste rutiner for verne- sikkerhetsrunder utenfor laboratoriene.

Frist:

Første verne-/sikkerhetsrunde ble gjennomført og skal gjennomføres månedlig.

6.1.1 Tilsvar om fagskoleutdanningen *elkraft*

5.1.2 Samarbeid med yrkesfeltet

Tiltak:

Eksisterende avtaleportefølje er i ferd med å revideres, revitaliseres og kompletteres med nye relevante avtaler.

Frist:

- Avtaler med Kværner Stord, Apply Leirvik og Wärtsilä er revitalisert og signert på nytt.
- Nye avtaler med NCE Maritime Cleantech og Risnes Elektro AS er formalisert og signert.
- Avtaler med Gode Sirklar, Wago, BKK, Advantech og Karsten Moholt er i ferd med å etableres.
- Utover dette etableres avtaler med relevante bedrifter løpende.
- Samtlige avtaler skal revideres som en del av årlig fagdag i november.

Vedlegg:

VEDLEGG 5.1 – Avtale med Maritime Cleantech

VEDLEGG 5.2 – Avtale med Kværner.pdf

VEDLEGG 5.3 – Avtale med Wärtsilä.pdf

VEDLEGG 5.4 – Avtale med Apply Lervik.pdf

VEDLEGG 5.5 – Avtale Risnes.pdf

VEDLEGG 3 – Invitasjon fagdag

5.3.2 Utdanningens innhold

Tiltak:

1. Lage plan for, og iverksette pedagogisk samarbeid på emnenivå for pedagogisk personell som underviser i emnene. Læringsutbyttebeskrivelser og sammenslåtte emner skal revideres samtidig som beskrivelser av kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse kvalitetssikres. Samtidig må nivået i alle emner tilpasses studentenes nivå.
2. Tilby et en ukes forkurs til studentene på samme måte som på Stord.

Frist:

1. Samarbeidet er iverksatt, plan er utarbeidet, pedagogisk arbeid ferdig 01.06.17, gjennomgått av faglig og pedagogisk ledelse 01.07.17, godkjent av Rektor innen 15.07.17, tatt i bruk 15.08.17
2. Frist: 01.08.17

Vedlegg:

VEDLEGG 5.6 – Plan for revisjon av studieplan.pdf

VEDLEGG 4 – Eksempel timeplan forkurs Stord

5.3.3 Utdanningens emner

Tiltak:

Lage plan for, og iverksette pedagogisk samarbeid på emnenivå for pedagogisk personell som underviser i emnene. Læringsutbyttebeskrivelser og sammenslåtte emner skal revideres samtidig som beskrivelser av kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse kvalitetssikres. Samtidig må nivået i alle emner tilpasses studentenes nivå.

Frist:

Samarbeidet er iverksatt, plan er utarbeidet, pedagogisk arbeid ferdig 01.06.17, gjennomgått av faglig og pedagogisk ledelse 01.07.17, godkjent av Rektor innen 15.07.17, tatt i bruk 15.08.17

Vedlegg:

VEDLEGG 5.6 – Plan for revisjon av studieplan.pdf

5.3.4 Studieplanen

Tiltak:

- Forankre uttrykkene *studieplan*, *aktivitetsplan* og *undervisningsplan* hos ansatte og studenter.
- Innføre årlig fagdag i november med samarbeidsbedrifter.
- Sende ut elektronisk spørreskjema til bedrifter. Dette gjøres årlig til samarbeidsbedrifter, eller etter kontakt med FIH for bedrifter som har besøkt FIH eller som FIH har besøkt.
- Avsette tid på studieplanarbeid og evaluering 2 ganger i året, desember og mai.
- Invitere tillitsvalgte til å delta i studieplanarbeid og evaluering.

Frist:

Samarbeidet er iverksatt, plan er utarbeidet, pedagogisk arbeid ferdig 01.06.17, gjennomgått av faglig og pedagogisk ledelse 15.07.17, godkjent av Fagskolestyret 01.08.17, tatt i bruk 15.08.17.

Deretter innarbeides aktivitetene som en del av skolens Årshjul.

Vedlegg:

VEDLEGG 5.6 – Plan for revisjon av studieplan.pdf

VEDLEGG 3 – Invitasjon fagdag

VEDLEGG 1 - Evaluering av samarbeid med næringslivet

VEDLEGG 7 - Svar på spørreskjema Sitepartner og Experis

5.4.1 Det pedagogiske opplegget

Skolens studenter har gode muligheter for å gi tilbakemeldinger på undervisningens kvalitet på ulike måter. Gjennom skoleåret legges det til rette for sporadiske

tilbakemeldinger både muntlig og skriftlig. Avdelingsleder har videre tett kontakt med klassene i form av jevnlig klassebesøk. I tillegg svarer studentene på en skoleintern spørreundersøkelse 3 ganger i året, før den årlige student-, lærer- og sensorundersøkelsen for Fagskolane i Hordaland blir gjennomført.

I tilfeller der studentene melder tilbake om betydelig dårligere kvalitet på skolens undervisning er det avdelingsleders ansvar å følge opp. Dette gjøres i første rekke iht. Hordaland fylkeskommunes rutiner for klage på lærer. Tiltak som benyttes for å sikre undervisningens kvalitet er prøveforelesninger, samtaler med studentene, ekstern og intern kursing, 2 lærere i klasse, ekstern veileder. Dersom dette ikke bidrar til forbedret kvalitet i undervisningen behandles saken iht. Hordaland fylkeskommunes rutiner for personalsak i samarbeid med Hordaland fylkeskommunes HR-seksjon.

Ledelsen i FiH erkjenner at dette i enkelte tilfeller har ikke blitt fulgt opp tett og raskt nok.

Tiltak:

- Tettere og raskere oppfølging og iht. Hordaland fylkeskommunes rutiner for personalsak i samarbeid med Hordaland fylkeskommunes HR-seksjon.
- Tydeliggjøre og tilrettelegge for bedre samarbeid mellom klassekoordinator/pedagogisk personell og studenter og nedfelle dette i rutiner for klassekoordinator.

Vedlegg

VEDLEGG 2 – Spørreskjema skoleintern spørreundersøkelse

VEDLEGG 11- Rapporteringsskjema for klassekoordinator

VEDLEGG 12 - Spørreskjema_student_V2017.pdf

VEDLEGG 13 - Lærervurdering FiH_V2017.pdf

VEDLEGG 5.7 – Prøveforelesning Elkraft 17.11.15

VEDLEGG 5 – Behandling av klage på lærer

VEDLEGG 5.8 – Intensiv Internkurs

VEDLEGG 5.9 – Internkurs – forelesning

VEDLEGG 5.10 – Personalsamtale

VEDLEGG 5.17 - Pedagogisk Workshop - Jeg vil WS 10.11.14

VEDLEGG 6 – Behandling av personalsaker

VEDLEGG 8 - Oppgaver klassekoordinator

5.5.1 Undervisningspersonalets sammensetning og kompetanse

Tiltak:

- Pedagogisk ansvar tilordnet rektor opprettholdes.
- Klassekoordinators ansvar for å evaluere og utvikle dette i samarbeid med tillitsvalgte og studenter tydeliggjøres og nedfelles i oppgaver for klassekoordinator.

- Hospitering inn i programmet for fagdag
- Alle lærere velger en relevant bedrift som de ønsker å knytte kontakt med

Frist

01.08.17

Vedlegg

VEDLEGG 3 – Invitasjon fagdag

VEDLEGG 8 - Oppgaver klassekoordinator

5.6.1 Eksamens- og vurderingsordningene

Tiltak:

Utarbeide beskrivelse av hvordan vurdering og sensurering av hovedprosjektet gjennomføres.

Frist: Utført.

Vedlegg:

VEDLEGG 5.11 – Studieplan Elkraft (Del 2 – Hovedprosjekt - side 42-43)

5.6.2 Sensorenes kompetanse

VEDLEGG 9 - Prosessbeskrivelse - kravspesifikasjon for undervisningspersonell

VEDLEGG 10 - Prosessbeskrivelse - kravspesifikasjon for sensor

5.7 Infrastruktur

Tiltak:

Ferdigstille grunnlagslaboratoriet og utarbeide/sammenstille laboratorieoppgaver. Etablere faste rutiner for Verne- sikkerhetsrunder utenfor laboratoriene.

Frist:

Laboratoriet er ferdig og ble åpnet. Laboratorieoppgavene skal gjennomføres i inneværende skoleår. Første verne-/sikkerhetsrunde ble gjennomført og skal gjennomføres månedlig.

Vedlegg:

VEDLEGG 5.12 – Bilder grunnlagslab

VEDLEGG 5.13 - Hvordan skrive en rapport.pdf

VEDLEGG 5.14 - Lab øvelser.pdf

VEDLEGG 5.15 - Labøvelser - Teller for samlebånd.pdf

VEDLEGG 5.16 - Labøvelser med myDAQ.pdf
VEDLEGG 5.18 - Lab nummer 01 – Lysteknikk
VEDLEGG 5.19 - LAB 1 og 2 TERMOGRAFI
VEDLEGG 5.20 - Lab. øvelse emne E
VEDLEGG 5.21 - LAB. ØVELSE.pdf

6.1.2 Felles for begge utdanningene

3.1.1 Krav i fagskoleloven med forskrifter

VEDLEGG 3.1 - Vedtekter for Styret ved FiH.pdf
VEDLEGG 3.2 - Plan for kunngjøring av forskrift
VEDLEGG 3.3 - Sak om forskrift.pdf
VEDLEGG 3.4 - Forskrift til høring.pdf
VEDLEGG 3.5 - Organisasjonskart for Fagskolen i Hordaland.pdf

3.1.2 Samarbeid med yrkesfeltet

Se kommentarene under 6.1.1 og 6.2.1 - punkt 4.1.2 / 5.1.2

3.2 System for kvalitetssikring

Tilbyder må

- dokumentere hvordan kvalitetsbrist i årsmeldingen følges opp (1)
- innføre ordninger for systematisk innhenting av tilbakemeldinger fra yrkesfeltet (2)

Tilbyder bør sammen med studenttillitsvalgte vurdere å innføre underveisevalueringer i tillegg til den årlige studentundersøkelsen. (3)

- (1) Fagskolen i Hordaland vil gjøre endringer rutiner for oppfølging av kvalitetsbrister som blir omtalt i årsmeldingen.
 - Styret vil få informasjon om plan for oppfølging av hver kvalitetsbrist som er omtalt i årsmeldingen
 - Styret vil få en oversikt over hvilke tiltak som er iverksatt for å bedre utdanningskvaliteten
 - Styret vil få en redegjørelse over resultatene av de tiltak som var omtalt og iverksatt i forrige årsmelding.
- (2) Vi benytter undersøkelsesverktøyet SurveyXact til utsendelse av evalueringsskjema. Ved å følge linkene under kan de to ulike evalueringsskjemaene testes.
Årlig evaluering av samarbeidsavtaler:
<https://www.survey-xact.no/LinkCollector?key=KXPC4VRRCP95>
Evaluering etter besøk fra næringslivet ved Fagskolen i Hordaland:
<https://www.survey-xact.no/LinkCollector?key=9AP44VRQ161K>

Vedlegg

VEDLEGG 1 - Evaluering av samarbeid med næringslivet.pdf

(3) Skolens studenter har gode muligheter for å gi tilbakemeldinger på undervisningens kvalitet på ulike måter. Gjennom skoleåret legges det til rette for sporadiske tilbakemeldinger både muntlig og skriftlig. Avdelingsleder har videre tett kontakt med klassene i form av jevnlig klassebesøk.

I tillegg svarer studentene på en skoleintern spørreundersøkelse 3 ganger i året, før den årlige student-, lærer- og sensorundersøkelsen for Fagskolane i Hordaland blir gjennomført.

Vedlegg

VEDLEGG 2 - Evaluering av gjennomføring av studiet på itslearning.pdf

VEDLEGG 11- Rapporteringsskjema for klassekoordinator

1.7 NOKUTs tilleggsvurdering

1.7.1 Vurdering av grunnleggende forutsetninger

Vurderingen av de grunnleggende forutsetningene er gjort i samarbeid med de sakkyndige ettersom disse under institusjonsbesøket også har stilt spørsmål om kvalitetssikringssystemet.

Må-punkter fra første vurdering:

- sørge for at det fremkommer av styrevedtektene hvem som har vedtatt dem
- uttrykke i styrevedtektene hvilke rettigheter ansatt- og studentrepresentanter har
- oppdatere styrevedtektenes omtale av klagenemnd, i tråd med endringene i fagskoleloven
- legge frem en plan for arbeidet med forskrift
- utforme og kunngjøre opptaks- og eksamensforskrift
- sikre at fagskolen har aktive avtaler med aktører i yrkesfeltet
- dokumentere hvordan kvalitetsbrist i årsmeldingen følges opp
- innføre ordninger for systematisk innhenting av tilbakemeldinger fra yrkeslivet.

Reglement § 3.1.1 f)

Det fremkommer at styrevedtektene er vedtatt i fylkesutvalget 23. februar 2017.

Tilbyder gjør rede for et nytt punkt i styrevedtektene som fastsetter at ansatte og studenter har møte,- tale,- forslag-, og stemmerett i styret, samt et punkt om klagenemnd. Til punktet om klagenemnd vil NOKUT bemerke at det bør skilles mellom saker og klagesaker og at ordlyden bør være: *Saker etter § 7 og klagesaker etter §§ 8-12.*¹

Utkast til *forskrift for opptak, eksamen, disiplinære sanksjonar og klagehandsaming* (forskrift for Fagskolane i Hordaland) er sendt på høring med frist 3. april 2017. NOKUT viser til sak 17/01104 – Søknad om akkreditering av fagskoleutdanningen *CNC og robotteknologi*, og forutsetter at de pålegg som NOKUT gir i denne saken følges opp.

Avtaler med aktører i yrkesfeltet § 3.1.2 (2)

Både for *elkraft* og *bygg* er det lagt fram avtaler med aktører i yrkesfeltet. Det vises til vurdering av disse under sakkyndig vurdering av *bygg* og *elkraft*.

Kvalitetssikringssystem § 3.1.1 b)

Fagskolen skriver i sitt tilsvaret at styret vil få informasjon om plan for oppfølging av kvalitetsbrist som er omtalt i årsmeldingen, få oversikt over tiltak som er iverksatt for å bedre utdanningskvaliteten og få en redegjørelse over resultatene av de tiltak som var omtalt og iverksatt i forrige årsmelding. Utover det er det ikke konkretisert hvordan rutinene for oppfølging av kvalitetsbrist skal følges opp. Årsrapporten behandles ifølge systembeskrivelsen av styret i oktober. Fagskolen har derfor ikke hatt mulighet for i løpet av tilsvarsfristen å dokumentere i praksis hvordan kvalitetsbrist blir fulgt opp. Det er heller ikke gjort endringer i systembeskrivelsen. Det foreligger derfor ikke noen interne dokumenter som angir hvordan fagskolen skal følge opp kvalitetsbrist.

¹ I denne delen av vurderingen gjorde NOKUT en feil i redigeringen, slik at Fagskolane i Hordaland ble anbefalt å endre styrevedtektene på en måte som ikke ville vært i tråd med regelverket. Dette var satt opp som et bør-punkt, og hadde derfor ikke innvirkning på vedtaket. Fagskolane i Hordaland ved styresekretariatet gjorde NOKUT oppmerksom på denne feilen før de dokumenterte endringer til fristen for oppretting, og har opplyst at de vil følge opp intensjonen i anbefalingen i neste endring av styrevedtektene.

Det er utarbeidet nettbaserte spørreskjema for evalueringer fra næringslivet - ett for evaluering av samarbeidsavtaler og ett for evaluering av besøk fra næringslivet på fagskolen. I systembeskrivelsen står det at det skal gjennomføres dialogmøter med eksterne aktører. Dersom dialogmøtene skal erstattes med spørreundersøkelser må dette nedfelles som ny rutine i systembeskrivelsen.

Avdeling for elkraft har utarbeidet et standardbrev som skal brukes ved innkalling til personalsamtale. I dette brevet vises det til NOKUT: *NOKUT har i sin revisjon av Fagskolen i Hordaland etterlyst tettere oppfølging av denne typen kvalitetsavvik.*

NOKUT vil understreke at det er tilbyder selv som har ansvaret for kvaliteten i utdanningen og for det pedagogiske opplegget, herunder oppfølging av personalet når dette anses som påkrevd for å sikre kvaliteten i utdanningene. Vi ber derfor om at tilbyder stryker henvisningen til NOKUT i denne sammenhengen.

1.7.2 Konklusjon grunnleggende forutsetninger

Tilbyder må:

- oppdatere systembeskrivelsen slik at det fremgår hvordan kvalitetsbrist følges opp
- oppdatere systembeskrivelsen slik at det fremgår at det årlige dialogmøtet med aktører i yrkesfeltet blir erstattet av spørreskjemaundersøkelse
- dokumentere styrets behandling av kvalitetsbrist i forbindelse med styrebehandling av årsmeldingen om kvalitet
- følge opp pålegg om korrigeringer av *forskrift for opptak, eksamen, disiplinære sanksjonar og klagehandsaming*

Tilbyder bør

- skille mellom saker og klagesaker i styrevedtektenes bestemmelser om klagenemnd

1.8 Sakkyndig tilleggsvurdering for bygg

Samarbeid med yrkesfeltet § 3-1 (2)

Må-punkt fra første vurdering:

- få på plass forpliktende avtaler med sentrale samarbeidspartnere i yrkesfeltet

Det er inngått nye avtaler med Byggmesterforbundet region Vest og Backer AS. De sakkyndiges vurdering er at disse avtalene er relevante for utdanningen *bygg*. Komiteen minner om at en forutsetning for at samarbeidsavtalene skal fungere godt er at de er godt forankret i fagmiljøet, og anbefaler at fagskolen jobber videre med hvordan fagmiljøet nyttiggjør seg av samarbeidsavtalene.

Utdanningens emner § 3-3 (3)

Må-punkt fra første vurdering

- revidere læringsutbyttebeskrivelsene på emnenivå

Det er laget en plan for revisjon av studieplan som inneholder datoer for møte med lærerne i de ulike emnene, dato for et møte med studenttillitsvalgte og et møte med næringslivet. Forslag til helhetlig studieplan skal diskuteres med alle lærerne 10. mai. De sakkyndige kan ikke ut i fra dette vurdere om emnebeskrivelsene er tilfredsstillende formulert, og tilbyder må dokumentere de endrede læringsutbyttebeskrivelsene. Like viktig som at det blir utformet nye beskrivelser, er det at fagmiljøet får tilstrekkelig tid til prosessene som trengs for å innarbeide emnebeskrivelsene som pedagogiske verktøy. Dette krever tid til modning, derfor vil vi anbefale at tilbyder ikke får for kort tid før ny vurdering. Tilbyder må beskrive hvordan fagmiljøet har blitt involvert i dette arbeidet, og gjerne nedfelle erfaringene i en rutinebeskrivelse for fastsetting av studieplaner.

Studieplanen § 3-3 (4)

Må-punkt fra første vurdering:

- fastsette rutiner for revidering og fastsetting av studieplanen

Tiltakene som beskrives er å forankre uttrykkene studieplan, aktivitetsplan og undervisningsplan hos ansatte og studenter, innføre årlig fagdag i november med samarbeidsbedrifter, sende ut elektronisk spørreskjema til bedrifter, avsette tid på studieplanarbeid og evaluering to ganger i året og invitere tillitsvalgte til å delta i studieplanarbeid og evaluering.

Det er lagt ved et udatert dokument *Studieplan for bygg*. Fagskolen bør tydeliggjøre at dette er et dokument under arbeid, og ikke et dokument som er godkjent. Det fremgår av redegjørelsen fra fagskolen at rektor har ansvar for å fastsette studieplanen, men vi kan ikke se at dette er nedfelt i interne dokumenter. Det bør derfor utarbeides en rutinebeskrivelse for fastsetting av studieplaner der det fremgår hvilke prosesser som inngår og der rektors ansvar for å fastsette studieplan en gang i året fremgår. Det bør også fremgå hvem som har ansvar for å påse at innholdet er i tråd med kravene for godkjenning, jmfør fagskoletilsynsforskriften § 5-1 (4).

Det pedagogiske opplegget § 3-4 (1)

Må-punkt fra første vurdering:

- sette inn tiltak som sikrer studentene tilfredsstillende undervisning i alle emner

Tilbyder beskriver to tiltak. Det ene er tettere og raskere oppfølging iht. Hordaland fylkeskommunes rutiner for personalsak i samarbeid med Hordaland fylkeskommunes HR-seksjon. Fylkeskommunenes rutiner fra 2015 er lagt ved. Blant annet står det: «For tilsette i undervisningsstillinger vil klagar fra elever og foreldre/føresette kunne inngå i dokumentasjonsgrunnlaget. Eigne prosedyreregler for behandling av elevklager og – konflikter kan supplere disse rutinane».

Det er også lagt ved en prosedyre fra 2014 om hvordan klage fra elever på lærer skal håndteres. Det er her vist til opplæringsloven. De sakkyndige setter spørsmålstegn ved om dette er relevant for fagskole og vil anbefale tilbyder å få utarbeidet egne prosedyrer for fagskoleutdanning.

Det andre tiltaket som blir nevnt, er å tydeliggjøre og tilrettelegge for bedre samarbeid mellom klassekoordinator/pedagogisk personell og nedfelle dette i rutiner for klassekontakter (som er vedlagt). De sakkyndige vurderer dette som tilfredsstillende.

Eksamen og sensur § 3-6 (1)

Må-punkt fra første vurdering:

- spesifisere hvordan vurdering og sensurering av hovedprosjekt gjennomføres

Det er lagt ved en beskrivelse under emnebeskrivelsen i utkastet til studieplan.

De sakkyndige oppfatter det slik at 30 prosent av karakteren gis av veileder basert på prosjektgruppens arbeid med hovedprosjektet underveis. Dette omfatter en presentasjon i plenum (klassen).

70 prosent av karakteren er basert på sluttvurderingen av hovedprosjektet hvor også en presentasjonen i plenum med inviterte gjester er en del av eksamen. Det fremgår at emnekarakter fastsettes av norsk- og fagveiledere på et felles karaktermøte. De sakkyndige forstår det slik at emnekarakter består av sluttvurderingen og underveisvurderingen som teller henholdsvis 70 og 30 prosent. De sakkyndige oppfatter det slik at denne karakteren gis til gruppen.

I tillegg er det en muntlig eksamen hvor studentene enkeltvis eksamineres av veileder og ekstern sensor. Det er ikke tydelig for de sakkyndige hvordan forholdet mellom emnekarakter og karakter etter muntlig eksamen er. Dersom det er slik at muntlig eksamen brukes til å justere emnekarakterene for de enkelte studenter som har samarbeidet i et hovedprosjekt må det tydeliggjøres i studieplanen hvordan dette gjøres.

Sensorenes kompetanse § 3-6 (2)

Det er utarbeidet separate beskrivelser av henholdsvis undervisningspersonalet og sensorers kompetanse. De sakkyndige vurderer dette som tilfredsstillende.

Komiteens endelige konklusjon

Tilbyder må:

- dokumentere revidering av læringsutbyttebeskrivelser på emnenivå
- spesifisere hvordan muntlig eksamen inngår i karakteren på hovedprosjekt

Tilbyder bør:

- jobbe videre med hvordan fagmiljøet nyttiggjør seg av samarbeidsavtalene
- utarbeide rutinebeskrivelse for fastsetting av studieplaner
- utarbeide prosedyrer for oppfølging av klager på lærere i fagskolen

1.9 Sakkyndig tilleggsvurdering for elkraft

Avtaler med aktører innen yrkesfeltet § 3-1 (2)

Må-punkt fra første vurdering:

- få på plass forpliktende avtaler med sentrale samarbeidspartnere i yrkesfeltet

Det er lagt ved avtaler med Maritime Cleantech, Kværner, Wartsila, Apply Lervik og Risnes. De sakkyndiges vurdering er at disse avtalene er relevante for utdanningen *elkraft*, og har merket seg at avtalen med Apply Lervik synes å være mer forpliktende enn de øvrige avtalene. Komiteen minner om at en forutsetning for at samarbeidsavtalene skal fungere godt er at de er godt forankret i fagmiljøet, og anbefaler at fagskolen jobber videre med hvordan fagmiljøet nyttiggjør seg av samarbeidsavtalene.

Utdanningens emner § 3.3 (2)

Må punkt fra første vurdering:

- revidere læringsutbyttebeskrivelsene på emnenivå

Det er laget en plan for revisjon av studieplan som inneholder datoer for møte med lærerne i de ulike emnene, dato for et møte med studenttillitsvalgte og et møte med næringslivet. Forslag til helhetlig studieplan skal diskuteres med alle lærerne 10. mai. De sakkyndige kan ikke ut i fra dette vurdere om emnebeskrivelsene er tilfredsstillende formulert, og tilbyder må dokumentere de endrede læringsutbyttebeskrivelsene. Like viktig som at det blir utformet nye beskrivelser, er det at fagmiljøet får tilstrekkelig tid til prosessene som trengs for å innarbeide emnebeskrivelsene som pedagogiske verktøy. Dette krever tid til modning, derfor vil vi anbefale at tilbyder ikke får for kort tid før ny vurdering. Tilbyder må beskrive hvordan fagmiljøet har blitt involvert i dette arbeidet, og gjerne nedfelle erfaringene i en rutinebeskrivelse for fastsetting av studieplaner.

Studieplan § 3.3 (4)

Må punkt fra første vurdering:

- fastsette rutiner for revidering og fastsetting av studieplan

Tiltakene som beskrives er å forankre uttrykkene studieplan, aktivitetsplan og undervisningsplan hos ansatte og studenter, innføre årlig fagdag i november med samarbeidsbedrifter, sende ut elektronisk spørreskjema til bedrifter, avsette tid på studieplanarbeid og evaluering to ganger i året og invitere tillitsvalgte til å delta i studieplanarbeid og evaluering.

Det er lagt ved et udatert dokument *Studieplan for bygg*. Fagskolen bør tydeliggjøre at dette er et dokument under arbeid.

Det fremgår at rektor har ansvar for å fastsette studieplanen.

Det bør utarbeides en rutinebeskrivelse for fastsetting av studieplaner der det fremgår hvilke prosesser som inngår og der rektors ansvar for å fastsette studieplan en gang i året fremgår. Det bør også fremgå hvem som har ansvar for å påse at innholdet er i tråd med kravene for godkjenning, jamfør fagskoletilsynsforskriften § 5-1 (4).

Det pedagogiske opplegget § 3-4 (1)

Må-punkt fra første vurdering:

- sette tiltak som sikrer studentene tilfredsstillende undervisning i alle emner

Tilbyder beskriver flere tiltak. Det ene er tettere og raskere oppfølging iht. Hordaland fylkeskommunes rutiner for personalsak i samarbeid med Hordaland fylkeskommunes HR-seksjon. Fylkeskommunenes rutiner fra 2015 er lagt ved. Blant annet står det: «For tilsette i undervisningsstillinger vil klagar fra elever og foreldre/føresette kunne inngå i dokumentasjonsgrunnlaget. Eigne prosedyreregler for behandling av elevklager og – konflikter kan supplere disse rutinane.»

Det er også lagt ved en prosedyre fra 2014 om hvordan klage fra elever på lærer skal håndteres. Det er her vist til opplæringsloven. De sakkyndige setter spørsmålstegn ved om dette er relevant for fagskole og vil anbefale tilbyder å få utarbeidet egne prosedyrer for fagskoleutdanning.

Andre tiltak som nevnes er å tydeliggjøre og tilrettelegge for bedre samarbeid mellom klassekoordinator/pedagogisk personell og nedfelle dette i rutiner for klassekontakter (som er vedlagt). De sakkyndige vurderer dette som tilfredsstillende. I tillegg er det lagt ved et 10 siders notat *intensivkurs hvordan bli en god lærer*, et notat fra en lærer ved UiB *slik gjør jeg det* som skal tjene til inspirasjon for lærerne, og orientering om en workshop avdelingen har hatt for å utvikle lærerrollen.

Eksamen og sensur § 3-6 (1)

Må-punkt fra første vurdering:

- spesifisere hvordan vurdering og sensurering av hovedprosjekt gjennomføres

Det er lagt ved en beskrivelse under emnebeskrivelsen i utkastet til studieplan.

De sakkyndige oppfatter det slik at 30 prosent av karakteren gis av veileder basert på prosjektgruppens arbeid med hovedprosjektet underveis. Dette omfatter en presentasjon i plenum (klassen).

70 prosent av karakteren er basert på sluttvurderingen av hovedprosjektet hvor også en presentasjonen i plenum med inviterte gjester er en del av eksamen. Det fremgår at emnekarakter fastsettes av norsk- og fagveiledere på et felles karaktermøte. De sakkyndige forstår det slik at emnekarakter består av sluttvurderingen og underveisvurderingen som teller henholdsvis 70 og 30 prosent. De sakkyndige oppfatter det slik at denne karakteren gis til gruppen.

I tillegg er det en muntlig eksamen hvor studentene enkeltvis eksamineres av veileder og ekstern sensor. Det er ikke tydelig for de sakkyndige hvordan forholdet mellom emnekarakter og karakter etter muntlig eksamen er. Dersom det er slik at muntlig eksamen brukes til å justere emnekarakterene for de enkelte studenter som har samarbeidet i et hovedprosjekt må det tydeliggjøres i studieplanen hvordan dette gjøres.

Sensorenes kompetanse § 3-6 (2)

Det er utarbeidet separate beskrivelser av henholdsvis undervisningspersonalet og sensorers kompetanse. De sakkyndige vurderer dette som tilfredsstillende.

Infrastruktur §3-7

Må-punkt fra første vurdering:

Få på plass laboratorieøvelser for førsteklassestudentene

De sakkyndige konstaterer at laboratoriet er på plass, og forutsetter at studentene får den undervisning de i henhold til studieplanen har krav på.

Komiteens endelige konklusjon

Tilbyder må:

- dokumentere revidering av læringsutbyttebeskrivelser på emnenivå
- spesifisere hvordan muntlig eksamen inngår i karakteren på hovedprosjekt
-

Fagskolen bør:

- jobbe videre med hvordan fagmiljøet nyttiggjør seg av samarbeidsavtalene
- utarbeide rutinebeskrivelse for fastsetting av studieplaner
- utarbeide prosedyrer for oppfølging av klager på lærere i fagskolen

1.10 Vedtak

Fagskolane i Hordaland/Bergen tekniske fagskole gis frist til 6. november 2017 til å dokumentere at fagskoletilsynsforskriftens §§ 3-1-1 (b), 3-1-1 (f), 3-3 (3) og 3-6 (1) er tilfredsstillende oppfylt. Dersom forholdene ikke blir utbedret på en tilfredsstillende måte innen fristen, vil NOKUT trekke tilbake godkjenningene av *bygg* og *elkraft*, med hjemmel i forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning § 5-4 (6).

2 Del 2 Vurdering etter opprettingsfrist

2.1 Tilsvar fra Fagskolen i Hordaland

Tilsvar etter vedtak –revidering av fagskoleutdanningene bygg og elkraft ved Fagskolen i Hordaland

Innledning

NOKUTs styre fattet følgende vedtak 4. mai 2017:

Vedtak

Fagskolane i Hordaland/Bergen tekniske fagskole gis frist til 6. november 2017 til å dokumentere at

fagskoletilsynsforskriftens §§ 3-1 (1) (b), 3-1 (1) (f), 3-3 (3) og 3-6 (1) er tilfredsstillende oppfylt.

Dersom forholdene ikke blir utbedret på en tilfredsstillende måte innen fristen, vil NOKUT trekke tilbake godkjenningene av bygg og elkraft, med hjemmel i forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning § 5-4 (6).

Vedtaket er fattet etter at Fagskolen i Hordaland har gitt sitt tilsvar 17. mars 2017, da det fortsatt er noen mangler ved de grunnleggende forutsetningene og studieplanene.

Ivaretakelse av studenter

NOKUT peker på i brev av 09.05.2017 at tilbydere som mister sin godkjenning for et utdanningstilbud plikter å iverksette tiltak som ivaretar studentene sin mulighet til å fullføre den påbegynte fagskoleutdanningen jf. forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning § 5.4 (7).

Fagskolen i Hordaland (FiH) har avtalt med Fagskolen i Sogn og Fjordane (FSF) at dersom godkjenningene for bygg og elkraft blir trukket tilbake vil FSF søke NOKUT om vesentlig endring for å drive bygg og/eller elkraft ved studiested Bergen (Nordnes). FiH vil sørge for at finansiering av tilbudene blir overført til FSF, og at FSF videre kan leie lærerressurser hos FiH. Ved en slik avtale får studentene som studerer ved bygg og elkraft ved FiH i Bergen få fullføre sin utdanning i Bergen (se vedlegg 1).

Vi håper at NOKUT har anledning til å prioritere behandling av søknad fra FSF om vesentlig endring for studiested Bergen dersom godkjenningen av utdanningen/ene blir trukket tilbake. Rask behandling av søknad om vesentlig endring i forbindelse med opprettelse av nytt studiested er en viktig forutsetning for at dette skal bli en god løsning for studentene.

Organisering av tilsvar

Videre blir det gitt tilsvar til tilsynsrapporten punkt 8 i forhold til de grunnleggende forutsetningen for å drive fagskoleutdanning. Deretter vil det gis et samlet tilsvar til tilsynsrapporten punkt 9 og 10 i forhold til bygg og anlegg.

Tilsvar punkt 8 – NOKUTs tilleggsvurdering

Kvalitetssystemet for Fagskolane i Hordaland

Tilbyder må:

- Oppdatere systembeskrivelsen slik at det fremgår hvordan kvalitetsbrist følges opp
- Oppdatere systembeskrivelsen slik at det fremgår at det årlige dialogmøtet med aktører i yrkesfeltet blir erstattet av spørreskjemaundersøkelse
- Dokumentere styrets behandling av kvalitetsbrist i forbindelse med styrebehandling av årsmeldingen om kvalitet

Tilsvar:

Styret for Fagskolen i Hordaland har 25.10.2017 behandlet sak om oppdatering av kvalitetssystem for Fagskolane i Hordaland. Det oppdaterte kvalitetssystemet er lagt ved som vedlegg 2. Styret sin saksbehandling med oversikt over hva som er endret i systemet kommer fram av vedlegg 3.

Systembeskrivelsen ble også revidert av styret 23.03.2017, og noen av de forholdene NOKUT peker på i tilsynsrapporten var rettet opp den gang. Dette var da ikke en del av tilsynsvaret Fagskolen i Hordaland gav 17. mars 2017. Endringene som ble gjort den 23.03.2017 kommer fram av vedlagt saksutgreiing og protokoll (se vedlegg 4).

I styremøtet 25.10.2017 behandlet styret kvalitetsmelding for Fagskolen i Hordaland (vedlegg 5, se vedlegg 6 for kvalitetsmeldingen). 31.10.2017 ble det avholdt skolebesøk ved Fagskolen i Hordaland hvor styreleder, ledelsen ved skolen, ansattrepresentant ved skolen, studentrepresentant ved skolen og representanter fra administrasjonen ved Hordaland fylkeskommune deltok. Dette er i tråd med kvalitetssystemets årshjul. Etter skolebesøket skal fagskolen legge frem en mål og tiltaksplan for styret i møte 28.11.2017. Kvalitetsmelding for skoleåret 2016/17, referat fra skolebesøket og utkast til mål og tiltaksplan som skal vedtas av styret er lagt ved som vedlegg (vedleggene 6, 7 og 8).

I tillegg til kravene i tilsynsrapporten som er beskrevet over har NOKUT pekt på at standardbrev for innkalling til personalsamtale må endres i forhold til referanse til at det er NOKUT som krever dette. Fagskolen følger klart argumentasjonen og har rettet opp dokumentet (vedlegg 9).

Forskrift for Fagskolane i Hordaland

Tilbyder må:

- Følge opp pålegg om korrigeringer av forskrift for opptak, eksamen, disiplinære sanksjonar og klagehandsaming

Tilsvar:

Tidligere pålegg om korrigerering av forskrift i forbindelse med søknad av CNC og robotteknologi ble fulgt opp med vedtak i styret 05.05.2017 etter at forskrift for Fagskolane i Hordaland hadde vært på åpen høring. Sak med behandling av forskrift som viser hva som er korrigert etter høringsrunden ligger vedlagt (vedlegg 10). Forskrift for Fagskolane i Hordaland ble etter vedtak i styret publisert hos Norsk Lovtidend som følger:

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2017-05-05-612>

I forbindelse med søknad om akkreditering av Lokal matkultur pekte NOKUT også på et forhold ved klagebehandling som måtte korrigeres. Styret har derfor vedtatt å sende forskriften med endringer på ny høringsrunde med frist 11.12.2017. Da forskriften skulle justeres var det også ønskelig å gjøre flere endringer, blant annet i forhold til navnet. Fagskolen i Hordaland og Hordaland helsefagskole skal slås sammen fra 01.01.2018, og forskriften vil derfor endre navn til forskrift for opptak, eksamen, disiplinære sanksjonar og klagehandsaming for Fagskolen i Hordaland. Endringene som er foreslått i forskriften vises i saksutkastet som ble behandlet av styret 25.10.2017 (vedlegg 11). Utkast til ny forskrift for Fagskolen i Hordaland som nå er på høring er også lagt ved (vedlegg12).

Bør-punkt

Tilbyder bør:

- Skille mellom saker og klagesaker i styrevedtektenes bestemmelser om klagenemnd

Det vil bli lagt frem en sak for fylkestinget 06.03.2018 om justering av styrevedtektene slik at det skilles mellom saker og klagesaker i styrevedtektenes bestemmelser om klagenemnden.

Tilsvar punkt 9 og 10 – Sakkyndiges tilleggsvurdering for bygg og Elkraft

Læringsutbyttebeskrivelser på emnenivå

Tilbyder må:

- Dokumentere revidering av læringsutbyttebeskrivelser på emnenivå

Tilsvar:

Studieplanarbeidet har som et resultat av NOKUTs revisjon blitt intensivert og har samtidig delvis tatt en ny form. Fagskolen i Hordaland er blitt utfordret på å rydde i LUB-kulepunkter, evaluere sammensetning av emnene og skape eierskap hos lærere og studenter. Videre er skolen blitt oppfordret til å inkludere næringsliv og studenter i studieplanarbeidet. I etterkant

av revisjonen er det på skolen blitt utnevnt fagkoordinatorer for bla. elkraft, bygg, realfag, kommunikasjon og LØM. Fagkoordinatorene har i samarbeid med de øvrige faglærerne på utdanningene revidert studieplanene for sine respektive fagområder/emner. Samtlige faglærere har deltatt i sine respektive studieplanarbeid. Fagkoordinatorene ved utdanningene har videre i samarbeid med ledelsen tilrettelagt for interne og eksterne møter. Det har vært arrangert fagdag 04.10.2017 der næringsliv, bransjeorganisasjoner, faglærere og tillitsvalgte var inviterte. Siste gjennomgang for vedlagte oppdatering av studieplanen for elkraft og bygg ble gjennomført 24.10.17. Samtlige elkraft- og bygg-lærere var invitert til hver sin samling, og ble der oppfordret til å komme med siste justeringer innen 27.10.2017. Ledelsen har hatt gjennomgang og slutført studieplanarbeidet 01.11.2017. Studieplanene er endelig godkjent av rektor 03.11.2017.

For det videre arbeidet med studieplanene er det utarbeidet et årshjul, og i hovedsak går dette ut på at arbeidet med studieplanene skal pågå løpende gjennom skoleåret. Det skal arrangeres fagdag i februar hvert år, tilsvarende den som ble gjennomført 04.10.2017. På planleggingsdagene ved semesterskifte skal det tilrettelegges for studieplanarbeid med en strukturert oppsummering av erfaringer med studieplanene så langt. Planlegging av det videre studieplanarbeidet for neste skoleår som skal være avsluttet innen 17. mai hvert år. Dette er fordi det tidligere er besluttet at arbeidet med skolens boklister skal være ferdig innen 17. mai og det er derfor naturlig at studieplanarbeidet avsluttes samtidig. Dette gir også tid for skolens ledelse og fagkoordinatorer å justere neste års studieplaner før disse gjøres gjeldende 01.08 for neste års førsteklasse. Deltagere i studieplanarbeidet vil være skolens ledelse, faglærere, studenter, samarbeidspartnere fra næringsliv og bransjeorganisasjoner.

vedlegg:

- oppdatert studieplan for elkraft datert 03.11.2017 (vedlegg 13)
- oversikt over endringer – LUB – elkraft (vedlegg 14)
- oppdatert studieplan for bygg datert 03.11.2017 (vedlegg 15)
- oversikt over endringer – LUB – bygg (vedlegg 16)
- årshjul for studieplanarbeid (vedlegg 17)

Karakteren for hovedprosjektet

Tilbyder må:

- Spesifisere hvordan muntlig eksamen inngår i karakteren på hovedprosjekt

Tilsvar:

Presentasjonen som gjøres i plenum er ikke en del av eksamen. Presentasjonen inngår kun i emnekarakteren, ikke i eksamenskarakteren. Eksamenskarakteren påvirker ikke emnekarakteren eller motsatt. Emnekarakteren fremkommer på grunnlag av én norskvurdering og én faglig vurdering. Dette gjøres i form av en underveisvurdering og en sluttvurdering. Underveisvurdering fra veilederne utgjør 30 % av karakteren. Veilederne gir

da en tilbakemelding om det faglige innholdet, samarbeid i gruppen, kommunikasjon, prosjektarbeid som prosess, generell kompetanse, problemløsninger som er valgt og om de har vist kreativitet og nytenkning. I tillegg inngår en fremføring av problemstillingen i plenum som en del av undervisvurderingen. Dette gjøres tidlig i prosjektet og gir et godt referansepunkt for studentenes utvikling og læringsutbytte i prosjektet. På denne fremføringen får studentene tilbakemeldinger og spørsmål fra studenter, lærere og veiledere. Studentene blir spesielt utfordret i forhold til valgt problemstilling.

Sluttvurderingen utgjør 70 % av karakteren og den skal knyttes til gruppens sluttrapport og muntlige presentasjon. Gruppen blir da vurdert ut fra den skriftlige rapporten og den muntlige presentasjonen som de har gitt i plenum. Tilhørere til presentasjonen er inviterte 1. klassestudenter, veiledere og gjester. Sensor kan på eget initiativ be om å få høre på sin gruppes presentasjon.

Emnekarakteren settes ved at samtlige *norsk-i-hovedprosjekt*lærere og fagveiledere deltar på et felles karaktermøte. Norsk- og fagveileder meddeler sine karakterer basert på sin norskvurdering, undervisvurdering, prosjektrapport og hovedprosjektpresentasjon. Veilederne reflekterer i felleskap rundt karaktersettingen før fagveileder setter emnekarakteren. Sensor deltar ikke på disse møtene.

Erfaringen viser at studentene i gruppene ofte får samme emnekarakter. Veilederne oppfordres imidlertid til å gi individuelle karakterer slik at de studentene som utmerker seg positivt, eller motsatt, vil få dette i form av en differensiert karakter.

Eksamenskarakteren i hovedprosjektet fremkommer ved at det gjennomføres en muntlig eksamen. Ved muntlig eksamen får studentene en individuell eksamenskarakter, som er helt fristilt fra emnekarakteren. Muntlig eksamen tar utgangspunkt i et oppsummeringsnotat som studenten har levert i forkant med eventuelle vedlegg. Studentene uteksamineres individuelt av veileder og ekstern sensor. Dette gjøres fortløpende gruppevis. Uteksaminerte studenter venter på venterom adskilt fra ikke uteksaminerte studenter. Den enkelte student blir uteksaminert og vurdert av en veileder og en ekstern sensor. Studenten skal her redegjøre for, og gi sin personlige versjon og refleksjon, fra hovedprosjektet både i forhold til faglige utfordringer og resultater. Studenten skal også reflektere rundt sin egen læreprosess. Umiddelbart i etterkant av uteksamineringen vurderer veileder og ekstern sensor studentenes prestasjon før sensor fastsetter karakteren. Etter uteksamineringen av en gruppe meddeler sensor karakter til hver enkelt student.

vedlegg:

- retningslinjer for tverrfaglig hovedprosjekt og prosjekteksamen (vedlegg 18)

Bør-punkt

Tilbyder bør:

- Jobbe videre med hvordan fagmiljøet nyttiggjør seg av samarbeidsavtalene
- Utarbeide rutinebeskrivelse for fastsetting av studieplaner
- Utarbeide prosedyrer for oppfølging av klager på lærere i fagskolen

Hvordan fagmiljøet nyttiggjør seg av samarbeidsavtalene

Fagskolen i Hordaland har tradisjon for å ha et godt samarbeid og tett dialog med næringsliv og bransjeorganisasjoner. Fagskolen i Hordaland har fått gode tilbakemeldinger av NOKUT på dette, men har samtidig blitt oppfordret til å formalisere bedriftssamarbeidet i form av formelle oppdaterte samarbeidsavtaler, et årlig dialogmøte/fagdag med tilhørende referat samt et spørreskjema som en gang i året sendes til bedrifter og bransjeorganisasjoner. Eksisterende samarbeidsavtaler er blitt oppdatert og elektroniske spørreskjema er sendt ut til bedriftene som Fagskolen i Hordaland samarbeider med og/eller som fagskolen nylig har vært i kontakt med. Fagskolen i Hordaland har intensivert samarbeidet med næringslivet, og det skal arrangeres månedlige eksterne foredrag i festsalen for skolens studenter. Videre skal det arrangeres en ekskursjon/eksternt foredrag for hver klasse 1 gang pr. semester, i tillegg til at det gjennomføres årlig ca. 30 hovedprosjekter i tett samarbeid med næringslivet. Studentene opplever imidlertid ikke alltid dette som et tett samarbeid med næringslivet. Som et tiltak for å tydeliggjøre samarbeidet har avdelingsleder sammen med klassekoordinator og faglærere i større grad løpende informert og snakket om skolens samarbeid med næringslivet.

Fagskolen i Hordaland har som tidligere nevnt et tett og godt samarbeid med bedrifter, næringsliv og bransjeorganisasjoner.

- Samarbeidet med aktuelle bedrifter er formalisert og samarbeidsavtaler med nye bedrifter formaliseres på samme måte med en generell samarbeidsavtale og eget vedlegg spesifikt for hver enkelt bedrift. Se vedlagte eksempel på avtale med Apply Leirvik (vedlegg 19).
- Videre er det i årshjulet for studieplanarbeidet fastlagt en årlig fagdag i februar. Fagdag 2017 ble arrangert 04.10.2017. Se vedlagte liste over inviterte bedrifter/deltakere, program og møtereferat (vedleggene 20, 21, 22). Se også vedlagte årshjul for studieplanarbeid (vedlegg 17).
- For å formalisere og dokumentere dialog med og tilbakemeldinger fra bedrifter, leverandører og bransjeorganisasjoner er det utviklet to elektroniske spørreskjemaer. Det første spørreskjemaet sendes årlig til skolens samarbeidspartnere og inngår i kvalitetssystemet. Det andre sendes til samarbeidspartnere etter de har vært i kontakt med eller besøkt Fagskolen i Hordaland, for å evaluere samarbeidet med den enkelte.

- Form og innhold på samarbeidet utover dette varierer selvsagt. Med bedriftene Kværner Stord, Apply Leirvik, Advantec og Wärtsilä har Fagskolen i Hordaland løpende dialog i form av dialogmøter og gjensidige besøk. Videre reiser lærerne fra Fagskolen i Hordaland til studiested Stord for å undervise. Lærerne får med det svært oppdatert informasjon fra næringslivet.
- Medlemskapet i NCE Maritime Cleantech <https://maritimecleantech.no/> har et mer innovativt perspektiv. Klyngen representerer en rekke bedrifter som igjen representerer en verdensledende klynge for rene, miljøvennlige og fornybare maritime løsninger. Typiske samarbeidsmuligheter her er tilgang for skolens lærere til svært fremtidsrettede teknologiske løsninger, hospitering, ekskursjoner, foredrag og studentenes svært fremtidsrettede hovedprosjektmuligheter.
- Samarbeidet med Risnes Elektro AS bidrar til svært yrkesrelevant kompetanse i form av kurs, foredrag og ekskursjoner til for eksempel kraftverk, tavleverksteder osv.
- Et annet eksempel på samarbeid er samarbeidet med Gode Sirkler <http://godesirkler.no/> og kommunene Fjell, Sund og Øygarden. Kommunene er i ferd med å slå seg sammen til én kommune og ønsker i den forbindelse å bygge en kystby hvor blant annet utdanningsinstitusjoner får en viktig plass. Fagskolen i Hordaland er invitert til å delta i dette prosjektet og har fått en plass i arbeidsgruppen. Også her er en rekke relevante bedrifter for fagskolen medlemmer, blant annet fra offshore- og subseamiljøet. Klyngen ønsker at Hordaland Fylkeskommune og Fagskolen i Hordaland sammen kan bidra til kortsiktig omstilling og omskolering i tillegg til å etablere fremtidsrettede utdanningstilbud. Også her er typiske samarbeidsmuligheter og tilgang for skolens lærere til svært fremtidsrettede teknologiske løsninger, hospitering, ekskursjoner, foredrag og studentenes svært fremtidsrettede hovedprosjektmuligheter.
- Alle bygg-studentene gjennomfører et todagers kurs i praktisk landmåling i samarbeid med Skanska. Da benyttes både skolens og Skanskas utstyr og programvare til å gjennomføre praktiske målinger og teoretiske beregninger. Skolens lærere samarbeider med Skanska om planlegging av undervisningsopplegg til bruk igjennom studiet.
- To tidligere studenter ved fagskolen arbeider i Llentab, som er en stor skandinavisk aktør innenfor næringsbygg. Disse to kommer årlig og holder et foredrag for bygg-studentene. Da presenteres bedriftens prosjekter og karrieremulighetene til fagskolestudentene. Etter foredraget samles lærere og foredragsholdere til en felles arbeidslunsj hvor erfaringer utveksles og bransjespesifikke utfordringer diskuteres.
- Samtlige av skolens mange hovedprosjekter gjennomføres i tett samarbeid med lokalt og nasjonalt næringsliv som oppdragsgivere.

Det ovenforstående er kun ment som eksempler på varierende samarbeidsbedrifter og samarbeidsformer som lærere og studenter ved Fagskolen i Hordaland nyttiggjør seg av.

Uavhengig av samarbeidsform representerer samarbeidet med næringslivet nødvendig og verdifull tilførsel av kompetanse og erfaring til lærere og studenter, samtidig som det gir viktige tilbakemeldinger på utdanningens innhold og næringslivets fremtidige forventninger.

vedlegg:

- eksempel på elektronisk spørreskjema (vedlegg 23)
- program og referat fagdag (vedleggene 21 og 22)
- årshjul studieplanarbeid (vedlegg 17)

Utarbeide rutinebeskrivelse for fastsetting av studieplaner

Når det gjelder fagdag, spørreskjema og studieplanarbeid vises det til punktene over.

En tydeligere forankring av uttrykkene studieplan, aktivitetsplan og undervisningsplan hos ansatte og studenter er iverksatt. Temaet ble konkret tatt opp på avdelingsmøte 03.10.17 og på studieplanarbeidsmøte 24.10.17. Noe gammel terminologi kan imidlertid i svært begrenset grad fortsatt henge igjen, men studieplan, aktivitetsplan og undervisningsplan er i all hovedsak tatt i bruk og de gamle blir i svært liten grad anvendt.

Rektor har ansvar for å fastsette studieplan og påse at innholdet er i tråd med kravene for godkjenning, jmfør fagskoletilsynsforskriften § 5-1 (4) én gang i året. Dette gjøres i juni (se vedlegg 17).

Utarbeide prosedyrer for oppfølging av klager på lærere i fagskolen

En rekke av emnene i fagskoleutdanningen elkraft er svært krevende, mange emner er svært omfattende og omfangsrik med til dels begrenset tilgang på lærebøker. For skolen sin del har det vært svært vanskelig å rekruttere lærere med nødvendig kompetanse og erfaring til én av mange av utdanningens emner. Bachelor utdannede faglærere med relevant erfaring og pedagogisk tilleggsutdannelse har vist seg å være bortimot umulig. I tillegg til tradisjonell annonsering på hfk.no og i *Bergens tidende* har stillingene blitt lagt ut på finn.no. Det er også utarbeidet egne annonser der vi «etterlyser» denne typen kompetanse. I den senere tid har denne situasjonen bedret seg noe, hovedsakelig på grunn av situasjonen i oljeindustrien. Det er ansatt flere lærere som kan undervise i dette emnet og byrden med undervisning i et relativt krevende emne er blitt fordelt på flere.

Som en konsekvens av bedre tilgang på søkere er det i tillegg innført nye intervjurutiner for personell som ønsker å undervise ved Fagskolen i Hordaland. Alle søkere må som en del av et annengangsintervju prøve-forelese for rektor, avdelingsleder, tillitsvalgt for ansatte og klassetillitsvalgt. På den måten kan en kandidats formidlingsevne bedre evalueres.

I enkelte tilfeller kan noen faglærere ha utfordringer med å formidle fagstoffet i spesielt vanskelige emner. Faglærer kan være engasjert og ha gode forutsetning for å undervise i dette emnet i form av både kompetanse og erfaring. Av ulike grunner kan det likevel by på problemer med å oppnå tilfredsstillende kvalitet og læringsutbytte i emnet. Eksempler på tiltak som da gjennomføres er interne kurs, 2 lærer-ordning, innkjøp av spesialtilpasset it-verktøy og innleie av ressurspersoner fra PPU-utdanningen ved Høgskulen på Vestlandet som observatør og samtalepartner. Videre prøves det å tilrettelegge for å redusere byrden for faglærere som har flere spesielt krevende undervisningssituasjoner.

Ved andre tilfeller blir faglærer med formidlingsvansker fritatt for krevende emner og blir for eksempel satt til å undervise i grunnleggende matematikk. I spesielle tilfeller har det vært forsøkt å redusere en krevende undervisningssituasjon ved å bytte geografisk studiested.

Utover dette gjennomføres årlige resultat- og medarbeidersamtaler på avdelingen samt gjennomgang av studentundersøkelsen i plenum på overordnet nivå og individuelt på detaljnivå.

Dersom situasjonen, på tross av tiltakene nevnt overfor, ikke bedres vil saken bli håndtert som en personalsak i første omgang med personalsamtale og tilhørende referat for deretter, om nødvendig, følges videre opp. Ved klage på lærer har Fagskolen i Hordaland tatt utgangspunkt i Hordaland fylkeskommunes rutiner. På enkelte punkter er denne ikke relevant for fagskolen og et forslag til ny rutine er derfor vedlagt. Rutinen skal drøftes med skolens tillitsvalgte og HR-seksjon i Hordaland fylkeskommune før den kan tre i kraft.

vedlegg.

- forslag til nye rutiner – klage på lærer (vedlegg 24)
- mal - innkalling personalsamtale (vedlegg 9)
- mal - referat personalsamtale (vedlegg 25)

2.2 Administrativ vurdering etter opprettingsfrist

2.2.1 Vurdering av grunnleggende forutsetninger

Følgende krav var ikke oppfylt:

§ 3 Grunnleggende forutsetninger for å tilby fagskoleutdanning

(1) Krav i fagskoleloven med forskrifter skal være oppfylt.

Tilbyder må:

- Følge opp pålegg om korrigeringer av forskrift for opptak, eksamen, disiplinære sanksjonar og klagehandsaming

Vurdering

NOKUT har i 2017 vurdert de grunnleggende forutsetningene i to søknader der Fagskolane i Hordaland har fått nye fagskoleutdanninger godkjent. Dette gjelder utdanningene *lokal matkultur* (sak 17/01103) og *CNC og robotteknologi* (sak 17/01104). I tilsvaret viser Fagskolane i Hordaland til endringer som er gjort i forskrift. Vi vurderer at Fagskolen i Hordaland gjennom disse sakene har dokumentert at forskriften oppfyller kravene.

Konklusjon

Ja, fagskolens redegjørelse er tilfredsstillende.

2.2.2 Vurdering av institusjonens kvalitetssystem

Følgende krav var ikke oppfylt

§ 5-1 (1) Tilbyder skal ha en systembeskrivelse som består av de ulike elementene i kvalitetssikringssystemet og viser sammenhengen mellom disse. Beskrivelsen skal omfatte ansvarsforhold og rapportlinjer, og det skal fremgå hvordan informasjonen systemet fremskaffer blir brukt til å utvikle og forbedre utdanningene.

Tilbyder må:

- Oppdatere systembeskrivelsen slik at det fremgår hvordan kvalitetsbrist følges opp
- Oppdatere systembeskrivelsen slik at det fremgår at det årlige dialogmøtet med aktører i yrkesfeltet blir erstattet av spørreskjemaundersøkelse
- Dokumentere styrets behandling av kvalitetsbrist i forbindelse med styrebehandling av årsmeldingen om kvalitet

Vurdering

Kvalitetsbrist i systembeskrivelsen

Styret for Fagskolen i Hordaland vedtok 25. oktober 2017 et revidert system for kvalitetssikring. Av systembeskrivelsen framgår det at styret, på bakgrunn av årlig kvalitetsmelding, skal følge gi fagskolene klare styringssignal/vedtak om tiltak. Det er sekretariat i Hordaland fylkeskommune som

har ansvar for å følge opp de enkelte fagskolene, og sekretariatet skal ha minst ett møte med fagskolen etter at kvalitetsmeldingen er behandlet i styret. Besøkene gir grunnlag for en tiltaksplan som skal styrebehandles.

Årlig dialogmøte med aktører i yrkesfeltet

I systembeskrivelsen fremkommer det at det minst hvert år skal være periodiske dialogmøter/skolebesøk mellom fagskolene og den aktuelle bransjen. I etterkant av møtene skal det sendes ut et spørreskjema som gir bransjen mulighet til å gi tilbakemelding på spørsmål om utdanningens relevans og kvalitet. Av årshjul for Studieplanarbeid ved Fagskolen i Hordaland, revidert 31.10.2017, fremgår det at det hvert år i februar skal være dialogmøte med næringslivsrepresentanter.

Dokumentere styrets behandling av kvalitetsbrist

Styret for Fagskolen i Hordaland behandlet kvalitetsmeldingen 25.oktober 2017, og det ble i etterkant – 31. oktober 2017 – gjennomført skolebesøk hvor styreleder, ledelsen ved skolen, ansatt- og studentrepresentanter ved skolen samt representanter fra Hordaland fylkeskommune deltok. Av referatet fremgår det hvilke utfordringer fagskolen og de enkelte avdelinger har i forhold til måloppnåelse. I utkast til *Mål- og tiltaksplan for skuleåret 2017/18* som skal behandles i styret 28. november 2017 blir det foreslått konkrete tiltak for å følge opp disse utfordringene.

NOKUTS vurdering er at det nå fremgår av systembeskrivelsen hvordan kvalitetsbrist følges opp, og det er også dokumentert at rutineene følges i praksis. Det fremgår av systembeskrivelsen hvordan det innhentes tilbakemeldinger fra eksterne aktører. NOKUTS må-punkter anses dermed som oppfylt.

Konklusjon

Ja, fagskolens redegjørelse er tilfredsstillende

Samlet konklusjon

På bakgrunn av redegjørelse for hva Fagskolen i Hordaland har gjort for at utdanningene skal oppfylle §§ 3-1 (1) og 5-1 (1) i fagskoletilsynsforskriften konkluderer vi med at Fagskolen i Hordaland oppfyller grunnleggende forutsetninger for å kunne tilby fagskoleutdanning.

2.3 Sakkyndige vurdering etter opprettingsfrist

2.3.1 Elkraft

Følgende krav i fagskoletilsynsforskriften var ikke oppfylt:

§ 3-3 (3) Utdanningens innhold skal være dekkende for innholdet og det læringsutbyttet utdanningen gir

§ 3-6 (1) Eksamens- og vurderingsordningene skal være egnet til å vurdere om læringsutbyttet er oppnådd.

Fagskolen må:

- dokumentere revidering av læringsutbyttebeskrivelser på emnenivå
- spesifisere hvordan muntlig eksamen inngår i karakteren på hovedprosjekt

Vurdering

Dokumentere revidering av læringsutbyttebeskrivelser på emnenivå

Vi vurderer revidering av emner og læringsutbyttebeskrivelser dokumentert gjennom vedlegg 13 og vedlegg 14 som forbedringer.

Revideringen viser endringer av noen av emnene, slik at læringsutbyttebeskrivelsene er mindre detaljert. Totalt er det blitt langt færre detaljerte læringsutbyttebeskrivelser.

Emne C har noen endringer i læringsutbyttebeskrivelsene.

Emne D har adskillig færre læringsutbyttebeskrivelser enn tidligere. Det er redusert med omtrent en tredjedel av de opprinnelige læringsutbyttebeskrivelsene.

Emne E er revidert til i underkant av halvparten av de opprinnelige læringsutbyttebeskrivelsene.

Emne F er revidert til å bli mindre tverrfaglig, noe som resulterer i endring av læringsutbyttebeskrivelsene.

Emne G er revidert til å bli mindre tverrfaglig, noe som resulterer i større endringer i læringsutbyttebeskrivelsene.

Emne H er revidert til å bli mindre tverrfaglig, noe som resulterer i større endringer i læringsutbyttebeskrivelsene.

Årshjulet i vedlegg17 og tilsvaret beskriver også en plan hvor fagskolen ønsker å gi lærere og studenter et eierskap til planarbeidet. Komiteen forutsetter at denne prosessen fortsetter for å kunne ivareta og videreutvikle gode emner og klare formulering av læringsutbyttebeskrivelser.

Spesifisere hvordan muntlig eksamen inngår i karakteren på hovedprosjekt

Vår vurdering er at endringer i studieplanen under vurdering på side 35 og *retningslinjer for hovedprosjekt* (vedlegg 18) klargjør hvordan eksamenskarakteren i hovedprosjektet fremkommer. Det er klargjørende med en individuell muntlig eksamen.

Konklusjon

Ja, høgskolens redegjørelse er tilfredsstillende.

2.3.2 Bygg

Følgende krav i fagskoletilsynsforskriften var ikke oppfylt:

§ 3-3 (3) Utdanningens innhold skal være dekkende for innholdet og det læringsutbyttet utdanningen gir

§ 3-6 (1) Eksamens- og vurderingsordningene skal være egnet til å vurdere om læringsutbyttet er oppnådd.

Fagskolen må:

- dokumentere revidering av læringsutbyttebeskrivelser på emnenivå
- spesifisere hvordan muntlig eksamen inngår i karakteren på hovedprosjekt

Vurdering

Dokumentere revidering av læringsutbyttebeskrivelser på emnenivå

Vi vurderer revidering av emner og læringsutbyttebeskrivelser dokumentert gjennom vedlegg 15 og vedlegg 16 som forbedringer.

Revideringen viser endringer av noen av emnene slik at læringsutbyttebeskrivelsene i noen av emnene er mindre detaljert. Totalt er det blitt langt færre detaljerte læringsutbyttebeskrivelser.

Emne C har noen endringer i læringsutbyttebeskrivelsene.

Emne D har adskillig færre læringsutbyttebeskrivelser enn tidligere. Det er redusert med omtrent halvparten av de opprinnelige læringsutbyttebeskrivelsene.

Emne E er redusert med omtrent en tredjedel av de opprinnelige læringsutbyttebeskrivelser.

Emne F er revidert med en noe annen vinkling av emnet, mer mot konstruksjon og dimensjonering enn kunnskapsfag som medfører en endring av læringsutbyttebeskrivelsene.

Emne G er revidert med endringer av læringsutbytte. Disse er mindre detaljerte, men virker til å være mer substansielle og målbare.

Emne H har mindre revideringer.

Emne I er endret ved at det ikke er knyttet til en ekstern oppdragsgiver, noe som gjør at studenten ikke lengre er avhengig av kontakt med næringslivet for å avlegge emnet.

Årshjulet i vedlegg17 og tilsvaret beskriver også en plan hvor skolen ønsker å gi lærere og studenter et eierskap til planarbeidet. Komiteen forutsetter at denne prosessen fortsetter for å kunne ivareta og videreutvikle gode emner og klare formulering av læringsutbyttebeskrivelser.

Spesifisere hvordan muntlig eksamen inngår i karakteren på hovedprosjekt

Vår vurdering er at endringer i studieplanen under vurdering på side 32 og *retningslinjer for hovedprosjekt* (vedlegg18) klargjør hvordan eksamenskarakteren i hovedprosjektet fremkommer. Det er klargjørende med en individuell muntlig eksamen.

Konklusjon

Ja, høgskolens redegjørelse er tilfredsstillende.

2.3.3 Samlet konklusjon

På bakgrunn av redegjørelse for hva Fagskolen i Hordaland har gjort for at utdanningene skal oppfylle §§ 3-3 (3) og 3-6 (1) i fagskoletilsynsforskriften konkluderer den sakkyndig komiteen med følgende:

Komiteen anbefaler ikke at NOKUT trekker tilbake godkjenning av fagskoleutdanning i elkraft og bygg ved Fagskolen i Hordaland

3 Endelig vedtak – etter opprettingsfrist

4 Dokumentasjon

Rapporten er skrevet på bakgrunn av

- egenrapport med vedlegg, mottatt 5. oktober 2016, NOKUTs saksnummer 16/00777
- institusjonsbesøk ved Bergen tekniske fagskole 5.–6. desember 2016
- Tilsvar fra Fagskolen i Hordaland med vedlegg, mottatt 17. mars 2017
- Tilsvar etter vedtak – revidering av fagskoleutdanningene bygg og elkraft ved Fagskolen i Hordaland med vedlegg, mottatt 6. november 2017

5 Vedlegg

Sakkyndig komité

Kravene til sakkyndig komité er fastsatt i fagskoletilsynsforskriftens kapittel 2. De sakkyndige skal vurdere om tilbyder oppfyller kravene for å kunne tilby fagskoleutdanning, jf. fagskoletilsynsforskriftens kapittel 3.

Den sakkyndige komiteen har bestått av følgende medlemmer:

Inger Vagle (leder for komiteen)

Vagle er utdannet elektromontør, elektroinstallatør og har tatt teknisk fagskole innen elkraft. Videre har hun PPU, veiledningspedagogikk og hovedfag i yrkespedagogikk. Hun har jobbet i elektrobransjen i cirka 20 år, blant annet som selvstendig næringsdrivende elektroinstallatør. Samtidig som hun drev eget firma, jobbet hun som lærer i elektrofag ved Etterstad videregående skole. Hun har nylig avlagt doktorgrad ved Roskilde Universitet. De siste tre årene har hun jobbet på Høgskolen i Oslo og Akershus, hvor hun nå er førsteamanuensis. Vagle har vært med i læreplangrupper på elektrofag og i prøvenemnden for fagprøven i elektrofag, og sitter i arbeidsutvalget i nasjonalt faglig råd i elektro. Hun har vært sakkyndig for NOKUT.

Robert Mortensen

Mortensen har fagbrev som tømrer og er utdannet bachelor ingeniørfag -bygg - fra Høgskolen i Sør-Trøndelag (HiST) i mai 2009 og M.Sc ved NTNU vår 2016. Han har arbeidet som høgskolelærer ved program for bygg og miljø, avdeling for teknologi, HiST (nå NTNU) fra september 2009. Han underviser i fagene ingeniørfaglig yrkesutøvelse og arbeidsmetoder, teknisk tegning og DAK for yrkesfaglærere, husbyggingsteknikk for yrkesfaglærere, materiallære for yrkesfaglærere og flere andre. Han sitter i fakultetsstyret for Fakultet for Teknologi og er ansvarlig studieprogramsleder for bachelor ingeniør bygg. For tiden er han også prosjektleder for et byggprosjekt om renovering av et de gamle bryggehusene i Trondheim. Han har tidligere vært sakkyndig for NOKUT.

Christoffer Blaalid

Blaalid er nestleder i Organisasjon for norske fagskolestudenter (ONF), og studerer nå industriell økonomi og teknologiledelse ved NTNU. Han har tidligere vært student på elkraft ved Trondheim Fagskole hvor han også har vært leder av studentrådet.

Arkivnr: 2015/11453-115
Saksbehandlar: Adeline Berntsen Landro

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Styret for Fagskolen i Hordaland	4/18	24.01.2018

Budsjett og informasjon om ny finansiering i 2018

Samandrag

I denne saka vert det først gjeve ei orientering om den nye finansieringsordninga for fagskulesektoren som vart etablert i 2018. Vidare vert det gjort greie for ramma til fagskuleutdanning i Hordaland, samt forslag til budsjett for Fagskolen i Hordaland. Til slutt vert det lagt fram forslag til budsjett for felleskostnader for Fagskolen i Hordaland som gjeld mellom anna marknadsføring, styrekostnader m. m. I fylkesbudsjettet for 2018 er det gjeve ei ramme på totalt kr 110,4 mill. til fagskulesektoren i Hordaland. Av dette er kr 96,3 mill. ei inntekt frå staten, medan 14 mill. er finansiert av Hordaland fylkeskommune. Av ramma på 110,4 mill. er det sett av 93,6 mill. til Fagskolen i Hordaland (ikkje inkludert helsefagskuleutdanning), i tillegg til kr 2,4 mill. til fagskuleadministrasjon og fellesutgifter.

Forslag til vedtak

1. Budsjett for Fagskolen i Hordaland vert vedteke slik det kjem fram av saka.
2. Budsjett for fellesutgifter vert vedteke slik det kjem fram av saka.

Svein Leidulf Heggheim
fylkesdirektør opplæring
ansvarleg for saksførebuing til fagskulestyret

Linda Farestveit
seksjonsleiar skule

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Vedlegg

- 1 Budsjett for Fagskolen i Hordaland 2018
- 2 Orientering om ny tilskotsordning 2018

Fylkesrådmannen, 11.01.2018

I denne saka vert det først gjeve ei orientering om den nye finansieringsordninga for fagskulesektoren som vart etablert i 2018. Vidare vert det gjort greie for ramma til fagskuleutdanning i Hordaland, samt forslag til budsjett for Fagskolen i Hordaland. Til slutt vert det lagt fram forslag til budsjett for felleskostnader for Fagskolen i Hordaland som gjeld mellom anna marknadsføring, styrekostnader m.m.

Ny finansieringsordning frå 2018

I samband med Meld. St. 9 (2016-2017) Fagfolk for fremtiden vart det vedteke ei ny finansieringsordning for fagskulesektoren. Før 2018 var finansieringa av fagskulane overført frå staten til fylkeskommunane under frie inntekter, i tillegg til eiga tilskotsordning til helsefagskuleutdanningane som var forvalta av Helsedirektoratet. Frå 2018 vert finansieringa gjeve som eit eige øyremerka tilskot i statsbudsjettet over kap. 240 post 60 under programkategori 07.40 Fagskuleutdanning over Kunnskapsdepartementet sitt budsjett.

Tilskotsordninga omfattar midlar får tre tidlegare finansieringskjelder for fagskuleutdanning:

- Midlar i rammetilskotet til fylkeskommunane over Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) sitt budsjett.
- Midlar til fylkeskommunane til helse- og sosialfaglege utdanningar over Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) sitt budsjett, forvalta av Helsedirektoratet.
- Tilskot til 14 private fagskular over Kunnskapsdepartementet (KD) sitt budsjett.

Dei tidlegare finansieringskjeldene vert frå 2018 samla til ei felles tilskotsordning for fagskuleutdanning, og KD vil fordele tilskotet til fylkeskommunane, som vidare får ansvar for å fordele tilskotet til private og offentlege fagskular i eige fylke.

I 2018 utgjer 80 % av dei no samla finansieringskjeldene eit grunntilskot til fagskuleutdanning i det einskilde fylke. Det vil seie at Hordaland fylkeskommune får tilskot til eigne fagskular, private fagskular og éin kunstfagskule som eit samla tilskot. Dette grunntilskotet er såleis 80 % av dei tre tidlegare finansieringskjeldene som er vidareført frå 2017 med prisjustering. Tilskotet er ikkje basert på studentalet året før. I tillegg får fylkeskommunane 20 % av tilskotet som eit resultatbasert tilskot. Det resultatbaserte tilskotet er berekna ut i frå eit gjennomsnitt av produserte fagskulepoeng i 2014, 2015 og 2016. For Fagskolen i Hordaland er det resultatbaserte tilskotet kr 18 468 000,-. I tillegg til denne tilskotsordninga har KD lyst ut tilskot til 638 nye studieplassar hausten 2018 med søknadsfrist 5. januar. Hordaland fylkeskommune har på bakgrunn av denne ordninga søkt tilskot til om lag 90 nye studieplassar hausten 2018 til både offentlege og private fagskuletilbod. Dei nye studieplassane fylkeskommunen får under denne ordninga vil verte vidareført dei neste åra og såleis inngå i grunntilskotet i 2019 og vidare så lenge fylkeskommunen opprettheld aktivitetsnivået.

Grunntilskotet til fylkeskommunane er som nemnt ikkje basert på studenttalet i 2017, og er såleis heller ikkje basert på ein sats, medan det resultatbaserte tilskotet er basert på ein sats; kr. 22 932,- per 60 fagskulepoeng. Tilskot til nye studieplassar hausten 2018 er derimot basert på ein sats der det vert gjeve kr 69 000,- per student (heiltidsekvivalent) og kr 17 000,- i resultatbasert tilskot per 60 fagskulepoeng. For meir informasjon om tilskotsordninga sjå vedlegg 2.

Ramme for fagskuleutdanning i Hordaland 2018

I fylkesbudsjettet for 2018 er det gjeve ei ramme på totalt kr 110,4 mill. til fagskulesektoren i Hordaland. Av dette er kr 96,3 mill. ei inntekt frå staten, medan 14 mill. er finansiert av Hordaland fylkeskommune. Av ramma på 110,4 mill. er det sett av 93,6 mill. til Fagskolen i Hordaland (ikkje inkludert helsefagskuleutdanning), i tillegg til kr 2,4 mill. til fagskuleadministrasjon og fellesutgifter. Vidare er det sett av 6 mill. til Kunstkolen i Bergen, og kr. 8 370 000,- til helsefagskuleutdanning. Dei om lag 8 mill. er tilskot til både offentlege og private fagskular innan helsefag. Av desse midlane kan ein berekna at Fagskolen i Hordaland skal ha om lag kr 2,4 mill. til saman i grunntilskot og resultatbasert tilskot for helsefagskuleutdanning i 2018. Såleis kan ein forvente at den totale ramma til Fagskolen i Hordaland vert kr 96 mill. For

fleire detaljar om budsjettet til Fagskolen i Hordaland sjå s. 42 og 52 i fylkesbudsjettet for 2018:

https://www.hordaland.no/globalassets/for-hfk/rapportar-og-statistikk/andre-rapportar---pdf/budsjettforslag-2018_hordaland-fylkeskommune.pdf

Budsjett for Fagskolen i Hordaland 2018

Forslag til budsjett for Fagskolen i Hordaland ligg som vedlegg 1 til denne saka. Budsjettet syner fordelinga av kostnader på dei ulike utgiftspostane ved fagskulen. I tillegg syner budsjettet inntekter frå staten på kr 82 mill. samt budsjetttramma frå fylkeskommunen på ca. kr 12,6 mill. Budsjett og utgifter for helsefagskuletilboda er ikkje inkludert i dette budsjettet. Fagskulen har oversikt over inntektene i høve til helsefaga, men i samband med samanslåinga har ikkje skulen fått full oversikt over utgifter.

Fellesmidlar

Av ramma for Fagskolane i Hordaland er det for budsjettåret 2018 sett av 1,7 millionar kroner til fellesmidlar. Dette er midlar som vert nytta til mellom anna marknadsføring, styrekostnader, reiseutgifter og kostnader som før var felles for fagskulane. Etter samanslåinga til éin fagskule vil det i løpet av året verte overført oppgåver i høve til marknadsføring til Fagskolen i Hordaland. Av di det ikkje lenger er felles marknadsføring for fleire skular er det naturleg at det er Fagskolen i Hordaland som er ansvarleg for all marknadsføring. Fagskulen vil få overført midlane til marknadsføringa frå dette budsjettet. Årsaka til at administrasjonen ved opplæringsavdelinga budsjetterer for desse midlane no er at det tar litt tid å overføre dei konkrete oppgåvene, i tillegg til at det er avtalar som er oppretta i 2017 som ein må ta høgde for i 2018.

Følgjande budsjett vert føreslått for fellesmidlane i 2018:

Post	Sum
Marknadsføring	950 000
Styrekostnader og reiseutgifter	150 000
Andre utgifter	200 000
Studentsamskipnad	150 000
Sosiale tiltak - samanslåing	50 000
Uventa utgifter	200 000
Totalt	1 700 000

Vidare følgjer ei forklaring til postane i budsjettet.

Marknadsføring

Budsjett til marknadsføring går mellom anna til annonsering i sosiale media, visning av reklamefilm, deltaking på utdanningsmesse i Grieghallen m.m. Under er ei detaljert oversikt over planlagde aktivitetar innan marknadsføring i høve til føreslått budsjett.

Marknadsføring 2018	Sum
Sosiale media	300 000
Kursing - marknadsføring	30 000
Anna annonsering	25 000
Anna web-annonsering	25 000
Ny film	300 000
Utdanningsmesse	70 000
Filmvisning capa	200 000
Sum	950 000

I høve til ny film som står oppført i budsjettet for marknadsføring, skulle denne ha vore laga i 2017, men på grunn av forseinkingar vert den ikkje produsert før i 2018, og kostnadene til filmen vert difor ført opp i budsjettet for 2018.

Styrekostnader

Denne posten skal dekkje utgifter til møtegodtgjersle og tapt arbeidsforteneste for styremedlemmane ved styremøta og annan representasjon. I tillegg skal posten dekkje reiseutgifter og konferansar for styret og administrasjonen ved opplæringsavdelinga i samband med føremål knytt til fagskulen som skuleeigar.

Andre utgifter

Posten Andre utgifter skal dekkje kostnader knytt til fellesutgifter som til dømes medlemskap i Råd for offentlige fagskoler (RFF), nasjonal fagskulekoordinator og Nasjonalt opptakskontor for fagskolen.

Studentsamskipnad

Ein kan rekne med at Fagskolen i Hordaland vil kunne verte medlem av studentsamskipnaden i løpet av 2018, og administrasjonen ved opplæringsavdelinga vil derfor føreslå at det vert sett av kr. 150 000,- som eit bidrag til dei kostnadene eit medlemskap vil påføre skulen.

Sosiale tiltak – samanslåing

I samband med samanslåinga av Hordaland helsefagskole og Fagskolen i Hordaland vert det føreslått å sette av kr. 50 000,- til sosiale tiltak. Dette vart også gjort ved samanslåinga av Bergen maritime fagskole og Bergen tekniske fagskole, og fagskulen nytta midlane til ei heildagssamling i Austevoll med både fagleg og sosialt innhald.

Uventa utgifter

Denne posten skal dekkje eventuelle uventa utgifter som kan oppstå i løpet av budsjettåret eller nye aktivitetar som ikkje har vore planlagt tidlegare.

Art	Sted	Budsjett inkl. endring	Budsjett	Budsjettendring
	ALLE	12 681 000	12 681 000	0
10110	Faste stillingar, kommunalt avtale	4 655 000	4 655 000	0
10111	Fast løn, lærarar	70 301 000	70 301 000	0
11010	Kontor- og datarekvisita	500 000	500 000	0
11012	Abonnement/faglitteratur, inklus	150 000	150 000	0
11050	Undervisningsmateriell	500 000	500 000	0
11058	Aviser/tidsskrift	50 000	50 000	0
11150	Beverting/matvarer	250 000	250 000	0
11203	Reinhaldsrekvisita	50 000	50 000	0
11204	Papir og plast	50 000	50 000	0
11221	Velferdstiltak, Kantine tenester	110 000	110 000	0
11224	Ekskursjoner	15 000	15 000	0
11225	Gåver til ansatte	10 000	10 000	0
11300	POST, BANKTENESTER, TELEFON	110 000	110 000	0
11400	ANNONSE, REKLAME, INFORMAS.	450 000	450 000	0
11500	Opplæring og kurs	280 000	280 000	0
11600	Bilgodtgjersle, oppgavepliktig	250 000	250 000	0
11701	Reiseutgifter, ikkje oppgavepliktig	600 000	600 000	0
11800	Energi	2 000 000	2 000 000	0
11950	AVGIFTER, GEBYR, LISENSAR OG I	500 000	500 000	0
12001	Kjøp av bøker til bibliotek	30 000	30 000	0
12003	Inventar og utstyr	550 000	550 000	0
12010	Utstyr Kjøp/Leasing	5 965 000	5 965 000	0
12343	Tekniske installasjonar	2 000 000	2 000 000	0

12606	Reinholdsavtaler	200 000	200 000	0
12780	Kjøpte tenester	5 105 000	5 105 000	0
17000	Refusjon frå staten	-82 000 000	-82 000 000	0

Innhold

1.	Bakgrunn	2
2.	Tilskuddsordningen for fagskoleutdanning	2
2.1.	Grunntilskudd	2
2.1.1.	Fagskoletilbud som tidligere ble finansiert over Helse- og omsorgsdepartementets budsjett	3
2.2.	Resultatbasert tilskudd	3
2.2.1.	Resultatbasert tilskudd for utdanningstilbud som tidligere ble finansiert over Helse- og omsorgsdepartementets budsjett	4
2.2.2.	Resultatbasert tilskudd for utdanningstilbud som tidligere ble finansiert over Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjett	7
2.2.3	De 14 fagskolene som tidligere fikk tilskudd over Kunnskapsdepartementets budsjett	9
2.3.	Samletabeller for fordeling til fylkeskommunene	10
3.	Kandidatmåltall	13
4.	Midler til nye studieplasser i 2018	13
5.	Tilskuddbrev for 2018 og utbetaling av midler i 2018	14
6.	Rapportering	14
7.	Søknad om statstilskudd	14
8.	Vedlegg	15

1. Bakgrunn

Vi viser til statsbudsjettet for 2018 med forslag om ny tilskuddsordning for fagskoleutdanning, jf. omtale i Prop. 1 S (2017–2018). Stortinget har vedtatt å innføre den nye tilskuddsordningen, jf. Innst. 254 S (2016–2017) og Meld. St. 9 (2016–2017) *Fagfolk for fremtiden. Fagskoleutdanning*.

Den nye tilskuddsordningen for fagskoleutdanning er foreslått over kap. 240 post 60 under programkategori 07.40 Fagskoleutdanning over Kunnskapsdepartementets budsjett.

Tilskuddsordningen omfatter midler fra tre tidligere finansieringskilder for fagskoleutdanning:

- midler i rammetilskuddet til fylkeskommunene over Kommunal- og moderniseringsdepartementets (KMD) budsjett
- midler til fylkeskommunene til helse- og sosialfaglige utdanninger over Helse- og omsorgsdepartementets (HOD) budsjett, forvaltet av Helsedirektoratet
- tilskudd til 14 private fagskoler over Kunnskapsdepartementets (KD) budsjett

Fra 2018 samles midlene i en felles tilskuddordning for fagskoleutdanning.

Kunnskapsdepartementet vil fordele tilskuddet til fylkeskommunene, som får ansvaret for å fordele tilskuddet videre til private og offentlige fagskoler.

Fylkeskommunen har både faglig ansvar for utdanningstilbudet i sitt fylke, og ansvar for å ivareta fylkets kompetansebehov. I tillegg forventer Kunnskapsdepartementet at fylkeskommunene ser utdanningstilbudene i sammenheng på tvers av fylkene, og sørger for at fagskoler som har opptaksgrunnlag nasjonalt eller i flere fylker også får ivaretatt dette.

2. Tilskuddsordningen for fagskoleutdanning

Tilskuddsordningen inneholder et grunntilskudd og et resultatbasert tilskudd, noe som er i tråd med Stortingets vedtak, jf. Innst. 254 S (2016–2017). Finansieringen følger fylkeskommunen hvor fagskolens studiested befinner seg, med unntak av grunntilskuddet for mange av utdanningstilbudene som tidligere har fått finansiering over HODs budsjett, se kap. 2.1.1. Fagskoler med studiesteder¹ i flere fylker vil bli finansiert over rammen til de respektive fylkene.

2.1. Grunntilskudd

Grunntilskuddet utgjør 80 pst. av det samlede tilskuddet til fagskoleutdanning i 2017. Prisjustert til 2018-kroner utgjør dette 503,3 mill. kroner i 2018. Grunntilskuddet er en videreføring av tilskuddet i 2017 for hvert enkelt fylke. For at grunntilskuddet skal være forutsigbart, langsiktig og stabilt, blir det heller ikke omfordelt mellom fylkeskommunene i årene fremover. Det kan imidlertid bli endringer i grunntilskuddet som følge av ulike satsinger, som midler til nye studieplasser. Tilskuddet til de 14 fagskolene som tidligere ble tildelt over KDs budsjett, er lagt inn i rammen til sine respektive fylkeskommuner.

¹ Definisjon av studiested i DBH-fagskolestatistikk: En del fagskoler tilbyr sine utdanningstilbud ved flere studiesteder i Norge. De samme utdanningstilbudene er dermed tilgjengelige på ulike steder. De fagskolene som har opprettet tilbud ved ulike geografiske studiesteder skal innrapportere hvert av disse.

2.1.1. Fagskoletilbud som tidligere ble finansiert over Helse- og omsorgsdepartementets budsjett

Hovedprinsippet som ligger til grunn i tilskuddsordningen, er at tilskuddet skal gå til fylkeskommunen hvor studiestedet befinner seg. Grunntilskuddet for fagskolene som blir finansiert over HODs budsjett er videreført i 2018, uten å justere for at mange av tilbudene i 2017 fikk midler fra fylkeskommunen hvor fagskolestudenten hadde sin bostedsadresse. For 2018 må fylkeskommunene gjøre opp seg imellom, og sørge for at finansieringen følger fylkeskommunen hvor studiestedet befinner seg. Kunnskapsdepartementet ber derfor om at fylkeskommunene kontakter hverandre om dette. Kunnskapsdepartementet har foreløpig ikke fullstendig informasjon om hvilke spesifikke utdanningstilbud dette gjelder. For 2019 vil det bli vurdert om det er behov for justering av fordelingen av tilskudd mellom fylkeskommunene.

2.2. Resultatbasert tilskudd

Det resultatbaserte tilskuddet skal gi insentiv til å arbeide for kvalitet og øke gjennomføringen i utdanningene. Det resultatbaserte tilskuddet utgjør 20 pst. av det samlede tilskuddet til fagskoleutdanning i 2018, som totalt utgjør 125,8 mill. kroner. Det samlede antallet fagskolepoengsenheter avlagt ved alle studiestedene i det enkelte fylke utgjør grunnlaget for beregningen for det resultatbaserte tilskuddet.

1.1 Fagskoleutdanning som tidligere har fått tilskudd over KMDs budsjett

Midlene er fordelt til det fylket hvor fagskolens studiested befinner seg, i tråd med praksis for tildeling av tilskudd til disse utdanningene fra tidligere år.

1.2 Fagskoleutdanning som tidligere har fått tilskudd over HODs budsjett

Midlene er fordelt til det fylket hvor fagskolens studiested befinner seg. For de stedsbaserte utdanningstilbudene er dette i tråd med praksis for tildeling av tilskudd fra tidligere år. For de nettbaserte utdanningstilbudene som ble finansiert av fylkeskommunen hvor studenten var bosatt, innebærer dette en omlegging fra tidligere.

1.3 De 14 fagskolene som tidligere fikk tilskudd over KDs budsjett

Hele tilskuddet til hver enkelt fagskole videreføres i 2018 fra 2017. Disse er dermed ikke med i omfordelingen av det resultatbaserte tilskuddet i 2018. Fra 2019 vil også disse utdanningene resultatutsettes på lik linje med de andre fagskolene. Se nærmere omtale av disse fagskolene under pkt. 2.2.3.

Noen fylkeskommuner har opprettet utdanningstilbud innenfor egen budsjetttramme. Alle disse er del av den resultatbaserte omfordelingen i 2018, og er resultatutsatt fra 2019 på lik linje med de øvrige utdanningstilbudene.

Det resultatbaserte tilskuddet er i 2018 en omfordeling av tilskudd mellom fylkeskommunene. Ettersom det er første gang tilskuddet til fagskoleutdanning blir beregnet på bakgrunn av fagskolepoengsenheter, vil innføringen føre til at de fleste fylkeskommunene får noe høyere eller lavere bevilgning enn om tilskuddet fra 2017 hadde blitt videreført. For å motvirke at slike endringer ikke inntreffer som følge av unormalt høye eller lave antall avlagte

fagskolepoengsenheter i et enkelt år, er det i den nye tilskuddsordningen lagt til grunn et gjennomsnitt av avlagte fagskolepoengsenheter i 2014, 2015 og 2016.

Fra 2019 har det resultatbaserte tilskuddet åpen budsjetttramme. Det vil være rapporterte fagskolepoengsenheter avlagt i 2017 som legges til grunn for den resultatbaserte uttellingen i 2019. Det betyr at jo flere fagskolepoeng fagskolestudentene avlegger, jo mer tilskudd får fylkeskommunene, uavhengig av de samlede resultatene i sektoren. Det resultatbaserte tilskuddet blir beregnet ut fra endringer i antall avlagte fagskolepoengsenheter fra ett år til det neste.

En fagskolepoengsenhet er definert som 60 fagskolepoeng. Hvis to fagskolestudenter avlegger 30 fagskolepoeng hver i løpet av et år, utgjør det til sammen én fagskolepoengsenhet. Alle fagskolepoeng blir dermed vektet likt, uavhengig av om det er fra et deltidsstudium eller fulltidsstudium, og om fagskolestudentene følger forventet fagskolepoengsproduksjon.

Når gjennomsnittet av antallet avlagte fagskolepoengsenheter ved hvert studiested² i 2014, 2015 og 2016 er lagt sammen, multipliseres antall avlagte fagskolepoengsenheter med en felles sats. Denne satsen er beregnet ved å dele samlet resultatbasert budsjetttramme for utdanningstilbud som tidligere fikk finansiering over HODs og KMDs budsjett, på samlet antall fagskolepoengsenheter avlagt ved disse utdanningstilbudene. Det resultatbaserte tilskuddet til en fylkeskommune er i 2018 dermed beregnet uavhengig av fagfelt, fagskole eller landsdel. Satsen er 22 932 kroner per fagskolepoengsenhet i 2018. Satsen er kun brukt til å omfordele den resultatbaserte uttellingen i 2018. Denne satsen er ikke den samme som vil gjelde for fremtidig resultatbasert uttelling, jf. omtale under pkt. 4. Satsene omtalt under pkt. 4 viser grunntilskudd og resultatbasert uttelling for nye studieplasser og fagskolepoengproduksjon og tar utgangspunkt i den samlede finansieringen i fagskolesektoren delt på antall fagskolestudenter (heltidsekvivalenter). Således vil endret kapasitet gjennom midler til nye studieplasser eller økt produksjon av fagskolepoeng, basere seg på satser som gjenspeiler finansieringsnivået per fagskolestudent i dag. Avlagte fagskolepoeng for både høst og vår blir lagt til grunn. Uttellingen i den resultatbaserte delen av tilskuddet blir beregnet ut fra rapporteringsdata fra fagskolene via Database for fagskolestatistikk (DBH-F).

2.2.1. Resultatbasert tilskudd for utdanningstilbud som tidligere ble finansiert over Helse- og omsorgsdepartementets budsjett

Tabellen under viser datagrunnlaget som ligger til grunn for beregningen av resultatbasert tilskudd for utdanningstilbud som tidligere ble finansiert over HODs budsjett, fordelt på fylkeskommune og studiested. Se vedlegg for å se datagrunnlaget på utdanningstilbudnivå.

Tabell 1 Datagrunnlaget som ligger til grunn for beregningen av resultatbasert tilskudd til fylkeskommunene for fagskoletilbud som tidligere ble finansiert over HODs budsjett³

Fylke	2014	2015	2016	Gjennomsnitt	Resultatbasert tilskudd
Studiested					
Akershus	195	222	220	212	4 869 000
Fagskolen Innlandet	20			7	151 000

² For 2018 gjelder ikke dette de 14 fagskolene som også tidligere fikk tilskudd over KDs budsjett.

³ Tallene er avrundet.

Fagskolen Oslo Akershus		20	29	16	374 000
Folkeuniversitetets helsefagskole	40	40	35	38	874 000
NKI AS	51	69	73	64	1 478 000
Norges Yrkesakademi	84	92	84	87	1 992 000
Aust-Agder	16	15	17	16	364 000
Sørlandets fagskole	16	15	17	16	364 000
Buskerud	91	71	42	68	1 564 000
Fagskole Helse og miljø	91	71	42	68	1 564 000
Hedmark	14	31	26	24	546 000
Fagskolen Innlandet	14	31	26	24	546 000
Hordaland	53	58	64	58	1 338 000
Hordaland helsefagskole	31	27	28	29	656 000
AOF hordaland- Sogn og Fjordane	22	31	37	30	682 000
Møre og Romsdal	12	11	10	11	251 000
Fagskolen i Kristiansund	12	11	10	11	251 000
Nordland	43	41	41	42	961 000
Folkeuniversitetets helsefagskole	20	17	17	18	410 000
Nordland fagskole i helse-og sosialfag	24	24	24	24	551 000
Oppland	13	20	28	20	467 000
Fagskolen Innlandet	13	20	28	20	467 000
Oslo	68	79	55	67	1 542 000
Fagskolen Oslo Akershus	32	33	34	33	749 000
Folkeuniversitetets helsefagskole	3	11	18	11	242 000
Høgskolen Kristiania - fagskolestudier			4	1	31 000
NKS Nettstudier	33	35	-	23	520 000
Rogaland	111	115	117	115	2 631 000
AOF Haugaland	52	62	58	57	1 314 000
Bergeland videregående skole	12	11	15	13	291 000
Karmsund videregående skole	7	7		5	106 000
Stavanger offshore tekniske skole			7	2	54 000
Stiftelsen Rogaland Kurs og Kompetansesenter	40	36	38	38	866 000
Sør-Trøndelag	26	20	16	21	474 000
AOF Midt-Norge		1		0	11 000
AOF Norge			2	1	15 000
Chr. Thams fagskole	13	9	2	8	184 000
Lukas fagskole og kurscenter	12	10	13	12	264 000
Telemark	60	36	41	46	1 048 000
AOF Norge			30	10	227 000
AOF Telemark og Vestfold	30	14		15	333 000
Fagskole Helse og miljø	6	16	-	7	165 000
Fagskolen Telemark	24	7	11	14	323 000
Troms	9	11	20	13	307 000
Fagskolen i Troms av. Nord-Troms videregående skole			1	0	5 000

Fagskolen i Troms avd. Tromsø, Helse- og oppvekstfag	9	11	-	7	154 000
Fagskolen Troms, avdeling Tromsø			14	5	103 000
Folkeuniversitetets helsefagskole	-	-	6	2	44 000
Vest-Agder	1	6	15	8	176 000
AOF Haugaland			3	1	26 000
Fagskolen i Kristiansand	1	6	12	7	149 000
Vestfold	64	90	63	72	1 655 000
AOF Norge			5	2	38 000
AOF Telemark og Vestfold	4	2		2	46 000
Fagskole Helse og miljø	25	18	1	15	334 000
Fagskolen Aldring og helse	31	38	44	38	868 000
Fagskolen i Vestfold	4	31	13	16	369 000
Østfold	75	62	27	55	1 256 000
AOF Østfold	7	16	9	11	250 000
Fagskolen i Østfold	67	46	18	44	1 006 000
Sum	852	887	805	848	19 448 000

2.2.2. Resultatbasert tilskudd for utdanningstilbud som tidligere ble finansiert over Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjett

Tabellen under viser datagrunnlaget som ligger til grunn for beregningen av resultatbasert tilskudd til fylkeskommunene for studietilbud som tidligere ble finansiert KMDs budsjett. Se vedlegg for å se datagrunnlaget på utdanningstilbudnivå.

Tabell 2 Datagrunnlaget som ligger til grunn for beregningen av resultatbasert tilskudd til fylkeskommunene for fagskoletilbud som tidligere ble finansiert over KMDs budsjett⁴

Fylke, studiested	2014	2015	2016	Gjennomsnitt	Resultatbasert tilskudd
Akershus	20	35	46	34	776 000
Fagskolen Innlandet	12	16	21	16	372 000
Fagskolen Oslo Akershus	8	19	26	18	404 000
Aust-Agder	99	83	84	89	2 033 000
Sørlandets fagskole	99	83	84	89	2 033 000
Buskerud	159	172	203	178	4 080 000
Fagskolen Oslo Akershus	-	11	11	7	168 000
Fagskolen Tinius Olsen	159	161	192	171	3 912 000
Finnmark	15	15	19	16	373 000
Fagskolen i Kirkenes		-	6	2	45 000
Nordkapp maritime fagskole og vgs skole	15	15	13	14	328 000
Hedmark	-	5	11	5	120 000
Fagskolen Innlandet	-	5	11	5	120 000
Hordaland	793	813	760	789	18 082 000
Austevoll maritime fagskule	30			10	233 000
Bergen maritime fagskole	242	305	236	261	5 986 000
Bergen tekniske fagskole	520	507	524	517	11 859 000
Hordaland helsefagskole			0	0	4 000
Møre og Romsdal	339	325	331	332	7 603 000
Fagskolen i Kristiansund	98	95	95	96	2 200 000
Fagskolen i Ålesund	241	230	236	236	5 403 000
Nordland	140	138	133	137	3 141 000
Bodin videregående skole og maritime fagskole	69	75	61	68	1 566 000
Hadsel videregående skole og fagskole	39	33	44	38	881 000
Lofoten maritime fagskole	32	27	23	27	620 000
Lofoten reiselivfagskole		4	6	3	75 000
Nord-Trøndelag	203	192	221	205	4 704 000
Levanger Fagskole	14	33	11	19	437 000
Steinkjer fagskole	49	28	50	43	978 000
Stjørdal fagskole	103	119	134	119	2 723 000
Ytre Namdal fagskole	37	11	26	25	567 000
Oppland	284	428	408	373	8 562 000

4 Tallene er avrundet.

Fagskolen Innlandet	284	428	408	373	8 562 000
Oslo	300	308	326	311	7 139 000
Fagskolen Oslo Akershus	300	308	326	311	7 139 000
Rogaland	316	305	305	309	7 079 000
Karmsund videregående skole	83	72	69	75	1 717 000
Stavanger offshore tekniske skole	233	233	236	234	5 362 000
Sogn og Fjordane	93	91	145	110	2 513 000
Fagskolen i Sogn og Fjordane	93	91	145	110	2 513 000
Sør-Trøndelag	260	269	277	268	6 152 000
Chr. Thams fagskole	90	79	81	83	1 912 000
Fagskolen Innlandet		5	1	2	49 000
Gauldal fagskole	17	19	18	18	411 000
Trondheim fagskole	154	165	176	165	3 781 000
Telemark	143	206	238	196	4 487 000
Fagskolen Innlandet		-	-	-	-
Fagskolen Telemark	143	206	238	196	4 487 000
Troms	204	211	63	159	3 655 000
Fagskolen i Troms av. Nord-Troms videregående skole	10	6	6	7	166 000
Fagskolen Troms, avd. Harstad tekniske fagskole	23	18	18	20	449 000
Fagskolen Troms, avdeling Tromsø	58	72	39	56	1 292 000
Fagskolen Troms, avdeling Tromsø, skolested Breivika	114	115	-	76	1 748 000
Vest-Agder	197	199	181	193	4 419 000
Fagskolen i Kristiansand	197	199	181	193	4 419 000
Vestfold	139	112	84	112	2 559 000
Fagskolen i Vestfold	139	112	84	112	2 559 000
Østfold	148	184	241	191	4 385 000
Fagskolen i Østfold	148	184	241	191	4 385 000
Sum	3 852	4 090	4 075	4 006	91 863 000

2.2.3 De 14 fagskolene som tidligere fikk tilskudd over Kunnskapsdepartementets budsjett

For hver av de 14 fagskolene som tidligere fikk tilskudd over KDs budsjett, videreføres tilskuddsnivået fra 2017 til 2018. Midlene til disse fagskolene blir videreført i budsjettrammen til den enkelte fylkeskommunen. Dette henger sammen med føringer som lå til grunn for disse fagskolene da de fikk endret tilknytning fra tidligere privatskolelov til fagskolelov, jf. Innst. O nr. 88 (2006–2007) og Ot. prp. nr. 37 (2006–2007). Disse 14 fagskolene er derfor ikke med i omfordelingen av det resultatbaserte tilskuddet i 2018, men blir resultatutsatt på lik linje med de andre fagskolene fra 2019.

Tabell 3 Datagrunnlaget som ligger til grunn for beregningen av resultatbasert tilskudd til fylkeskommunene for fagskolene som tidligere ble finansiert over Kunnskapsdepartementets budsjett

Fylke	Tilskudd 2017	Tilskudd 2018 ⁵	Resultatbasert tilskudd = 20 pst.
Akershus	6 744 000	6 926 000	1 385 000
Det tverrfaglige kunstinstitutt	1 998 000	2 052 000	410 000
Fabrikken Asker kunstfagskole	4 746 000	4 874 000	975 000
Hordaland	5 873 000	6 032 000	1 206 000
Kunstskolen i Bergen	5 873 000	6 032 000	1 206 000
Møre og Romsdal	5 247 000	5 389 000	1 078 000
Ålesund kunstfagskole	5 247 000	5 389 000	1 078 000
Nordland	3 324 000	3 414 000	683 000
Nordland kunst- og filmfagskole	3 324 000	3 414 000	683 000
Oppland	4 374 000	4 492 000	898 000
Fagskolen Innlandet	4 374 000	4 492 000	898 000
Oslo	31 781 000	32 639 000	6 528 000
Bårdar Akademiet AS	14 128 000	14 509 000	2 902 000
Designinstituttet	3 573 000	3 670 000	734 000
Einar Granum kunstfagskole	12 869 000	13 216 000	2 643 000
Fagskolen for bokbransjen	1 211 000	1 244 000	249 000
Rogaland	4 820 000	4 950 000	990 000
Kunstskolen i Rogaland	4 820 000	4 950 000	990 000
Vest-Agder	7 648 000	7 854 000	1 571 000
Hald internasjonale senter	4 386 000	4 504 000	901 000
Menighetsbibelskolen	3 262 000	3 350 000	670 000
Østfold	795 000	816 000	163 000
Frelsesarmeens offiserskole	795 000	816 000	163 000
Totalsum	70 606 000	72 512 000	14 502 000

⁵ Tilsvarer tilskuddet i 2017 prisjustert til 2018-kroner.

2.3. Samletabeller for fordeling til fylkeskommunene

Her følger oversikt over overordnede fylkesvise budsjetteffekter for grunntilskuddet, det resultatbaserte tilskuddet og samlet tilskudd:

- fagskoletilbudene som tidligere fikk finansiering over budsjettet til HOD (tabell 4)
- fagskoletilbudene som tidligere fikk finansiering over budsjettet til KMD (tabell 5)
- de 14 fagskolene som tidligere fikk finansiering over KDs budsjett (tabell 6)
- en oversikt som viser samlede budsjetteffekter.

Tabell 4 Grunntilskudd og resultatbasert tilskudd for helse- og sosialfaglige fagskoletilbud som tidligere ble finansiert over HODs budsjett

Fylke	Tilskudd over HODs budsjett i 2017	Tilskudd hvis dette hadde blitt videreført i 2018	Grunntilskudd HOD = videreføring av 80 pst.	Fagskolepoengsenheter for helse- og sosialfaglige fagskoletilbud	Resultatbasert tilskudd for helse- og sosialfaglige fagskoletilbud = omfordeling av 20 pst.	Sum grunntilskudd og resultatbasert tilskudd
Akershus	10 758 000	10 852 000	8 682 000	212	4 869 000	13 551 000
Aust-Agder	2 353 000	2 373 000	1 898 000	16	364 000	2 262 000
Buskerud	10 434 000	10 525 000	8 420 000	68	1 564 000	9 984 000
Finnmark	2 389 000	2 410 000	1 928 000	-	-	1 928 000
Hedmark	3 922 000	3 956 000	3 165 000	24	546 000	3 711 000
Hordaland	8 166 000	8 237 000	6 590 000	58	1 338 000	7 928 000
Møre og Romsdal	3 704 000	3 736 000	2 989 000	11	251 000	3 240 000
Nordland	7 680 000	7 747 000	6 198 000	42	961 000	7 159 000
Nord-Trøndelag	4 041 000	4 076 000	3 261 000	-	-	3 261 000
Oppland	4 685 000	4 726 000	3 781 000	20	467 000	4 248 000
Oslo	7 443 000	7 508 000	6 006 000	67	1 542 000	7 548 000
Rogaland	14 093 000	14 216 000	11 373 000	115	2 631 000	14 004 000
Sogn og Fjordane	1 672 000	1 687 000	1 350 000	-	-	1 350 000
Sør-Trøndelag	7 608 000	7 674 000	6 139 000	21	474 000	6 613 000
Telemark	6 051 000	6 104 000	4 883 000	46	1 048 000	5 931 000
Troms	3 248 000	3 276 000	2 621 000	13	307 000	2 928 000
Vest-Agder	2 891 000	2 916 000	2 333 000	8	176 000	2 509 000
Vestfold	6 017 000	6 069 000	4 855 000	72	1 655 000	6 510 000
Østfold	7 845 000	7 913 000	6 330 000	55	1 256 000	7 586 000
Sum	115 000 000	116 001 000	92 802 000	848	19 449 000	112 251 000

Tabell 5 Grunntilskudd og resultatbasert tilskudd til fagskoletilbud som tidligere ble finansiert over KMDs budsjett

Fylke	Samlet tilskudd over KMDs budsjett i 2017	Hvis dette hadde blitt videreført i 2018	Grunntilskudd KMD = videreføring av 80 pst.	Fagskolepoeng for tekniske- og maritime fagskoletilbud	Resultatbasert tilskudd for teknisk/maritime fagskoletilbud = omfordeling av 20 pst.	Sum grunntilskudd og resultatbasert tilskudd KMD
Akershus	3 197 000	3 280 000	2 624 000	34	776 000	3 400 000
Aust-Agder	9 296 000	9 538 000	7 630 000	89	2 033 000	9 663 000
Buskerud	23 093 000	23 693 000	18 954 000	178	4 080 000	23 034 000
Finnmark	1 598 000	1 640 000	1 312 000	16	373 000	1 685 000
Hedmark	-	-	-	5	120 000	120 000
Hordaland	78 372 000	80 410 000	64 328 000	789	18 082 000	82 410 000
Møre og Romsdal	30 891 000	31 694 000	25 355 000	332	7 603 000	32 958 000
Nordland	11 965 000	12 276 000	9 821 000	137	3 141 000	12 962 000
Nord-Trøndelag	20 623 000	21 159 000	16 927 000	205	4 704 000	21 631 000
Oppland	41 769 000	42 855 000	34 284 000	373	8 562 000	42 846 000
Oslo	32 412 000	33 255 000	26 604 000	311	7 139 000	33 743 000
Rogaland	34 984 000	35 894 000	28 715 000	309	7 079 000	35 794 000
Sogn og Fjordane	14 512 000	14 889 000	11 911 000	110	2 513 000	14 424 000
Sør-Trøndelag	28 477 000	29 217 000	23 374 000	268	6 152 000	29 526 000
Telemark	25 201 000	25 856 000	20 685 000	196	4 487 000	25 172 000
Troms	22 423 000	23 006 000	18 405 000	159	3 655 000	22 060 000
Vest-Agder	21 663 000	22 226 000	17 781 000	193	4 419 000	22 200 000
Vestfold	8 918 000	9 150 000	7 320 000	112	2 559 000	9 879 000
Østfold	19 998 000	20 518 000	16 414 000	191	4 385 000	20 799 000
Sum	429 392 000	440 556 000	352 444 000	4 006	91 862 000	444 306 000

Tabell 6 Grunntilskudd og resultatbasert tilskudd for de 14 fagskolene som tidligere fikk finansiering over KDs budsjett, kap. 276 post 72

	Samlet tilskudd i 2018 til fagskoler som tidligere gikk over 276.72	Grunntilskudd 276.72 = videreføring av 80 pst.	Resultatbasert tilskudd 276.72 = videreføring av 20 pst.
Akershus	6 926 000	5 541 000	1 385 000
Det tverrfaglige kunstinstitutt	2 052 000	1 642 000	410 000
Fabrikken Asker kunstfagskole	4 874 000	3 899 000	975 000
Hordaland	6 032 000	4 826 000	1 206 000
Kunstscolen i Bergen	6 032 000	4 826 000	1 206 000
Møre og Romsdal	5 389 000	4 311 000	1 078 000
Ålesund kunstfagskole	5 389 000	4 311 000	1 078 000
Nordland	3 414 000	2 731 000	683 000
Nordland kunst- og filmfagskole	3 414 000	2 731 000	683 000
Oppland	4 492 000	3 594 000	898 000
Fagscolen Innlandet	4 492 000	3 594 000	898 000
Oslo	32 639 000	26 111 000	6 528 000
Bårdar Akademiet AS	14 509 000	11 607 000	2 902 000
Designinstituttet	3 670 000	2 936 000	734 000
Einar Granum kunstfagskole	13 216 000	10 573 000	2 643 000
Fagscolen for bokbransjen	1 244 000	995 000	249 000
Rogaland	4 950 000	3 960 000	990 000
Kunstscolen i Rogaland	4 950 000	3 960 000	990 000
Vest-Agder	7 854 000	6 283 000	1 571 000
Hald internasjonale senter	4 504 000	3 603 000	901 000
Menighetsbibelscolen	3 350 000	2 680 000	670 000
Østfold	816 000	653 000	163 000
Frelsesarmeens offiserscolen	816 000	653 000	163 000
Sum	72 512 000	58 010 000	14 502 000

Tabell 7 Samlede budsjetteffekter

Fylke	Tilskudd hvis de tre ordningene ble videreført uten omfordeling i 2018	Grunntilskudd = videreføring av 80 pst. ⁶	Resultatbasert tilskudd = omfordeling av 20 pst.	Utjevningssmidler	Samlet tilskudd i 2018 = sum grunntilskudd og resultatbasert tilskudd	Forskjell mellom videreføring av 2017-tilskuddet og faktisk tilskudd i 2018
Akershus	21 058 000	16 846 000	7 030 000	-562 000	23 314 000	2 256 000
Aust-Agder	11 911 000	9 528 000	2 397 000		11 925 000	14 000
Buskerud	34 218 000	27 374 000	5 644 000		33 018 000	-1 200 000
Finnmark	4 050 000	3 240 000	373 000	437 000	4 050 000	-
Hedmark	3 956 000	3 165 000	666 000	125 000	3 956 000	-
Hordaland	94 679 000	75 744 000	20 626 000		96 370 000	1 691 000
Møre og Romsdal	40 819 000	32 655 000	8 932 000		41 587 000	768 000

6 Før fordeling av utjevningssmidler.

Nordland	23 437 000	18 750 000	4 785 000		23 535 000	98 000
Nord-Trøndelag	25 235 000	20 188 000	4 704 000		24 892 000	-343 000
Oppland	52 073 000	41 659 000	9 927 000		51 586 000	-487 000
Oslo	73 402 000	58 721 000	15 209 000		73 930 000	528 000
Rogaland	55 060 000	44 048 000	10 700 000		54 748 000	-312 000
Sogn og Fjordane	16 576 000	13 261 000	2 513 000		15 774 000	-802 000
Sør-Trøndelag	36 891 000	29 513 000	6 626 000		36 139 000	-752 000
Telemark	31 960 000	25 568 000	5 535 000		31 103 000	-857 000
Troms	26 282 000	21 026 000	3 962 000		24 988 000	-1 294 000
Vest-Agder	32 996 000	26 397 000	6 166 000		32 563 000	-433 000
Vestfold	15 219 000	12 175 000	4 214 000		16 389 000	1 170 000
Østfold	29 247 000	23 397 000	5 804 000		29 201 000	-46 000
Sum	629 069 000	503 255 000	125 813 000		629 068 000	

3. Kandidatmåltall

For å sikre dimensjoneringen av helsefaglig fagskoleutdanning ønsker regjeringen at det for kommende budsjettår innføres kandidatmåltall, jf. omtale i Prop. 1 S (2017–2018). Det innebærer at øremerkede midler til helsefaglige utdanninger også vil føre til økning i måltall. Departementet vil komme nærmere tilbake til dette spørsmålet som del av den varselde dialogen med fylkeskommunene, jf. Meld. St. 9 (2016–2017) *Fagfolk for fremtiden – Fagskoleutdanning*. For de andre utdanningsområdene vil fylkeskommunen ha større mulighet til å justere fordelingen av studieplassene i kommende års budsjetter dersom behovet i arbeidslivet eller søkningen fra fagskolestudentene skulle tilsi behov for justeringer.

4. Midler til nye studieplasser i 2018

Departementet viser til brev av 17. oktober 2017 vedrørende midlene til nye studieplasser i fagskoleutdanning som er foreslått i statsbudsjettet for 2018. Det er under programkategori 07.40 *Fagskoleutdanning* foreslått 22 mill. kroner til 638 nye studieplasser innenfor fagskoleutdanning, totalt 31,6 mill. kroner inkludert utdanningsstøtte. Midlene omfatter grunntilskudd til fylkeskommunene og anslag for økte utgifter til utdanningsstøtte gjennom Lånekassen. Kunnskapsdepartementet tar forbehold om Stortingets behandling av statsbudsjettet for 2018.

Nye studieplasser blir finansiert med et grunntilskudd på 69 000 kroner per studieplass, både for stedsbaserte og nettbaserte studieplasser. På samme måte som for øvrige studieplasser, vil det bli et resultatbasert tilskudd på 17 000 kroner for hver fagskolepoengsenhet som avlegges. Merk at satsen på 69 000 kroner bare gjelder for studieplasser som opprettes i den nye ordningen fra og med 2018. Studieplasser fra de tidligere ordningene finansieres i videreføringen av grunntilskuddet fra 2017.

Det er viktig å merke seg at en studieplass i den nye tilskuddsordningen er definert som 60 fagskolepoeng (en fagskolepoengsenhet), og dermed er knyttet til fagskolepoengsproduksjon og ikke antall studenter. Dette er en omlegging fra tidligere, hvor midlene i all hovedsak ble fordelt etter antall studenter (heltidsekvivalenter).

Kunnskapsdepartementet minner om at midler til nye studieplasser skal gå til opprettelsen av nye studieplasser, og ikke finansiering av eksisterende studietilbud.

I brevet ble det oppgitt at søknadene om midler til nye studieplasser skulle sendes til postmottak@kd.dep.no innen 30. november. Departementet ser at denne fristen for flere fylkeskommuner kan bli knapp, og har derfor besluttet at fristen for innsendelse av behov for nye studieplasser utsettes til **5. januar 2018**.

Søknaden skal omfatte studieplasser som fylkeskommune X ønsker å opprette ved studiesteder i fylke X. Dette kan også være studieplasser som fylkeskommuner Y, Z, etc. ønsker opprettet ved studiesteder i fylke X. Det er fylkeskommune X som vil motta tilskuddet. Søknaden skal begrunnes med søkertall, faglig kapasitet og arbeidsmarkedets behov. Fylkeskommunen rangerer utdanningstilbudene i prioritert rekkefølge. Vi minner om at tabellen vedlagt det nevnte brevet må fylles ut ved søknad om midler til nye studieplasser.

5. Tilskuddbrev for 2018 og utbetaling av midler i 2018

Kunnskapsdepartementet sender fylkeskommunene et tilskuddsbrev etter at statsbudsjettet for 2018 er vedtatt av Stortinget.

Kunnskapsdepartementet betaler ut midlene til fylkeskommunene i januar 2018. Det er viktig at fylkeskommunen så fort som mulig utbetaler midlene til de 14 fagskolene som tidligere fikk finansiering over Kunnskapsdepartementets budsjett, ettersom mange av disse fagskolene er avhengig av å få tilskuddet tidlig på året.

6. Rapportering

Den enkelte fylkeskommune må rapportere til Kunnskapsdepartementet innen 15. mars 2019 for bruk av midlene tildelt fylkeskommunen for 2018. Dette gjelder midler til både privat og offentlig fagskoleutdanning tildelt over Kunnskapsdepartementets budsjett.

7. Søknad om statstilskudd

Fristen for å søke om statstilskudd for 2020 er 1. november 2018. Den enkelte fylkeskommunen må sende søknaden til Kunnskapsdepartementet. Som vedlegg til tilskuddsbrevet for 2018 til fylkeskommunene vil det være en veiledning for fremstillingen av søknaden.

Kunnskapsdepartementet vil komme tilbake til søknadsprosessen til fylkeskommunene for 2019-budsjettet.

8. Vedlegg

Tabell 7 Fagskolepoeng og resultatbasert tilskudd per fylke/fagskole som tidligere fikk finansiering over KMDs eller HODs budsjett, 2014-16

Fylke, studiested	2014	2015	2016	Gjennomsnitt	Resultatbasert tilskudd
Akershus	215	257	267	246	5 644 565
Fagskolen Innlandet	32	16	21	23	522 726
Fagskolen Oslo Akershus	8	39	54	34	777 910
Folkeuniversitetets helsefagskole	40	40	35	38	873 971
NKI AS	51	69	73	64	1 478 361
Norges Yrkesakademi	84	92	84	87	1 991 596
Aust-Agder	116	97	100	105	2 396 413
Sørlandets fagskole	116	97	100	105	2 396 413
Buskerud	250	244	245	246	5 643 864
Fagskole Helse og miljø	91	71	42	68	1 563 975
Fagskolen Oslo Akershus	-	11	11	7	168 169
Fagskolen Tinius Olsen	159	161	192	171	3 911 720
Finnmark	15	15	19	16	373 157
Fagskolen i Kirkenes		-	6	2	45 482
Nordkapp maritime fagskole og vgs skole	15	15	13	14	327 675
Hedmark	14	36	37	29	666 689
Fagskolen Innlandet	14	36	37	29	666 689
Hordaland	846	870	825	847	19 419 988
AOF hordaland- Sogn og Fjordane	22	31	37	30	681 977
Austevoll maritime fagskole	30			10	232 889
Bergen maritime fagskole	242	305	236	261	5 986 445
Bergen tekniske fagskole	520	507	524	517	11 859 376
Hordaland helsefagskole	31	27	28	29	659 300
Møre og Romsdal	351	336	340	342	7 854 144
Fagskolen i Kristiansund	110	106	105	107	2 450 940
Fagskolen i Ålesund	241	230	236	236	5 403 203
Nordland	183	179	174	179	4 102 439
Bodin videregående skole og maritime fagskole	69	75	61	68	1 566 013
Folkeuniversitetets helsefagskole	20	17	17	18	410 359
Hadsel videregående skole og fagskole	39	33	44	38	880 596
Lofoten maritime fagskole	32	27	23	27	619 678
Lofoten reiselivfagskole		4	6	3	75 167
Nordland fagskole i helse-og sosialfag	24	24	24	24	550 627
Nord-Trøndelag	203	192	221	205	4 704 409
Levanger Fagskole	14	33	11	19	436 603
Steinkjer fagskole	49	28	50	43	977 675
Stjørdal fagskole	103	119	134	119	2 723 324
Ytre Namdal fagskole	37	11	26	25	566 807

Oppland	297	448	437	394	9 029 036
Fagskolen Innlandet	297	448	437	394	9 029 036
Oslo	368	387	381	379	8 680 721
Fagskolen Oslo Akershus	332	341	359	344	7 888 032
Folkeuniversitetets helsefagskole	3	11	18	11	242 317
Høyskolen Kristiania - fagskolestudier			4	1	30 576
NKS Nettstudier	33	35	-	23	519 796
Rogaland	428	420	422	423	9 710 121
AOF Haugaland	52	62	58	57	1 313 759
Bergeland videregående skole	12	11	15	13	291 493
Karmsund videregående skole	90	79	69	79	1 822 853
Stavanger offshore tekniske skole	233	233	243	236	5 415 689
Stiftelsen Rogaland Kurs og Kompetansesenter	40	36	38	38	866 327
Sogn og Fjordane	93	91	145	110	2 512 730
Fagskolen i Sogn og Fjordane	93	91	145	110	2 512 730
Sør-Trøndelag	285	289	293	289	6 625 871
AOF Midt-Norge		1		0	10 702
AOF Norge			2	1	15 033
Chr. Thams fagskole	103	88	83	91	2 095 237
Fagskolen Innlandet		5	1	2	49 432
Gauldal fagskole	17	19	18	18	410 613
Lukas fagskole og kurscenter	12	10	13	12	264 230
Trondheim fagskole	154	165	176	165	3 780 624
Telemark	203	242	279	241	5 534 936
AOF Norge			30	10	227 156
AOF Telemark og Vestfold	30	14		15	333 408
Fagskole Helse og miljø	6	16	-	7	164 602
Fagskolen Innlandet		-	-	-	-
Fagskolen Telemark	167	213	250	210	4 809 770
Troms	213	222	83	173	3 961 789
Fagskolen i Troms av. Nord-Troms videregående skole	10	6	7	7	171 609
Fagskolen i Troms avd. Tromsø, Helse- og oppvekstfag	9	11	-	7	154 028
Fagskolen Troms, avd. Harstad tekniske fagskole	23	18	18	20	449 216
Fagskolen Troms, avdeling Tromsø	58	72	52	61	1 394 913
Fagskolen Troms, avdeling Tromsø, skolested Breivika	114	115	-	76	1 747 559
Folkeuniversitetets helsefagskole	-	-	6	2	44 463
Vest-Agder	199	206	197	200	4 594 717
AOF Haugaland			3	1	26 499
Fagskolen i Kristiansand	199	206	193	199	4 568 217
Vestfold	203	201	147	184	4 214 807
AOF Norge			5	2	37 711
AOF Telemark og Vestfold	4	2		2	46 374

Fagskole Helse og miljø	25	18	1	15	333 791
Fagskolen Aldring og helse	31	38	44	38	868 365
Fagskolen i Vestfold	144	143	97	128	2 928 567
Østfold	223	247	269	246	5 640 806
AOF Østfold	7	16	9	11	250 216
Fagskolen i Østfold	215	230	260	235	5 390 591
Totalsum	4 704	4 978	4 881	4 854	111 311 200

Arkivnr: 2015/11453-112
Saksbehandlar: Adeline Berntsen Landro

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Styret for Fagskolen i Hordaland	5/18	24.01.2018

Løyve til å søkje NOKUT om nytt studium i Klassisk bygningshåndverk og restaurering

Samandrag

Styret for Fagskolen i Hordaland vedtok 14.09.2017 at fagskolen skulle utvikle eit nytt studium innan klassisk bygningshandverk og restaurering. Bakgrunnen for å utvikle studiet er initiativ frå Bygningsvernssenteret Voss/Hardanger (BVS) og handverksmiljøa knytt til senteret. Tilbodet skal vere på 60 fagskulepoeng, og undervisninga skal haldast ved studiestaden i Bergen. Tilbodet er tenkt å vere eit deltidstilbod, men fagskolen ønskjer også å søkje godkjenning for heiltid. Det faglege innhaldet i studieplanen er ferdigstilt, men alle formkrava til planen er ikkje heilt på plass. Administrasjonen vil på bakgrunn av dette tilrå at fagskolen vert gjeven løyve til å søkje NOKUT om godkjenning for «Klassisk bygningshåndverk og restaurering» innan 1. mars 2018 med nokre justeringar i planen.

Forslag til vedtak

Fagskolen i Hordaland kan søkje NOKUT om godkjenning for fagskuletilbodet «Klassisk bygningshåndverk og restaurering» (60 fagskulepoeng, studiestad Nordnes) innan 1. mars 2018 med mindre justeringar i planen.

Svein Leidulf Heggheim
fylkesdirektør opplæring
ansvarleg for saksførebuing til fagskulestyret

Linda Farestveit
seksjonsleiar skule

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Vedlegg

- 1 Studieplan Klassisk bygningshåndverk og restaurering

Fylkesrådmannen, 08.01.2018

Styret for Fagskolen i Hordaland handsama 14.09.2017 sak om utvikling av nytt studium i «Klassisk bygningshåndverk og restaurering», og gjorde følgjande vedtak:

Fagskolen i Hordaland vert gjeve løyve til å utarbeide ein studieplan i «Bygningshåndverk og restaurering», 60 fagskulepoeng, med sikte på å søkje NOKUT om godkjenning 1. mars 2018.

Bakgrunnen for å utvikle studiet er initiativ frå Bygningsvernssenteret Voss/Hardanger (BVS) og handverksmiljøa knytt til senteret. Tilbodet skal vere på 60 fagskulepoeng, og undervisninga skal haldast ved studiestaden i Bergen, men noko undervisning vil også verte gjeve på Voss i samband med lokale ved BVS. Tilbodet er tenkt å vere eit deltidstilbod, men fagskolen ønskjer også å søkje godkjenning for heiltid.

Både bygningsbransjen, vernemyndigheiter og museum melder at det er mangel på undervisningstilbod innan klassisk bygningshandverk og restaurering/rehabilitering. Med klassisk bygningshandverk meiner ein her dei ulike handverksfaga som vart etablert i tidleg moderne tid (frå 1600-talet og framover), og som danna grunnlaget for handverkstradisjonen som utvikla seg vidare fram til handverkarlauga vart løyst opp i siste del av 1800-talet. Studieplanen vil såleis vektleggje måten det klassiske bygningshandverket skal utførast på og korleis det er del av ein arbeidsprosess. Tilbodet skal vere retta mot tømrrarar og snikkarar.

Fylkeskonservatoren i Hordaland, Hardanger og Voss museum, Byggmesterforbundet Region Vest ønskjer også at eit fagskuletilbod innan klassisk bygningshandverk og restaurering vert oppretta. Arbeidet med å opprette fagtilbodet er organisert som eit eige prosjekt i eit samarbeid mellom styringsgruppa for BVS, der også Fagskolen i Hordaland er med, i tillegg til institusjonane som er nemnt over.

Som ein del av prosjektet er det også gjort ein marknadsanalyse som konkluderte med at det er eit behov for denne utdanninga. Vidare er det lagt opp til eit koordinerande rettleiingsseminar før studiet vert etablert for dei faglærarane som skal undervise ved tilbodet.

Fagskolen i Hordaland har etter vedtak arbeidd vidare med studieplanen som no vert lagt frem for styret for godkjenning (sjå vedlegg). Det faglege innhaldet i studieplanen er ferdigstilt, men alle formkrava til planen er ikkje heilt på plass. Dette er til dømes bokliste og liste over kva fagbrev som kvalifiserer til opptak. Administrasjonen vil på bakgrunn av dette tilrå at fagskolen vert gjeve løyve til å søkje NOKUT om godkjenning for «Klassisk bygningshåndverk og restaurering» innan 1. mars 2018 med nokre justeringar i planen.

Studieplan for fagskoleutdanning i Klassisk bygningshåndverk og restaurering 1-årig utdanning 60 fagskolepoeng

**Fagskolen i Hordaland,
studiested Nordnes, Bergen**

Innhold

Del 1	3
Innledning	3
Mål for utdanningen	3
Overordnet læringsutbytte for klassisk bygningshåndverk og restaurering	3
Opptak og opptakskrav	4
Generelt om opptak	4
Relevant yrkesutdanning	4
Realkompetansevurdering	4
Poengberegning og rangering ved opptak	5
Søkere med utenlandsk utdanning	5
Målgruppe og kompetanse etter endt studium	6
Vitnemål og tittel	6
Organisering av utdanningen	6
Innhold i utdanningen	7
Omfang	7
Fordeling av arbeidstimer for utdanningen	7
Fordeling arbeidstimer	7
Plan for gjennomføring av: Klassisk bygningsvern og restaurering, nettstøttet studium over 2 år	9
Undervisningsformer og læringsaktiviteter	10
Arbeidsformer for nettstøttet studium	10
Læringsformer	11
Vurdering	12
Eksamen	12
Karakterskala	13
Del 2 – Emner og læringsutbytte	14

Del 1

Innledning

Mangelen på faglig kvalifiserte håndverkere innen klassisk bygningshåndverk og innen restaurerings – og rehabilitering har i de senere år blitt påpekt både fra verne- og museumshold og fra bygningsbransjen. For håndverkerne som har opparbeidet realkompetanse innenfor feltet har ikke denne i tilfredsstillende grad vært knyttet til dokumentasjons- og sertifiseringsordninger.

Studieplanen er delt i to, der del 1 gir informasjon om studiet, oppbygningen av utdannelsen og hvordan den skal organiseres, mens del 2 er selve emneplanen, med beskrivelser av læringsutbytte for de enkelte emnene, for omfang, vurderingsmåte og arbeidskrav.

Mål for utdanningen

Overordnet læringsutbytte for klassisk bygningshåndverk og restaurering

Læringsutbyttebeskrivingene viser det kandidatene skal kunne etter fullført fagskoleutdanning i bygg, i form av kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.

Det overordnede målet for utdanningen er å utdanne fagfolk med dokumentert kompetanse som sikrer at restaureringsoppdrag utføres etter reglene for antikvarisk arbeid.

Kunnskap

Kandidaten

- kjenner måten tradisjonelle bygningsteknikker utføres på og hvordan disse og aktuelt materiale brukes i restaurerings- eller vernesammenheng
- har praktisk og teoretisk kunnskap om hvordan trevirke velges ut som materiale for videre bearbeiding og hvordan materiale måles og merkes
- har kunnskap om hvordan tømmer deles for å utnytte materialet best mulig i forhold til videre bruk
- har kunnskap om den historiske utviklingen rundt teknologien (verktøyet og kunnskapen om bruken av det) som brukes til å lage bord og planker
- kjenner lover og regler som gjelder innenfor bygningsvernet

Ferdigheter

Kandidaten

- kan bruke kunnskap om forholdet mellom virke og materiale og arbeidet som skal utføres for å utforme og utføre konkrete bygningsoppdrag
- kjenner og kan forholde seg til de lover og regler som gjelder for bygningsvernet
- kan utføre tradisjonelle bygningsteknikker innenfor ulike byggeskikker, fra valg av virke og materiale til oppsetting eller restaurering av de ulike bygningstypene ved hjelp av tradisjonelt verktøy, og kjenner sentrale teorier og begrep
- kan velge ut og benytte ulike sammenskjøtingsmetoder for ulike typer bygninger
- kan utføre restaureringsarbeid på bygninger med utgangspunkt i spor etter verktøy og sammenføyningsmetoder
- kan stå for utvalg og bearbeiding av virke til skurd og framstille videre materiale med bruk av klassisk verktøy og teknologi
- kan velge ut og bruke egnet verktøy under de ulike trinnene i materialbearbeidingen

- kan bruke ulike metoder for måling og merking

Generell kompetanse

Kandidaten

- har tilegnet seg en grunnleggende forståelse for sammenhengen mellom utføringen av tradisjonelle bygningsteknikker, hvilke bygningstyper disse benyttes på, og hvordan bruken av bygningsteknikker og aktuelt materiale er en del av restaurerings- og vernevirksomhet
- har høy etisk bevissthet overfor fag og oppdragsgivere
- kan reflektere over fag og faginnhold sammen med andre fagutøvere
- kan utvikle gode løsninger for utførelsen av arbeid på ulike bygningstyper overfor oppdragsgivere

Opptak og opptakskrav

Generelt om opptak

Opptak av studenter til Fagskolen i Hordaland skjer gjennom Nasjonalt opptakskontor for fagskole. Dette gir felles kvalifikasjonskrav og regler for poengutregning for søkere i hele landet.

Opptak av studenter skjer bare på grunnlag av poengutregning og rangering (realkompetanse blir regnet om til poeng). Dette gir mulighet til å se både tall og poengnivå på søkere ved opptak til hver fagskoleutdanning.

Ordinær søknadsfrist til fagskoleutdanning er 15. april. Retningslinjer for søking finnes på hjemmesiden. Ved avvikende søknadsfrist blir dette kunngjort på hjemmesiden.

Grunnlag for opptak til studietilbud er a) eller b) under:

a) fullført og bestått videregående opplæring med fagbrev/svennebrev/vitnemål fra relevant yrkesutdanning fra videregående skole.

Søkere som kan dokumentere at de skal gjennomføre fagprøven etter søknadsfristen, kan få tildelt studieplass. Studenten mister plassen om han/hun ikke består eller ikke fullfører fagprøven.

b) minst 5 års relevant praksis og realkompetanse i felles allmenne fag som tilsvarer Vg1 og Vg2 i yrkesfaglig utdanningsprogram. Søker må ha fylt 23 år innen det året han søker studieplass.

Relevant yrkesutdanning

Videregående utdanning innen Håndverksfag kvalifiserer for opptak til studiet.

Fagbrev/svennebrev som gir grunnlag for opptak er:

Under bearbeiding

Realkompetansevurdering

Fagskolen i Hordaland gjennomfører realkompetansevurdering i tråd med forskrift om tilsyn med kvaliteten i fagskoleutdanning §3-1 og retningslinjer fra Kompetanse Norge. Kompetansen til søkeren blir vurdert opp mot læreplanmål i videregående opplæring innen relevante yrkesutdanning.

Søkeren må dokumentere kompetanse i felles allmenne fag tilsvarende nivå 4 i Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk (NKR), ha fylt 23 år i søknadsåret og må ha minst 5 års relevant arbeidserfaring.

Poengberegning og rangering ved opptak

	Poeng
Det generelle grunnlag for opptak (a) eller b)	100 poeng
Relevant praksis/fartstid om bord utover det generelle grunnlag for opptak, jf. gjeldende studieplan	1 poeng per mnd.
Fagprøve med «bestått meget godt»	25 poeng
Fagprøve i annet fag utover det generelle opptakskrav inkl. praksistid	50 poeng
Gjennomsnittlig karakterpoeng av karakterer i alle fag på Vg2/VK1 og tverrfaglig eksamen	Multipliseres med 10

Ved lik poengsum blir det kjønn kvotert som er underrepresentert i det yrket/profesjon opplæringen skal føre fram til.

Søkere med utenlandsk utdanning

Søkere med fullført videregående opplæring fra de andre nordiske land er kvalifisert for opptak når den videregående opplæringa i de respektive land gir generelt opptaksgrunnlag til tertiærutdanning tilsvarende norsk toårig teknisk fagskole.

Søkere utenfor Norden kan jf. opplæringsloven § 3-4 søke NOKUT om godkjenning av utenlandsk fag- og yrkesopplæring. Alternativt må søkeren dokumentere opplæring og praksis ved autorisert translatør og ha bestått eller ha likeverdig realkompetanse i de felles allmenne fag tilsvarende Vg1 og Vg2 i yrkesfaglige studieretninger. Søkere må i tillegg dokumentere norskkunnskaper jamfør nivå B2 i «Test i norsk – Høyere nivå» (Bergenstesten).

Målgruppe og kompetanse etter endt studium

Målgruppe:

Målet med utdanningen er å gi faggrupper innen klassisk bygningshåndverk og restaurering en systematisk kompetanseheving. Opplæringen går fra grunnleggende til mer komplekse arbeidsoperasjoner innen feltet, er praktisk fundert og koblet til relevant teori. Pedagogisk vektlegges læring gjennom praksis, praksisbasert teori og håndverksteori. Utdanningen er rettet mot tømrere og snekkere – både de som er selvstendig næringsdrivende eller som er i arbeid hos byggmestere - og for yrkesfaglærere i videregående skoler. På sikt vil utdanningen bli tilrettelagt for andre faggrupper, som taktekkere, murere osv.

Kompetanse:

Etter endt studium vil studenten være kvalifisert til arbeid i bedrifter innen byggenæringen som driver med restaurerings- og vernearbeid, men også på museer eller andre institusjoner eller bedrifter der slikt arbeid er en del av virksomheten.

Bestått utdanning kvalifiserer til utføring og ledelse av arbeid som omfatter tilstandsbeskrivelser, prosjektering og utføring av restaurerings/rehabiliteringsoppdrag i privat og offentlig regi, arbeid knyttet til opplæring av elever i videregående skole og av lærlinger og arbeid i museumssektoren og i kulturvernarbeidet i kommunesektoren.

De vil også kunne gå videre på studier innen universitets- og høgskolesystemet.

Vitnemål og tittel

Studenter som fullfører og består utdanningen vil få utdelt vitnemål og oppnår tittelen:

Fagskoleingeniør – Klassisk bygningshåndverk og restaurering

For at dette skal fungere godt internasjonalt, skal begrepet *Vocational Diploma* (VD) brukes på vitnemålet.

Vitnemålet skal inneholde:

- Emner som inngår i utdanningen.
- Omfang av emner og oppnådd karakter.
- Overordnet læringsutbytte.
- Nivå i Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk (NKR) 5.1 og kvalifikasjonen som ble oppnådd.
- Karaktersystemet som blir brukt og antall på fagskolepoeng.
- Navn på utdanning og tittel på hovedprosjektet.

Studenter som ikke har fullført hele utdanningen kan be om en karakterutskrift som viser fullførte og beståtte emner og eksamener.

Organisering av utdanningen

Utdanningen er bygget opp av emner. Hvert emne tildeles fagskolepoeng etter den relative vekten det har i arbeidsbelastning for studentene og læringsutbytte innenfor utdanningen.

Utdanningen har et omfang på 60 fagskolepoeng i et poengsystem som er særskilt for skoleslaget. Ett års fagskoleutdanning på heltid tilsvarer normalt ti måneder. Fagskolepoeng skal brukes ved vurdering av innpassing av utdanning mellom fagskoler og i karakterutskrifter for gjennomførte emner fra fagskoleutdanning.

Utdanningen er organisert som et samlingsbasert deltidsstudium over to år (totalt 60 fagskolepoeng). Undervisningen er organisert som en kursrekke med seks bolker, som hver har sine enkeltkurs. Enkeltkursene går over to dager. Disse suppleres av seminarbaserte samlinger,

med egne oppstarts- (introduksjon til studiet og forberedelse/oppstart av praksis) og avslutningssamlinger (oppsummering og eksamensforberedelser).

Høstsemester 1. år:

- Startsamling
- Kursbolk om materialforståelse - fire enkeltkurs over to dager
- En samling

Vårsemester 1. år:

- Kursbolk Materialtilvirkning
- Kursbolk Verktøylære
- En samling

Høstsemester 2. år:

- Kursbolk Mål – og merketeknikk
- Kursbolk Sammenføyning
- En samling

Vårsemester 2. år:

- Kursbolk Restaurering
- En samling i tilknytning til kursbolken
- Avsluttende samling om forberedelse til eksamen.

12 samlinger på 5 studiepoeng hver gir studiet totalt 60 fagskolepoeng.

Innhold i utdanningen

Omfang

Studiet har totalt 60 fagskolepoeng, som tilsvarer 1 års utdanning.

Studiets gjennomføringsmodell:

- 2 års utdanning nettbasert med ukksamlinger

Fordeling av arbeidstimer for utdanningen

Utdanningens navn: Klassisk bygningshåndverk og restaurering

Utdanningens antall arbeidstimer totalt: 1350 timer

Utdanningens antall fagskolepoeng totalt: 60 fagskolepoeng

Fordeling arbeidstimer

Emnenavn og emnets omfang i fagskolepoeng	Aktivitet	Arbeids-timer	
Emne A Materiallære <i>5 fagskolepoeng</i>	Aktiviteter som foregår på samlinger	39	
	Aktiviteter som foregår på nett	Egenstudier	42
		Lærerstyrte aktiviteter	15
		Veiledning	5

	Godkjent praksis		12
Emne B	Aktiviteter som foregår på samlinger		39
Materialbearbeiding <i>5 fagskolepoeng</i>	Aktiviteter som foregår på nett	Egenstudier	42
		Lærerstyrte aktiviteter	15
		Veiledning	5
	Godkjent praksis		12
Emne C	Aktiviteter som foregår på samlinger		78
Verktøylære <i>10 fagskolepoeng</i>	Aktiviteter som foregår på nett	Egenstudier	84
		Lærerstyrte aktiviteter	30
		Veiledning	10
	Godkjent praksis		22
Emne D	Aktiviteter som foregår på samlinger		39
Mål- og merketeknikk <i>5 fagskolepoeng</i>	Aktiviteter som foregår på nett	Egenstudier	42
		Lærerstyrte aktiviteter	15
		Veiledning	5
	Godkjent praksis		12
Emne E	Aktiviteter som foregår på samlinger		117
Sammenføring <i>15 fagskolepoeng</i>	Aktiviteter som foregår på nett	Egenstudier	126
		Lærerstyrte aktiviteter	45
		Veiledning	15
	Godkjent praksis		36
Emne F	Aktiviteter som foregår på samlinger		156
Restaureringsfaget <i>20 fagskolepoeng</i>	Aktiviteter som foregår på nett	Egenstudier	168
		Lærerstyrte aktiviteter	60
		Veiledning	20
	Godkjent praksis		44
120 fagskolepoeng			1350 timer

Godkjent praksis kan skje på bygg eller i bedrift i forbindelse med oppdrag. 580 timer praksis utgjør 11,3 timer praksis pr. studiepoeng. 7,75 timer av dette på skole og 2,4 timer hjemmepraksis pr. studiepoeng.

Plan for gjennomføring av: Klassisk bygningsvern og restaurering, nettstøttet studium over 2 år

Klassisk bygningsvern og restaurering				Studieenheter			
				1	2	3	4
<i>Emnekode</i>	<i>Emnenavn</i>	<i>Omfang</i>	<i>Tema</i>	<i>Omfang</i>	<i>Omfang</i>	<i>Omfang</i>	<i>Omfang</i>
A	Materiallære	5 fp		2,5	2,5		
B	Materialbearbeiding	5 fp		2,5	2,5		
C	Verktøylære	10 fp		5	5		
D	Mål- og merketeknikk	5 fp		2,5	2,5		
E	Sammenføyning	15 fp				7	8
F	Restaureringsfaget	20 fp				10	10
SUM		60 fp		12,5	12,5	17	18

Undervisningsformer og læringsaktiviteter

Studiet er praksisorientert. Kravene til formell kompetanse på feltet er under oppbygging, og fagkompetansen i hovedsak knyttet til ekspertise plassert ulike steder. Den praktiske funderingen vil være koblet til relevant teori (s.k. håndverksteori). Det pedagogiske prinsippet er læring gjennom praksis og praksisbasert teori. Forholdet mellom teoretisk og praktisk kunnskap vil også bli tematisert (jf. begrepet handlingsbåren kunnskap og tilegnelse og overføring av ikke-verbalisert kunnskap).

Hjemmearbeidet skjer som et nettbasert selvstudium med arbeidskrav, der veiledningen på nett følges opp individuelt på samlingene. Det skriftlige arbeidet skal så langt mulig koples til praktisk utøvelse som dokumenteres og vurderes gjennom innleveringer knyttet til logg - og rapportskrivning, samt forberedelser til fellespresentasjoner på samlingene. I tillegg kommer altså en egen prosjektoppgave.

Det faglige nivået på undervisningen ivaretas av en lærerstab organisert i kompetansegrupper. En gruppe (1) med formell kompetanse og erfaring fra undervisning på universitets- og høyskolenivå (tilsvarende førstekompetanse og over innen ulike fag og/eller felt) har den overordnede og koordinerende rollen. En gruppe (2) representerer den generelle kompetansen innen feltet (formell kompetanse på bachelor/masternivå) og med høy praktisk kunnskap. En tredje gruppe av faglærere innehar høy praktisk, men ikke nødvendigvis akademisk kompetanse. Grupper og deltakere vil samarbeide tett, med intern kursing og koordinerende møter, en organisering gruppe 1 har ansvar for å sikre og tilrettelegge.

Kurs og samlinger holdes på flere steder og lokaler (f.eks.: Tvildemoen/Voss, Stiftelsen Bryggen, Fagskolen i Hordaland). Hjemmearbeidet skjer som et selvstudium med arbeidskrav, der veiledning på nett følges opp av individuell veiledning på samlingene. Det skriftlige arbeidet skal så langt det er mulig koples til praktisk utøvelse, dokumentert gjennom innleveringer knyttet til logg - og rapportskrivning, en egen prosjektoppgave, samt forberedelser til fellespresentasjoner på samlingene. Her benyttes den gjeldende læringsplattform ved FiH.

Arbeidsformer for nettstøttet studium

Nettstøttet studium er et nett- og samlingsbasert deltidsstudium som går over tre år. Studiet består av tre obligatoriske samlinger på studiested Nordnes per semester. Den første samlingen er en oppstartsamling med innføring i emner og digitale verktøy. Hver samling strekker seg over én uke med 40 undervisningstimer.

Fagskolen i Hordaland skal være en fremtidsrettet skole, hvor nettstudier, e-læring og nettstudier er en viktig del av måten vi underviser på. Dette er i tråd med digitaliseringen av samfunns- og arbeidsliv.

Fagskolen i Hordaland nytter primært læringsplattform (LMS) og skybasert programvare, men også webkonferanse, for samhandling i den nettbaserte undervisningen.

Det finnes mange ulike arbeids- og læringsformer. Nedenfor vil vi kort presentere noen arbeids- og læringsformer en kan møte som nettstudent:

Forelesning

En undervisningsform der lærer presenterer og diskuterer et faglig emne med utgangspunkt i studieplan og pensum. Det blir holdt obligatoriske forelesninger på samlingene. Nettbaserte forelesninger ved FiH kan tilbys både asynkrone og synkrone. Asynkrone forelesninger er videosnutter / opptak av forelesninger som legges ut på læringsplattformen og kan sees på et

passende tidspunkt. Enkelte emner tilbyr også synkronundervisning via webkonferanseverktøy. Noen forelesningsøkter kan også være hybridundervisninger der en har studenter som deltar fysisk i klasserommet og via webkonferanse.

Læringsressurser

Undervisningsmaterieell produseres eller deles av lærer og legges tilgjengelig for studentene på læringsplattform eller via skybaserte tjenester. Læringsressurser kan inkludere dokumenter, lenker til nettsider, videosnutter, opptak av forelesninger m.m.

Gruppearbeid

Gruppearbeid kan være både lærer- og studentdrevet, og innebærer at mindre grupper samarbeider om løsning av en oppgave eller prosjekt. Gruppene kan samhandle via samskrivingsverktøy eller i nettmøter i et virtuelt møterom ved hjelp av webkonferanse. Hovedprosjektet er et større, tverrfaglig gruppeprosjekt som skal leveres avsluttende skoleår.

Veiledning

Veiledning kan forgå både gruppevis eller mellom den enkelte student og lærer. Veiledning tilbys både under samlinger og på nett. Via læringsplattform eller skybasert programvare får studentene tilbakemelding på studentarbeid som f.eks. skriftlige besvarelser eller muntlige presentasjoner. Tilbakemeldingen kan gis både skriftlig, og ved hjelp av videoopptak eller lydfil. Det tilbys også veiledning i sanntid via webkonferanserom hvor student og lærer kan møtes til fastsatte tidspunkt.

Selvstudium

Selvstudium er studentarbeidet utover det fastsatte undervisningstilbudet. Dette inkluderer lesing av pensumlitteratur, bruk av læringsressurser, arbeid med oppgaver, etc.

Læringsformer

Fagskolen i Hordaland legger til rette for læringsformer der studentene kan bruke denne kompetansen. *Emne* er betegnelsen på minste enhet som skal vurderes med karakter, i tråd med praksis i annen tertiærutdanning.

Til hvert emne skal det utarbeides arbeidskrav. Studentenes arbeid i forhold til disse kravene samles i en mappe for hvert emne.

Tverrfaglige problemstillinger er det normale i arbeidslivet og er derfor godt egnet til å demonstrere helheten i utdanningen. Arbeid med slike problemstillinger blir da sentralt i studiet. Logg og refleksjon må derfor ha en sentral plass i læringsprosessen.

Hospitering i arbeidslivet kan brukes som et ledd i utdanningen. Dette skal da være relevant i forhold til studentens fordypning.

Mappemetodikk

Mappemetodikk benyttes for å få bedre sammenheng og helhet i læringsprosessen. Dette oppnås ved at arbeidsoppdrag ikke er avsluttet i det øyeblikk de er levert, men at det benyttes som et ledd i læringsprosessen og som et grunnlag for veiledning til studenten om hva det må arbeides videre med.

Målet er en tettere dialog mellom lærer og student om progresjon og utvikling i læreprosessen.

Skolen vil benytte ulike læringsformer:

- lærerstyrt undervisning og forelesninger
- prosjektarbeid og prosjektoppgaver (både gruppe og individuelt)
- individuelle arbeidsoppgaver
- presentasjoner

- nettbasert undervisning
- veiledning

Til hvert emne blir det satt opp arbeidskrav som skal være gjennomført som grunnlag for vurdering. Deltagelse i undervisningen ved fagskolen er obligatorisk og inngår som en del av arbeidskrav for å kunne stille seg til eksamen. Det er krav om 80 % frammøte.

Vurdering

Vurdering blir gjennomført med emnekarakter for hvert emne, i samsvar med læringsutbyttebeskrivingene. Vurderingene blir gjort på grunnlag av arbeidskravene for emnet. For å bestå emnet må arbeidskravene være oppnådd. Vurderingene bygger på innleveringer, mappevurdering og prøver, spesifisert under hvert emne.

Mappevurdering er en vurderingsform som skal se bedre helheten i læringsprosessen. Studentens arbeid blir samlet i en arbeidsmappe og det skal være tett dialog mellom faglærer og student om progresjon og utvikling i læringen. Dette kan benyttes for å dokumentere at studenten ser sammenhengen mellom teori og praksis.

Mappevurdering kan nyttes sammen med andre arbeidskrav i emnene. Det skal foretas både underveis- og sluttvurdering. Den kan være både muntlig og skriftlig og skal være dokumentert. Dette kommer i tillegg til den daglige kontakten mellom student og lærer.

Underveisvurdering har til hensikt å gi lærerne og studentene informasjon om studentens kompetanse slik at veiledningen kan tilpasses studentenes behov. Presise og relevante tilbakemeldinger skal motivere studentene til videre innsats og være til hjelp i læringsarbeidet. Studentene må selv medvirke aktivt i underveisvurderingen.

Sluttvurderingen har til hensikt å dokumentere studentens læringsutbytte og oppnådde kompetanse etter endt opplæring.

Hjemmearbeidet og innleveringene der organiseres og vurderes gjennom mappeevaluering og gjennom praktiske framføringer på samlingene (begge som «Bestått/Ikke-bestått»).

Hjemmearbeidet og mappeevalueringen skjer gjennom FIHs nettbaserte læringsplattform. Den enkelte skal skrive en prosjektoppgave som karaktersettes etter vanlig mønster.

Eksamen

For å bli oppmeldt til eksamen, må studenten ha bestått emnet, jf. § 3-13 i forskriften for Fagskolen i Hordaland.

Eksamene avvikles gjennom en kombinasjon av individuelle og felles ordninger, som både er av praktisk og teoretisk karakter.

I tillegg skal studentene gjennom en avsluttende og muntlig gruppeeksamen.

Studentene skal sikrest en upartisk vurdering av deres kunnskaper og ferdigheter, derfor blir eksterne fagkyndige personer oppnevnt som sensor.

Karakterskala

Vurdering gjennomføres slik at skolen kan vurdere på et sikkert grunnlag om studenten har tilegnet seg kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse som er beskrevet i det overordnede læringsutbytte. Det skal benyttes bokstavkarakter fra A til F. Karakteren A er beste karakter, og E er dårligste karakter for å bestå eksamen. Karakteren F innebærer at emnet ikke er bestått.

Karakterskala for Fagskolen i Hordaland:

Symbol	Generell, ikke fagspesifikk omtale av vurderingskriterium
A	Fremragende prestasjon som klart utmerker seg. Studenten viser svært gode kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.
B	Meget god prestasjon. Studenten har veldig gode kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.
C	Jevnt god prestasjon som er tilfredsstillende på de fleste områder. Studenten har gode kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.
D	Akseptabel prestasjon med noe vesentlige mangler. Studenten viser en viss grad av kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.
E	Prestasjonen tilfredsstillende minimumskravene, men heller ikke mer. Studenten har oppfylt minimumskravene som blir stilt til kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.
F	Prestasjon som ikke tilfredsstillende de faglige minimumskravene. Studenten har ikke bestått på grunn av vesentlige mangler når det gjelder kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.

Del 2 – Emner og læringsutbytte

Emne A
Materiallære <i>5 fagskolepoeng</i>
Emnebeskrivelse
<p>Emnet skal gi en nyansert forståelse av materialkvalitet og –bruk med utgangspunkt i tradisjonell materialforståelse sett i sammenheng med naturvitenskapelig kunnskap om tre. I skogen utføres praktiske øvelser med sortering av tømmer på rot (plukkhogst), diskusjon rundt ulike treslag og deres tekniske egenskaper, samt presentasjon og diskusjon rundt tradisjonell bruk- og presentasjon/diskusjon.</p>
Læringsutbytte
<p>Kunnskap Studenten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kjenner til egenskapene til de ulike treslagene • kjenner til hvordan kvaliteten til de mest relevante treslagene påvirkes av vekstforhold og skjøtsel • kjenner til norsk skogbrukshistorie • kan forstå sammenhengen mellom skogbrukshistorie og bygningshistorie • kjenner til tradisjonell bruk av never og bork • kjenner metoder for å loste og lagre never til takteking • kan vurdere torvkvalitet for bruk på tak • kjenner til ulike typer mose (husmose) for bruk i tømrede bygninger • kjenner til historien om skiferproduksjon • kjenner til tradisjonelle malingstyper og bruken av disse • kjenner til glassets historie i sammenheng med bygg • forstår forholdet mellom krymping, svelling og spriking og fuktinnhold i treverk • har kunnskap om råtesopp-skader i bygninger og hvordan slike bekjempes • har kunnskap om treskadeinsekter i bygninger og hvordan disse bekjempes • har kjennskap til sikker hugstteknikk og faremomenter ved skogsarbeid <p>Ferdigheter Studenten kan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vurdere materialvalgene i eldre bygg • ta ut tømmer i skogen etter ønsket kvalitet • sortere materiale til tømrede bygg • sortere materiale til snekkervirke, dører, vinduer osv. • ta ut materiale til skaffemner, høvler, osv. • ta ut materiale til reiste konstruksjoner (grindbygg osv.) • ta ut materiale til kledning, trobord, tretteking osv. • skille mellom ulike treslag som er relevante for tradisjonelt bygningshåndverk • felle et tre med tradisjonelle verktøy på en sikker måte • sortere skifer etter kvalitet

Generell kompetanse bearbeides
--

Undervisningsformer
bearbeides
Arbeidskrav
bearbeides Minimum 80% frammøte til undervisning.
Vurderingsform
Mappevurdering
Litteratur
Bearbeides

Emne B
Materialbearbeiding 5 fagskolepoeng
Emnebeskrivelse
Hovedtemaet er skurdmønster, altså hvordan tømmer deles opp for å få kvalitetsmessig best mulig utnyttelse av råstoffet, og historiske varianter av dette. Emnet tar for seg historien om den teknologiske utviklingen i bord og plankeproduksjon med utgangspunkt i en praktisk utøvende tilnærming. Den videre produksjonen i snekkerverksted eller på bygg med høvel som hovedverktøy blir praktisert og diskutert. I tillegg er det mindre bolker om oppdeling av spesialvirke til verktøy og husgeråd.
Læringsutbytte
Kunnskaper Studenten: <ul style="list-style-type: none"> • har en overordnet oversikt over norsk sagbrukshistorie (inkludert sagbruksprivilegiene) • kjenner til de mest kjente variantene av historiske bearbeidingsmetoder med øks og bile • kjenner til geografiske variasjoner for arbeidsmåter med bile på 1800-tallet • kjenner til historien med kransaging og koblingen med økonomi og teknologi Ferdigheter Studenten kan: <ul style="list-style-type: none"> • kløyve en liten furustokk med øks, kiler, haldhaker og eventuell naver • sletthugge en stokk til bruk i en utløe etter Hordalands-metoden fra 1800-tallet • bruke glepphugging for å få en tilfredsstillende flate på et bord • sage med sagstillings-sag på begynnernivå • rette og dimensjonere bord til bruk i byggsnekring ved hjelp av høvler • bruke strykebenk til retting av bord Generell kompetanse bearbeides
Undervisningsformer
bearbeides
Arbeidskrav
bearbeides Minimum 80% frammøte til undervisning.
Vurderingsform
bearbeides

Litteratur

bearbeides

Emne C
Verktøylære <i>10 fagskolepoeng</i>
Emnebeskrivelse
Emnet skal gi en forståelse av den fysiske funksjonen til ulike verktøy ved å gå inn på pass og vedlikehold samt bruk av verktøyet, så som sliping, justering, samt øvelse i det å forstå og analysere funksjonen gjennom brukstester. Den praktiske inngangen suppleres med verktøyhistorie som ses i sammenheng med teknologisk utvikling.
Læringsutbytte
<p>Kunnskaper Studenten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kjenner det mest relevante verktøytilfanget i klassisk bygghåndverk • kjenner øksehistorien i grove trekk • kjenner ulike slipeverktøy som er relevante for faget • har en grunnleggende forståelse av høvelens rolle i faget • kjenner de ulike hovedretningene innenfor høvler og deres utvikling • kan sette høvelens historie i sammenheng med arkitekturens utvikling i Norge • forstår høvelens mekaniske funksjon <p>Ferdigheter Studenten kan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sette opp en øks • skjefte en øks • sette opp ei bile • sette opp høvler og tappjern • stille trehøvel og jernhøvel • file en grovtannet langvedsag • file en kappsag med trekantfil <p>Generell kompetanse bearbeides</p>

Undervisningsformer
bearbeides
Arbeidsformer
bearbeides Minimum 80% frammøte til undervisning.
Vurderingsformer

bearbeides
Litteraturliste
bearbeides

Emne D
Mål- og merketeknikk <i>5 fagskolepoeng</i>
Emnebeskrivelse
Emnet tar for seg ulike teknikker for måling og merking. Selve anvendelsen prøves ut i ulike arbeidsoperasjoner. En historisk gjennomgang av de ulike måleenhetene som har vært i bruk viser hvordan disse er relevante for faget. I tillegg blir det gitt en enkel gjennomgang av oppmåling og tegning for å vise praktisk anvendelse av dette i dokumentasjon av bygninger og gjenstander.
Læringsutbytte
Kunnskaper Studenten: <ul style="list-style-type: none"> • kjenner historien bak måleenhetene i faget • kjenner hovedprinsippene for merking og måling i tømmerfaget • kjenner hovedprinsippene for merking og måling i snekkerfaget • kjenner måle- og merkeverktøyene • kjenner prinsippene for utmåling av enkle sperrebind
Ferdigheter Studenten kan: <ul style="list-style-type: none"> • kan merke opp midtstolnov eller uthusnov med passer og loddstokk • kan utføre merketeknikk på avbindingsplass med loddsnor og passer • kan merke med malsystem og grindariv i stavbygging • kan merke opp en fransk låseskjøt på saget material • kan merke opp en skrubbhøvel med rissesyl og ripmåt • kan måle opp ett uthusbygg i sammenheng med dokumentasjon for restaurering
Generell kompetanse bearbeides

Emne E
Sammenføring <i>15 fagskolepoeng</i>
Emnebeskrivelse
Emnet er en praktisk videreføring av de foregående gjennom praktisering og diskusjoner rundt arbeidets utførelse, funksjon og historisk kontekst, så som ulike varianter av sammenføringer, skjøter, nov osv.
Læringsutbytte
Kunnskaper Studenten: <ul style="list-style-type: none"> • kjenner til mangfoldet av nov/laftemetoder i Norge • kjenner til hovedprinsippene for stavbygning i Norge • kjenner til hovedvariantene for sammenføring i dører og vinduer i Norge • kjenner til hovedlinjene i spikerens historie • kjenner til noen hovedvarianter av trenagler og utformingen av disse Ferdigheter Studenten kan: <ul style="list-style-type: none"> • hugge til et uthusnov • hugge til et midtstolnov • hugge en skrå hakeskjøt • hugge en rett låseskjøt • tappe ut tapphull på en rask og nøyaktig måte
Undervisningsformer
bearbeides
Arbeidskrav
bearbeides
Minimum 80% frammøte til undervisning.
Vurderingsformer
bearbeides.
Litteraturliste
bearbeides

- hugge til et sperrebind
- snekre en høvel
- lage en labankdør
- lage en dør/vinduskarm

Generell kompetanse

bearbeides

Undervisningsformer
bearbeides
Arbeidskrav
bearbeides
Vurderingsformer
bearbeides
Litteraturliste
bearbeides

Emne F
Restaureringsfaget <i>20 fagskolepoeng</i>
Emnebeskrivelse
Emnet tar først og fremst for seg de anvendte normene innenfor praktisk restaureringsarbeid, men også hvordan og hvorfor disse har endret seg over tid. I de praktiske øvelsene legges det vekt på å lære seg å se og forstå verktøyspor og endringene som er gjort i en bygning eller gjenstand. Her blir det tatt i bruk verktøy, som knyttes til historien om materialtilvirking så vel som om måleenheter og skogbruk slik at sammenhengene i en bygning kan forstås og diskuteres. Har en tilgang til relevante bygninger gis det også praktiske øvelser i hvordan inngrep i stående bygg kan gjøres. Men utgangspunkt i forståelsen av eldre bygninger blir det også gitt en gjennomgang av hvordan tilstandsrapporter utarbeides.
Læringsutbytte
Kunnskaper Studenten:

- kjenner til hovedtrekkene i bygningshistorien på landet
- kjenner til hovedtrekkene i klassiske malingsteknikker
- kjenner til denne aktuelle restaureringsteorien
- kjenner historien om bygningsvern i norge
- kjenner de ulike forvaltningsnivåene for fredede og verneverdige bygg
- har en grovmasket forståelse av lovverket for fredede bygg
- kjenner til dokumentasjonsmetodene som brukes før og under demontering av verna bygg

Ferdigheter

Studenten kan:

- kan se og forstå spor etter ulike typer bearbeiding på sag
- kan se og forstå spor etter ulike økseteknikker
- kan bytte en syllstokk på et tømret bygg
- kan overflaterestaurere vinduer og utføre kitting, maling
- kan overflaterestaurere vegger og stå for tjærebreing og maling
- kan utføre en tilstandsregistrering etter riksantikvarens dataprogram (Askeladden)
- kan planlegge en enkel restaureringsjobb på bygg med lav kompleksitet gjennom valg av materialer, verktøy og arbeidsrekkefølge
- kan lede/utføre en restaureringsjobb på et bygg med lav kompleksitet (utløe, naust e.l.)

Generell kompetanse

bearbeides

Undervisningsformer
bearbeides
Arbeidskrav
bearbeides Minimum 80% frammøte til undervisning.
Vurderingsformer
bearbeides
Litteraturliste

bearbeides

Arkivnr: 2015/11453-113
Saksbehandlar: Adeline Berntsen Landro

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Styret for Fagskolen i Hordaland	6/18	24.01.2018

Fastsetjing av forskrift for Fagskolen i Hordaland

Samandrag

I styremøte 25.10.2017 vedtok styret å sende Forskrift om opptak, eksamen, disiplinære sanksjonar og klagehandsaming for Fagskolen i Hordaland på open høyring med høyringsfrist 11. desember 2017. Fagskolen i Hordaland og Utdanningsforbundet har gjeve uttale til høyringa.

Forslag til vedtak

Forskrift om opptak, eksamen, disiplinære sanksjonar og klagehandsaming for Fagskolen i Hordaland (Forskrift for Fagskolen i Hordaland) vert vedteken slik det kjem fram av saka.

Svein Leidulf Heggheim
fylkesdirektør opplæring
ansvarleg for saksførebuing til fagskulestyret

Linda Farestveit
seksjonsleiar skule

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Vedlegg

- 1 Forslag til revidert forskrift for Fagskolen i Hordaland

Fylkesrådmannen, 08.01.2018

I styremøte 25.10.2017 vedtok styret å sende Forskrift om opptak, eksamen, disiplinære sanksjonar og klagehandsaming for Fagskolen i Hordaland på open høyring med høyringsfrist 11. desember 2017. Fagskolen i Hordaland og Utdanningsforbundet har gjeve uttale til høyringa.

Fagskolen i Hordaland har i hovudsak gjeve innspel til tekstlege betringar, og administrasjonen vurderer det slik at fleire av endringane bør verte tekne til følgje og vil verte omtala i tabellen under. Ei endring som fagskolen føreslår, er å endre omgrepa «bestått – ikkje bestått» til «greidd – ikkje greidd» gjennom heile forskrifta. Fagskolen meiner at av di det i opptakskrava i forskrifta (§ 2-2) er nytta setninga «fullført og greidd vidaregåande utdanning», bør det stå greidd eller greier gjennom heile forskrifta. Administrasjonen meiner likevel at omgrepa «bestått – ikkje bestått» er godt etablerte i utdanningssektoren og bør behaldast. Administrasjonen meiner vidare at ein heller bør endre omgrepet «greidd – ikkje greidd» til «bestått – ikkje bestått» gjennom heile forskrifta. Endringane som fagskolen føreslår og som administrasjonen vil føreslå vert tekne til følgje vert vist i tabellen under.

Utdanningsforbundet peikar på to tilhøve, og desse er:

- Rektor bør ha høve til å stenge ute ein student, t.d. ein dag eller to ved alvorlege hendingar
- Smartklokker må ikkje kunne nyttast på eksamen

Det fyrste innspelet frå Utdanningsforbundet syner til § 4-1 Utestenging og bortvising som stadfestar at den lokale klagenemnda kan fatte vedtak om bortvisning og utestenging. Administrasjonen forstår innspelet frå Utdanningsforbundet slik at det er ønskeleg at rektor kan stenge ute eller vise bort ved alvorlege hendingar i påvente av at den lokale klagenemnda får fatta vedtak. Administrasjonen er einig med Utdanningsforbundet sitt innspel, men per i dag er det ikkje heimel i fagskulelova til å ha ei slik føresegn. Ny fagskulelov har vore på høyring, og i denne er det føreslått ei endring slik at rektor kan fatte midlertidig vedtak om utestenging/bortvising i påvente av vedtak i den lokale klagenemnda. Når ny fagskulelov er vedteken og har trådd i kraft, vil forskrifta verte endra på nytt.

I høve til innspel om at studentane ikkje skal kunne nytta smartklokker på eksamen, vurderer administrasjonen det slik at dette bør vere nedfelt i fagskolen sitt eksamensreglement som går meir i detalj enn det forskrift for Fagskolen i Hordaland gjer.

Vidare vert forslag til endring i forskrifta basert på høyringsuttalane vist. Justert forskrift i tråd med forslaga under ligg som vedlegg til saka.

Kommentar/forklaring	Opphøveleg tekst i forskrifta	Ny tekst i forskrifta
Det vert føreslått å bruke omgrepet «bestått» og «består» i forskriftas § 2-2 jf. argumentasjonen over.	<p>§ 2-2 Opptakskrav Grunnlag for opptak til studietilbod ved Fagskolen i Hordaland er a) eller b) under jf. Lov om fagskoleutdanning</p> <p>§ 1: a) Fullført og greidd vidaregåande opplæring med fagbrev/sveinebrev/vitnemål frå relevant yrkesutdanning. Informasjon om kva som er relevant yrkesutdanning som gjev grunnlag for opptak er nedfelt i studieplanane.</p>	<p>§ 2-2 Opptakskrav Grunnlag for opptak til studietilbod ved Fagskolen i Hordaland er a) eller b) under jf. Lov om fagskoleutdanning</p> <p>§ 1: a) Fullført og bestått vidaregåande opplæring med fagbrev/sveinebrev/vitnemål frå relevant yrkesutdanning. Informasjon om kva som er relevant yrkesutdanning som gjev grunnlag for opptak er nedfelt i studieplanane.</p>

	<p>Søkjarar som kan dokumentere at dei skal gjennomføre fagprøve etter opptaksfristen kan tildelast plassen om han/ho ikkje består eller ikkje fullfører fagprøven. Fagprøven må vere gjennomført innan 1. oktober i opptaksåret.</p>	<p>Søkjarar som kan dokumentere at dei skal gjennomføre fagprøve etter opptaksfristen kan tildelast plassen om han/ho ikkje består eller ikkje fullfører fagprøven. Fagprøven må vere gjennomført innan 1. oktober i opptaksåret.</p>
<p>Fagskulen føreslår ei endring i høve til arbeidskrava til studentane. Studentane må ikkje nødvendigvis ha bestått <i>alle</i> arbeidskrava, men dei må vere levert/innfridd.</p> <p>Vidare er det ikkje riktig at: «vil det ikkje bli fastsett sluttarakter i emnet». Om studenten ikkje består emnet vert det sett karakteren F.</p>	<p>§ 3-5 Eksamens- og vurderingsordning</p> <p>(2) Vurdering med emnekarakter for kvart emne vert gjort på grunnlag av arbeidskrava for emnet. Arbeidskrava er omtalt i studieplanen for kvar utdanning. For å bestå emnet må arbeidskrava vere oppnådd.</p> <p>(3) Når emnekarakteren vert fastsett, blir det gjort på grunnlag av arbeidskrava. Dersom ein student ikkje har oppfylt og bestått alle arbeidskrava i eitt eller fleire tema, vil det ikkje bli fastsett sluttarakter i emnet, og studenten har såleis ikkje rett til å gå opp til eksamen.</p>	<p>§ 3-5 Eksamens- og vurderingsordning</p> <p>(2) Vurdering med emnekarakter for kvart emne vert gjort på grunnlag av arbeidskrava for emnet. Arbeidskrava er omtalt i studieplanen for kvar utdanning. For å bestå emnet må arbeidskrava vere innfridd.</p> <p>(3) Når emnekarakteren vert fastsett, blir det gjort på grunnlag av arbeidskrava. Dersom ein student ikkje har oppfylt alle arbeidskrava i eitt eller fleire tema, vil sluttarakter i emnet bli F – ikkje bestått, og studenten har såleis ikkje rett til å gå opp til eksamen.</p>
<p>Fagskulen føreslår å endre overskrifta i § 3-6, samt å nytte omgrepa «fagskuleutdanning» og «tema» som no er etablerte uttrykk. Eit tema er ein del av eit emne. Fagskulen føreslår også å endre paragrafens punkt a, for å betre forklara korleis eksamen vert gjennomført. Administrasjonen er einig med fagskulen sin vurdering.</p>	<p>§ 3-6 Tekniske fag</p> <p>Eksamen vert gjennomført etter følgjande minimumsplan:</p> <p>a) <i>Hovudprosjekt.</i> Hovudprosjektet vert avslutta med ein tverrfagleg prosjekteksamen som inneheld eit individuelt oppsummeringsnotat og ein munnleg eksaminasjon. Det vert gjeve ein samla karakter.</p> <p>b) <i>LØM-eksamen.</i> Emnet som omfattar dei tre LØM-faga (organisasjon og leiing, økonomistyring og marknadsføringsleiing) vert</p>	<p>§ 3-6 Eksamen ved dei tekniske fagskuleutdanningane</p> <p>Eksamen vert gjennomført etter følgjande minimumsplan:</p> <p>a) <i>Hovudprosjekt.</i> Hovudprosjektet vert avslutta med ein tverrfagleg prosjekteksamen. Eksamen er munnleg og skriftleg: Den er samansett av eit individuelt oppsummeringsnotat og ein munnleg eksaminasjon.</p> <p>b) <i>LØM-eksamen.</i> Emnet som omfattar dei tre LØM-tema (organisasjon og leiing, økonomistyring og marknadsføringsleiing) vert</p>

	avslutta med ein tverrfagleg eksamen.	avslutta med ein tverrfagleg eksamen.
Det vert føreslått å endre overskrifta til denne paragrafen slik som i § 3-6.	§ 3-7 Helsefag	§ 3-7 Eksamen ved helsefagskuleutdanningane
Same endring som over.	§ 3-8 Maritime fag	§ 3-8 Eksamen ved dei maritime fagskuleutdanningane
Same endring som over.	§ 3-9 Grøne fag	§ 3-9 Eksamen ved dei grønne fagskuleutdanningane
Det vert føreslått ei presisering i tredje ledd at ein student som har fullført men ikkje greidd vil kunne få ei karakterutskrift.	§ 3-11 Dokumentasjon (3) Ein student som ikkje har fullført heile utdanninga, kan be om ei karakterutskrift som syner fullførte og beståtte emne og eksamenar.	§ 3-11 Dokumentasjon (3) Ein student som ikkje har fullført, eller som har fullført men ikkje bestått heile utdanninga, kan be om ei karakterutskrift som syner fullførte og beståtte emne og eksamenar.
Det vert føreslått ein presisering i § 3-13 andre ledd i høve til kva som er gyldig fråværsårsak ved eksamen, samt krav til dokumentasjon.	§ 3-13 Rett til å gå opp til eksamen (2) Studentar som følgjer normalt skuleår, vert automatisk meldt opp til eksamen. Frist for å melde seg av eksamen er <i>tre veker før</i> eksamensdato. Dette gjeld også studentar som har meldt seg opp til ny eller utsett eksamen.	§ 3-13 Rett til å gå opp til eksamen (2) Studentar som følgjer normalt skuleår, vert automatisk meldt opp til eksamen. Frist for å melde seg av eksamen er <i>tre veker før</i> eksamensdato. Dette gjeld også studentar som har meldt seg opp til ny eller utsett eksamen. Gyldig fråværsårsak er sjukdom eller sterke velferdsgrunnar, og desse skal dokumenterast. Dokumentasjonen skal leverast/vere poststempla så raskt som mogleg og seinast innan <i>tre vekedagar</i> etter eksamen.
I opphavelig tekst er det nytta studenten i eintal ein stad i setninga og studentane i fleirtal ein annan stad i setninga. Det vert føreslått å berre nytte studenten i eintal i setninga.	§ 4-1 Utestenging og bortvising (1) Den lokale klagenemnda, kan vedta at ein student som har skapt fare for liv eller helse - eller har oppført seg grovt usømmeleg - overfor nokon studentane har møtt i samband med	§ 4-1 Utestenging og bortvising (1) Den lokale klagenemnda, kan vedta at ein student som har skapt fare for liv eller helse - eller har oppført seg grovt usømmeleg - overfor nokon studenten har møtt i samband med undervisning

	<p>undervisning eller praksisopplæring, vert utestengt frå fagskuleutdanning med klinisk undervisning og praksisstudium, og fråteken retten til å gå opp til eksamen i slik utdanning ved fagskolen i inntil tre år. Det same gjeld dersom ein student har brote lovfesta teieplikt.</p>	<p>eller praksisopplæring, vert utestengt frå fagskuleutdanning med klinisk undervisning og praksisstudium, og fråteken retten til å gå opp til eksamen i slik utdanning ved fagskolen i inntil tre år. Det same gjeld dersom ein student har brote lovfesta teieplikt.</p>
<p>Det vert føreslått å endre omgrepet mappeevaluering til mappevurdering av di det er dette som vert nytta i studieplanane og i resten av forskrifta.</p>	<p>§ 5-1 Klageinstans (1) Ved klage på karakterfastsetjing vert det gjeve ny sensur eller ny vurdering. Les om grunngjeving for karakter under § 3-2, klage på mappeevaluering/emneevaluering under § 5-3 og eksamen under § 5-4.</p>	<p>§ 5-1 Klageinstans (1) Ved klage på karakterfastsetjing vert det gjeve ny sensur eller ny vurdering. Les om grunngjeving for karakter under § 3-2, klage på mappevurdering/emneevaluering under § 5-3 og eksamen under § 5-4.</p>
<p>Det vert føreslått å sette inn eit komma i siste setning for å betre teksten.</p>	<p>§ 5-2 Framgangsmåte og fristar (1) Alle klager skal sendast til den einskilde fagskule ved rektor. Rektor skal – som den som har fatta vedtak i første instans – vurdere om det er grunn til å oppheve vedtaket. Dersom rektor ikkje finn grunn til å oppheve vedtaket sender rektor klaga til handsaming for ny sensur eller til handsaming i den lokale klagenemnda.</p>	<p>§ 5-2 Framgangsmåte og fristar (1) Alle klager skal sendast til den einskilde fagskule ved rektor. Rektor skal – som den som har fatta vedtak i første instans – vurdere om det er grunn til å oppheve vedtaket. Dersom rektor ikkje finn grunn til å oppheve vedtaket, sender rektor klaga til handsaming for ny sensur eller til handsaming i den lokale klagenemnda.</p>
<p>Det vert føreslått å sette inn dato 24.01.2018 som er datoen styret handsamer sak om å endre forskrift for Fagskolen i Hordaland.</p>	<p>§ 6-1 Ikraftsetjing og oppheving a) Denne forskrifta trer i kraft DATO.</p>	<p>§ 6-1 Ikraftsetjing og oppheving Denne forskrifta trer i kraft 24.01.2018.</p>

Forskrift om opptak, eksamen, disiplinære sanksjonar og klagehandsaming for Fagskolen i Hordaland

Kapittel 1. Generelle føresegner

§ 1-1 Heimel og verkeområde

Styret ved Fagskolen i Hordaland har med heimel i §§ 4 og 6 i lov om fagskoleutdanning vedtatt forskrift som regulerer tilhøve knytt til opptak, skikkavurdering og politiattest, eksamen og vurdering, disiplinære sanksjonar, annullering, klagerettar og klagebehandling. Forskrifta har kortnamnet *forskrift for Fagskolen i Hordaland*.

§ 1-2 Forholdet til anna lovverk

Er føresegner i denne forskrifta i strid med lov og/eller forskrifter gitt av lovgjevar eller NOKUT, gjeld føresegner i lova med forskrifter.

Kapittel 2. Opptak

§ 2-1 Generelt om opptak

- (1) Opptak av studentar til Fagskolen i Hordaland skjer gjennom Nasjonalt opptakskontor for fagskolen. Dette gjev felles kvalifikasjonskrav og reglar for poengutrekning for søkjarar i heile landet. Opptak av studentar skjer berre på grunnlag av poengutrekning og rangering (realkompetanse vert rekna om til poeng). Dette gjev høve til å sjå både tal og poengnivå for søkjarar ved opptak til kvar fagskuleutdanning.
- (2) Ordinær søknadsfrist til fagskuleutdanning ved Fagskolen i Hordaland er 15. april, og retningsliner for å søkje er å finne på heimesida. Ved avvikande søknadsfrist vert dette kunngjort på heimesida
- (3) Ved opptak vert søkjarar rangert jf. § 2-5 i denne forskrifta.

§ 2-2 Opptakskrav

Grunnlag for opptak til studietilbod ved Fagskolen i Hordaland er a) eller b) under jf. Lov om fagskoleutdanning § 1:

- a) Fullført og bestått vidaregåande opplæring med fagbrev/sveinebrev/vitnemål frå relevant yrkesutdanning. Informasjon om kva som er relevant yrkesutdanning som gjev grunnlag for opptak, er nedfelt i studieplanane. Søkjarar som kan dokumentere at dei skal gjennomføre fagprøve etter opptaksfristen, kan tildelast plass. Studenten misser plassen om han/ho ikkje består eller ikkje fullfører fagprøven. Fagprøven må vere gjennomført innan 1. oktober i opptaksåret.
- b) Minst 5 års relevant praksis og realkompetanse i felles allmenne fag som svarar til Vg1 og Vg2 i yrkesfagleg utdanningsprogram. Søkjar må ha fylt 23 år innan søkjeåret. Realkompetansen vert vurdert jf. § 2-6 i denne forskrifta.

§ 2-3 Krav til politiattest

- (1) Ved utdanningar der studentar kan kome i kontakt med mindreårige eller andre sårbare grupper som del av praksis eller klinisk undervisning, er det krav om at studenten legg fram politiattest ved opptak eller i løpet av utdanninga, jf. fagskulelova § 12 og politiregisterlova § 39. Politiattesten skal vere slik

som det går fram av barnevernlova § 6-10 andre ledd. Krav om politiattest skal gjerast kjent for studenten ved opptak til studium som er omfatta av desse føresegnene.

- (2) Det er styret ved klagenemnda som fattar vedtak om at ein student skal misse retten til å delta i praksis eller klinisk undervisning basert på politiattest og innstilling frå rektor ved fagskolen. Studenten kan klage på vedtaket til Nasjonal klagenemnd for fagskoleutdanning. Sjå kap. 5. om klage og klagehandsaming.

§ 2-4 Søkjarar med utanlandsk utdanning

- (1) Søkjarar med fullført vidaregåande opplæring frå dei andre nordiske landa er kvalifisert for opptak ved Fagskolen i Hordaland når den vidaregåande opplæringa i dei respektive landa gjev generelt opptaksgrunnlag til tertiærutdanning tilsvarande norsk fagskuleutdanning.
- (2) Søkjarar utanfor Norden kan jf. opplæringslova § 3-4a søkje NOKUT om godkjenning av utanlandsk fag- og yrkesopplæring. Alternativt må ein dokumentere opplæring og praksis ved autorisert translatør og ha bestått eller ha likeverdig realkompetanse i dei felles allmenne faga tilsvarande Vg1 og Vg2 i yrkesfaglege studieretningar. Sjå § 2-6 om realkompetansevurdering i denne forskrifta. Søkjarane må i tillegg dokumentere kunnskapar på nivå med B2 i «Test i Norsk – høyere nivå» (Bergenstesten).

§ 2-5 Poengutrekning og rangering

Omtale	Poeng
Det generelle grunnlaget for opptak (a) eller b) § 2.2)	100 poeng
Relevant praksis/fartstid om bord utover det generelle grunnlaget for opptak, jf. gjeldande studieplan	1 poeng per mnd.
Fagprøve med «greidd mykje godt»	25 poeng
Fagprøve i anna fag utover det generelle opptakskravet inkl. praksistid	50 poeng
Gjennomsnittleg karakterpoeng av karakterane i alle fag på Vg2/VK1 og tverrfagleg eksamen	Multipliserast med 10

Den med høgast poengsum vert rangert først. Ved lik poengsum skal det kjønn som er underrepresentert i det yrket eller den profesjonen opplæringa skal føre fram til, kvoterast.

§ 2-6 Realkompetansevurdering

- (1) Fagskolen i Hordaland gjennomfører realkompetansevurderinga i tråd med forskrift om tilsyn med kvaliteten i fagskoleutdanning § 3-1 og rettleiar frå Kompetanse Norge. Kompetansen til søkjaren vert vurdert opp mot læreplanmål i vidaregåande opplæring innan relevante programområde. Informasjon om kva som er relevant yrkesutdanning er nedfelt i studieplanane. Opptak gjort på bakgrunn av realkompetanse vil berre gjelde for den utdanninga det vert realkompetansevurdert til.
- (2) Søkjarar som søker studieplass på bakgrunn av realkompetanse kan vere:
 - a) Søkjarar som har fullført vidaregåande opplæring, men i eit anna utdanningsprogram enn det som er det formelle opptakskravet
 - b) Søkjarar som ikkje har fullført vidaregåande opplæring
 - c) Søkjarar med utanlandsk utdanning

- (3) Søkjarar må dokumentere kompetanse i felles allmenne fag som svarar til nivå 4 i Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk (NKR), ha fylt 23 år i søkjeåret og må ha minst 5 års relevant arbeidserfaring i høve til utdanninga.
- (4) Det er rektor som fattar vedtak om opptak på bakgrunn av realkompetanse etter innstilling frå opptakskomiteen jf. § 2-8 i denne forskrifta.

§ 2-7 Annullering av vedtak om realkompetansevurdering

- (1) Den lokale klagenemnda kan annullere vedtak om godkjent realkompetanse til ei fagskuleutdanning ved Fagskolen i Hordaland dersom ein student er blitt tatt opp til utdanninga ved hjelp av falskt vitnemål eller anna form for utilbørleg oppførsel jf. lov om fagskuleutdanning § 9.
- (2) Høve til annullering vert ikkje forelda. Studenten kan klage på vedtak om annullering til Nasjonal klagenemnd for fagskuleutdanning jf. kap. 5. i denne forskrifta.

§ 2-8 Ansvar for opptak

Rektor er ansvarleg for opptak og skal på vegner av styret sørge for at opptaka til fagskuleutdanningane blir gjennomført korrekt. Rektor nemner opp medlemmer til opptakskomiteen. Komiteen skal gjennomføre det praktiske opptaket og vurdere realkompetanse. Komiteen er sett saman av administrativt og pedagogisk tilsette. Det er rektor som fattar endeleg vedtak om opptak.

§ 2-9 Klage på vedtak om opptak

Opptak til fagskulen er eit enkeltvedtak etter forvaltningslova § 2b og kan klagast på etter denne lova (§ 28 og § 29). Det er fagskulen som fattar vedtak om opptak, og eventuell klage vert handsama av den lokale klagenemnda. Klage skal sendast til fagskulen. Nærare føresegner om klagehandsaming er gitt i kap. 5 i denne forskrifta.

§ 2-10 Innpassing og fritak

- (1) Jf. § 1 i forskrift om fagskuleutdanning kan studentar som kan dokumentere å ha bestått likeverdig eller tilsvarande emne ved same eller ein annan institusjon, søkje om innpassing av delar av tidlegare utdanning. Læringsutbytteomtalen eller studieplan vert nytta for å vurdere om studenten har rett på innpassing av eit emne.
- (2) Dersom studenten kan dokumentere å ha bestått anna type utdanning eller har fått realkompetanse for delar av ei fagskuleutdanning, kan studenten søkje om fritak frå eitt eller fleire emne. Fritaket skal byggje på ei fagleg vurdering av om den heilskaplege kompetansen til søkjaren samla kan gje grunnlag for fritak for ein del av fagskuleutdanninga. Slik kompetanse kan vere opparbeidd gjennom arbeidsliv, frivillig sektor og anna utdanning. Den kan også vere av anna formell, ikkje-formell eller uformell art.
- (3) For å få skrive ut vitnemål eller anna dokumentasjon for fullført utdanning ved fagskulen, må minst 30 fagskulepoeng som skal inngå i utrekningsgrunnlaget, vere avlagt ved Fagskolen i Hordaland som siste del av utdanninga, jf. § 2 i forskrift om fagskuleutdanning.
- (4) Søknad om innpassing eller fritak må leverast til skulen innan 30. september for emna i haustsemesteret og 1. februar for emna i vårsemesteret. Søknaden må innehalde dokumentasjon av omfang og innhald i emnet/kompetansen som studenten ønskjer å søkje innpassing eller fritak for; nærare bestemt:
 - a) Vitnemål / karakterutskrift / realkompetansevurdering
 - b) Oversikt over kva tema som inngår i emnet
 - c) Oversikt over læringsutbytteomtalen av emnet eller studieplan

- (5) Om ein student får godkjent søknad om fritak av eit emne, skal dette kome fram på vitnemålet med referanse til bestått emne ved same eller annan institusjon. Vitnemålet er berre gyldig saman med dokumentasjonen som det vert referert til. Ved innpassing av eitt eller fleire emne er det siste utdanningsinstitusjon som skriv ut vitnemål jf. § 2-10 tredje ledd.
- (6) Vedtak om innpassing og fritak av eit emne vert fatta av rektor etter innstilling frå opptakskomiteen ved fagskulen. Vedtak om innpassing eller fritak ved Fagskolen i Hordaland er eit enkeltvedtak etter forvaltningslova § 2b og kan klagast på etter denne lova (§§ 28 og 29). Klage skal sendast til den fagskulen som har fatta vedtak. Nærare føresegner om klagehandsaming er gitt i kap. 5. i forskrift for opptak, eksamen, disiplinære sanksjonar og klagehandsaming for Fagskolen i Hordaland.

§ 2-11 Annullering av vedtak om innpassing og fritak

- (1) Den lokale klagenemnda kan annullere vedtak om innpassing eller fritak av eitt eller fleire emne ved ei fagskuleutdanning ved Fagskolen i Hordaland dersom ein student har fått innpassing eller fritak ved hjelp av falskt vitnemål eller anna form for utilbørleg oppførsel jf. lov om fagskuleutdanning § 9.
- (2) Høve til annullering vert ikkje forelda. Studenten kan klage på vedtak om annullering til Nasjonal klagenemnd for fagskuleutdanning jf. kap. 5. i denne forskrifta.

Kapittel 3. Vurdering og eksamen

§ 3-1 Vurdering

Vurdering vert gjennomført på ein slik måte at skulen på eit mest mogleg sikkert grunnlag kan vurdere i kva grad studenten har nådd læringsutbyttet som er skildra i studieplanen for utdanninga, jf. fagskulelova § 6. Bokstavkarakterskalaen A – F, der A er **beste karakter** og F er **ikkje greidd**, vert nytta i vurderinga.

§ 3-2 Grunngeving for karakterfastsetting

- (1) Ein student har rett til grunngeving ved karakterfastsetting ved mappevurdering, prøver, innleveringar og andre arbeidskrav som dannar grunnlag for mappevurdering/emnekarakter og eksamen. Ved munnleg eksamen eller vurdering av praktiske ferdigheiter må krav om grunngeving setjast fram straks etter at karakteren er kunngjort. Dersom karakteren vert kunngjort elektronisk, må krav om grunngeving framsetjast innan éi veke. Ved anna kunngjering må krav om grunngeving framsetjast *innan tre veker* frå karakteren vart kunngjort, eller det var rimeleg at kandidaten fekk kjennskap til karakteren.
- (2) Grunngeving skal normalt vere gitt *innan to veker* etter at studenten har sett fram krav om det. I grunngevinga skal det gjerast greie for dei generelle prinsippa som ligg til grunn for vurderinga og for vurderinga av studenten sin prestasjon. Dersom det er gitt skriftlege retningsliner for vurderinga, skal desse vere tilgjengelege for studentane etter at karakteren er fastsett.
- (3) Om studenten har bede om grunngeving innan fristen, vil studenten kunne setje fram klage *innan tre veker* etter å ha motteke grunngeving for karakterfastsettinga. Studenten vert oppmoda om å be om grunngeving før klage vert sett fram, men det er ikkje eit krav. Sjå kap. 5 om klage og klagehandsaming.

§ 3-3 Skikkavurdering

- (1) Ved einskilde utdanningar skal fagskulen vurdere om studenten er skikka for yrket. Krav til skikkavurdering skal gå fram av studieplanen. Ei skikkavurdering vert gjennomført gjennom heile studiet og er ein føresetnad for at studenten skal få vitnemål for fullført utdanning, jf. fagskulelova § 11.

- (2) Det er den lokale klagenemnda som fattar vedtak om at ein student ikkje er skikka for yrket. Studenten har rett til å uttale seg før det vert gjort vedtak. Vert det fatta slikt vedtak, kan studenten verte utestengt frå utdanninga. Studenten kan klage på vedtaket til Nasjonal klagenemnd for fagskoleutdanning. Sjå kap. 4. om disiplinære sanksjonar og kap. 5. om klage og klagehandsaming.
- (3) Denne paragraf trer ikkje i kraft før Kunnskapsdepartementet har fastsett forskrift om skikkavurdering.

§ 3-4 Karakterskala

(1)

Symbol	Nemning	Generell, ikkje fagspesifikk omtale av vurderingskriterium
A	Framifrå	Framifrå prestasjon som skil seg klårt ut. Studenten har svært gode kunnskapar, ferdigheiter og generell kompetanse.
B	Mykje god	Mykje god prestasjon. Studenten har mykje gode kunnskapar, ferdigheiter og generell kompetanse.
C	God	Jamt god prestasjon som er tilfredsstillande på dei fleste områda. Studenten har gode kunnskapar, ferdigheiter og generell kompetanse.
D	Nokså god	Akseptabel prestasjon med nokre vesentlege manglar. Studenten har nokså gode kunnskapar, ferdigheiter og generell kompetanse.
E	Tilstreккеleg	Prestasjonen tilfredsstillar minimumskrava, men heller ikkje meir. Studenten har oppfylt minimumskrava som blir stilt til kunnskapar, ferdigheiter og generell kompetanse.
F	Ikkje bestått	Prestasjon som ikkje tilfredsstillar dei faglege minimumskrava. Studenten har <i>ikkje bestått</i> på grunn av vesentlege manglar når det gjeld kunnskapar, ferdigheiter og generell kompetanse.

- (2) Ved ein skilde emne kan det verte nytta vurderingsuttrykket «bestått – ikkje bestått». Kva emne dette gjeld kjem fram av studieplanen.

§ 3-5 Eksamens- og vurderingsordning

(1) Styret kan gi forskrift om forhold som er spesielle for den ein skilde eksamen.

- (2) Vurdering med emnekarakter for kvart emne vert gjort på grunnlag av arbeidskrava for emnet. Arbeidskrava er omtalt i studieplanen for kvar utdanning. For å bestå emnet må arbeidskrava vere innfridd.

Når emnekarakteren vert fastsett, blir det gjort på grunnlag av arbeidskrava. Dersom ein student ikkje har oppfylt alle arbeidskrava i eitt eller fleire tema, vil sluttkarakter i emnet bli F – ikkje bestått, og studenten har såleis ikkje rett til å gå opp til eksamen.

(3) Se også § 3-13 Rett til å gå opp til eksamen.

§ 3-6 Eksamen ved dei tekniske fagskoleutdanningane

Eksamen vert gjennomført etter følgjande minimumsplan:

- Hovudprosjekt.* Hovudprosjektet vert avslutta med ein tverrfagleg prosjekteksamen. Eksamen er munnleg og skriftleg: Den er samansett av eit individuelt oppsummeringsnotat og ein munnleg eksaminasjon.
- LØM-eksamen.* Emnet som omfattar dei tre LØM-tema (organisasjon og leiing, økonomistyring og marknadsføringsleiing) vert avslutta med ein tverrfagleg eksamen.
- Andre emne.* Studenten skal ha eksamen i minimum to av dei andre emna.

§ 3-7 Eksamen ved helsefagskuleutdanningane

Eksamen vert gjennomført etter følgjande plan:

- a) I dei teoretiske emna blir emnekarakter gjeve på bakgrunn av innfridde arbeidskrav, skriftleg eksamen og annan aktivitet, med grunnlag i § 3-1 om vurderingsformer i denne forskrifta.
- b) Avsluttande eksamen er ei skriftleg fordjupingsoppgåve med munnleg eksaminasjon. Det vert gjeve ein samla karakter. For å kunne gå opp til avsluttande eksamen, må studentane ha utført obligatoriske arbeidskrav, gjennomført praksisstudiar med greidd resultat, samt greidd dei føregåande emna. Fråvær kan ikkje overstige 10 % i praksisperioden.

§ 3-8 Eksamen ved dei maritime fagskuleutdanningane

Det er eksamen i alle emne som er del av studiet kvart skuleår utanom i emna fysikk, matematikk og norsk kommunikasjon, der studenten vert trekt ut til eksamen i eitt av emna kvart skuleår, jf. «Nasjonalt Standard for vurdering for ettårige og toårige maritime fagskuleutdanningar».

§ 3-9 Eksamen ved dei grønne fagskuleutdanningane

- (1) Det vert halde to tverrfaglege eksamenar:
 - a) Ein tverrfagleg praktisk / munnleg eksamen.
 - b) Ein tverrfagleg skriftleg eksamen.
- (2) Praksisperioden må vere bestått for å kunne framstille seg til eksamen, og fråvær kan ikkje overstige 10 % i praksisperioden.

§ 3-10 Gjennomføring av eksamen etter avbrot av studium

Ein student som har brote ordinær studieprogresjon og kjem attende ved eit seinare høve for å fullføre utdanninga, må inngå skriftleg avtale med fagskulen om kva eksamenar som skal gjennomførast.

§ 3-11 Dokumentasjon

- (1) Studentar som fullfører og består ei utdanning, vil få utdelt vitnemål jf. § 5 i lov om fagskuleutdanning. Vitnemålet skal innehalde:
 - a) Emna som inngår i utdanninga.
 - b) Omfang av emna og oppnådd karakter skal førast på vitnemålet.
 - c) Overordna læringsutbytte.
 - d) Omtale av eventuell praksis.
 - e) Nivå i Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk (NKR) og kvalifikasjonen som vert oppnådd.
 - f) Karaktersystemet som vert nytta.
- (2) På vitnemål for teknisk fagskule skal fagretning, fordjuping og tittel på hovudprosjektet gå fram.
- (3) Ein student som ikkje har fullført, eller som har fullført men ikkje bestått heile utdanninga, kan be om ei karakterutskrift som syner fullførte og beståtte emne og eksamenar.

§ 3-12 Avsluttande vurdering, eksamen og sensur

- (1) Styret delegerer til rektor å nemne opp sensor ved eksamen, prøve, vurdering av oppgåver eller anna arbeid når resultatet er del av vitnemålet eller vert rekna inn i karakter for utdanninga, jf. fagskulelova § 6.
- (2) Eksamensplanen for fagskulen skal vere tilgjengeleg tre månader før eksamen vert gjennomført. Skulen skal ha rutinar for å gjere studenten kjent med eksamensplanen som seier når og kvar det ligg føre sensur. Jf. fagskulelova § 6, tredje ledd, skal sensur liggje føre innan tre veker dersom ikkje

særlege årsaker gjer det naudsynt å bruke meir tid. Styret sjølv kan gjere unntak for enkelteksamenar og fastsetje lengre frist om det ikkje er mogleg å skaffe tilstrekkeleg med kvalifiserte sensorar som er naudsynt for å avvikle sensuren på tre veker.

§ 3-13 Rett til å gå opp til eksamen

- (1) Studentar som er tekne inn til eit emne eller eit studium ved fagskulen har rett til å gå opp til dei eksamenar og prøver som høyrer til studiet eller emnet. Det er ikkje høve til å gå opp som privatist ved fagskulane. I kvart emne er det fastsett særskilde arbeidskrav som prøver, innleveringar eller krav om obligatorisk frammøte og/eller praksis som må vere fullført før eksamen kan gjennomførast. Nærare opplysningar om dette vert gitt i studieplanen. Studentar som ikkje oppfyller eller består arbeidskrava som er fastsett i studieplanen, har ikkje rett til å gå opp til eksamen i det aktuelle emne.
- (2) Studentar som følgjer normalt skuleår, vert automatisk meldt opp til eksamen. Frist for å melde seg av eksamen er *tre veker før* eksamensdato. Dette gjeld også studentar som har meldt seg opp til ny eller utsett eksamen. Gyldig fráværårsak er sjukdom eller sterke velferdsgrunnar, og desse skal dokumenterast. Dokumentasjonen skal leverast/vere poststempla så raskt som mogleg og seinast innan *tre vekedagar* etter eksamen.
- (3) Ein student har rett til å ta eksamen ved fagskulen i same emne tre gonger. Ein student er å rekne som møtt til eksamen om han eller ho:
 - a) trekkjer seg etter frist for å melde seg av
 - b) ikkje møter på eksamen
 - c) ikkje leverer svar
 - d) møter på eksamen og trekkjer seg under eksamen
- (4) Fagskulen ved rektor kan gje dispensasjon for eit fjerde forsøk i spesielle tilfelle etter søknad frå studenten. Når ein student har teke eksamen på nytt, gjeld den beste karakteren. Gyldig fráværårsak er sjukdom eller sterke velferdsgrunnar, og desse skal dokumenterast. Dokumentasjonen skal leverast/vere poststempla så raskt som mogleg og seinast innan *tre vekedagar* etter eksamen.
- (5) Det er mogleg å ta eventuell praksisperiode ein gong til om ein ikkje har greidd denne, med mindre anna er bestemt i studieplanen. Vedtak om ikkje bestått praksisperiode er eit enkeltvedtak, og studenten har klagerett. Sjå kap. 5. for korleis gå fram ved klage.
- (6) Når ein student ikkje fullfører studiet/emnet innan normert studietid og det i mellomtida er gjort vesentlege endringar i studieplan, gjeld retten til å fullføre etter den opphavlege studieplan i eitt år etter at endringa vart gjort gjeldande.

§ 3-14 Studieprogresjon ved dei maritime fagskuleutdanningane

Ved dei maritime fagskuleutdanningane må studenten ha bestått alle emna det første året for å ha rett til å gå vidare til emna på andre året. Studenten vil ikkje tape retten til å gå vidare til andre året før fristen for kontinuasjonseksamen har gått ut. Om studenten består kontinuasjonseksamen, vert ikkje retten til å gå vidare tapt. Ved tap av rettar har studenten klagerett. Sjå kap. 5. for korleis gå fram ved klage.

§ 3-15 Studieprogresjon ved dei tekniske fagskuleutdanningane

- (1) Ved dei tekniske fagskuleutdanningane kan studenten berre ha stroke i eitt emne for å kunne gå vidare med utdanninga.
- (2) Det er ikkje mogleg å utsetje eit emne fullt ut til året etter med mindre det ligg føre særskilde tilhøve. Det vil seie at dersom studenten ikkje har levert nokon av arbeidskrava i eit emne, vil studenten tape retten til å fullføre utdanninga. Rektor kan gje dispensasjon til å utsetje, eller ta opp att eit emne, ved

særskilde høve etter søknad. Ved tap av rettar har studenten klagerett. Sjå kap. 5. for korleis gå fram ved klage.

§ 3-16 Studieprogresjon ved dei helsefaglege fagskuleutdanningane

Dei helsefaglege utdanningane er emnestrukturerte, og dei ulike emna byggjer på kvarandre. Ein student må ha bestått eit emne for å kunne fortsette i studiet på det neste. Alle emna og praksis skal vere bestått før studenten kan ta avsluttande eksamen. Rektor kan gje dispensasjon til å utsetje, eller ta opp att eit emne, ved særskilde høve etter søknad. Ved tap av rettar har studenten klagerett. Sjå kap. 5. for korleis gå fram ved klage.

§ 3-17 Krav om frammøte

Det er krav om 80 % frammøte til undervisninga ved Fagskolen i Hordaland. Studentar som ikkje fyller dette kravet, kan miste retten til å fortsette studiet. Ved tap av rettar har studenten klagerett; sjå kap. 5. om klage og klagehandsaming.

§ 3-18 Permisjon og tilrettelegging

- (1) Ein student kan søkje om og få permisjon dersom tungtvegande grunnar gjer det naudsynt, til dømes ved sjukdom eller innkalling til førstegongsteneste. Permisjon blir som hovudregel gitt for ein periode på eitt studie-år. I ekstraordinære tilfelle kan permisjon bli gitt i ytterlegare eitt år. Ein student som får barn under studie har rett permisjon i frå studie under svangerskap og til omsorg for barn. Permisjon ved fødsel gjelder også far, medmor og medfar.
- (2) Studentar som av medisinske eller andre grunnar har behov for spesiell tilrettelegging ved den praktiske gjennomføringa av eksamen, må sende søknad om dette til rektor ved den einskilde skule *seinast tre veker før eksamen*. Om det oppstår akutt behov for tilrettelegging, kan det gjerast unntak frå søknadsfristen. Søknaden må innehalde dokumentasjon frå sakkunnig instans (til dømes lege, logoped, psykolog) med omtale av behovet for særleg tilrettelegging.
- (3) Særordningar kan vere spesiell fysisk tilrettelegging, bruk av særskilde hjelpemiddel og/eller utvida tid til eksamen, eller i spesielle tilfelle alternativ eksamensform. Døme på særordningar er: Eige eksamenslokale, bruk av PC, skrivehjelp, munnleg eksamen i staden for skriftleg, høgtlesing av oppgåva, høgtlesing av svara for korrektur, ekstra pausar med høve til å kvile, ammepausar og liknande.
- (4) Ved skriftleg eksamen med tilsyn kan det verte gjeve utvida tid med inntil 25 % av normal eksamenstid; maksimalt éin time.
- (5) Særordningar skal likevel vere slik at prestasjonen vert vurdert etter vanlege faglege kriterium.
- (6) Eventuelt avslag på søknad om tilrettelagt eksamen er eit enkeltvedtak, og studenten har klagerett. Sjå kap. 5. for korleis gå fram ved klage.

§ 3-19 Fusk og forsøk på fusk

- (1) Det vert vurdert som fusk om ein student nyttar ulovlege hjelpemiddel under eksamen eller prøve eller på andre måtar handlar i strid med eksamensreglement eller reglar om kjeldebruk bestemt av fagskulen. Om det under eksamenar eller prøver med tilsyn oppstår situasjonar som gjer at ein student kan mistenkast for fusk, skal studenten straks gjerast merksam på at forholda vil bli rapportert til administrasjonen ved fagskulen for vidare handsaming. Eksamensreglement og reglar for kjeldebruk finn ein på heimesida til fagskulen.

- (2) Studenten skal ha høve til å velje om han/ho ønskjer å avbryte eller fortsette eksamen. Det same gjeld for studentar som har hjelpt andre til fusk. Studentar som har fuska eller forsøkt å fuske, vil få eksamen eller prøve annullert. Det er den lokale klagenemnda som fattar vedtak om annullering (jf. § 3-20) på grunn av fusk eller forsøk på fusk, og eventuelle disiplinære sanksjonar (§ 4-1 tredje ledd).

§ 3-20 Annullering av eksamen

- (1) Den lokale klagenemnda kan annullere eksamen/emnekarakter om studenten har fuska eller er blitt tatt opp til utdanninga ved hjelp av falskt vitnemål eller anna form for utilbørleg oppførsel, jf. lov om fagskoleutdanning § 9. Høve til annullering vert ikkje forelda. Sjå § 4-1 tredje ledd i høve til disiplinære sanksjonar i samband med annullering på dette grunnlag.
- (2) Etter avgjersle om annullering skal eventuelt vitnemål eller karakterutskrift leverast tilbake til fagskulen. Om vitnemål eller karakterutskrift ikkje vert levert tilbake til skulen i rett tid, kan skulen krevje hjelp frå namsmannen i samsvar med reglane i tvangsfullbyrdingslova kap.13. Dannar vitnemålet grunnlag for autorisasjon for yrkesutøving skal fagskulen gje melding om annullering til vedkommande mynde.
- (3) Annullering av eksamen er eit enkeltvedtak, og studenten kan klage på vedtaket til Nasjonal klagenemnd for fagskoleutdanning. Sjå kap. 5. for korleis ein går fram ved klage og kva rettar studenten har ved disiplinære sanksjonar.

Kapittel 4. Disiplinære sanksjonar

§ 4-1 Utestenging og bortvising

- (1) Ein student som trass skriftleg varsel frå fagskulen gjentekne gonger opptrer på ein måte som verkar grovt forstyrrande for medstudentar sitt arbeid eller for verksemda ved fagskulen elles, kan etter vedtak av den lokale klagenemnda verte bortvist frå fagskulen i inntil eitt år. Med bortvising meiner ein at studenten ikkje får delta i undervisning eller opphalde seg på skulen sitt område i bortvisningsperioden. Dersom ein student på trass av skriftleg varsel frå fagskulen ikkje etterkjem eit vedtak om bortvising, kan den lokale klagenemnda vedta å stenge ute studenten frå utdanninga i inntil eitt år. Med utestenging meiner ein her å miste retten til å fullføre studiet.
- (2) Den lokale klagenemnda, kan vedta at ein student som har skapt fare for liv eller helse - eller har oppført seg grovt usømeleg - overfor nokon studenten har møtt i samband med undervisning eller praksisopplæring, vert utestengt frå fagskoleutdanning med klinisk undervisning og praksisstudium, og fråteken retten til å gå opp til eksamen i slik utdanning ved fagskulen i inntil tre år. Det same gjeld dersom ein student har brote lovfesta teieplikt.
- (3) Den lokale klagenemnda kan vedta at ein student som har nytta falskt vitnemål, andre falske dokument eller anna form for uheiderleg åtferd, eller som har fuska eller forsøkt å fuske, vert utestengt frå all utdanning ved fagskule og vert fråtatt retten til eksamen ved fagskulen i inntil eitt år. Tilsvarende gjeld for ein student som forsetteleg har medverka til fusk.
- (4) Eit vedtak om bortvising eller utestenging av ein student kan berre fattast med minst to tredels fleirtal i den lokale klagenemnda. Studenten skal ha høve til å forklara seg før kvart vedtakspunkt. Vedtaket er eit enkeltvedtak, og studentane kan klage til Nasjonal klagenemnd for fagskoleutdanning. Sjå kap. 5. for korleis gå fram ved klage.

Kapittel 5. Klage og klagehandsaming

§ 5-1 Klageinstans

- (1) Ved klage på karakterfastsetjing vert det gjeve ny sensur eller ny vurdering. Les om grunngeving for karakter under § 3-2, klage på mappevurdering/emne vurdering under § 5-3 og eksamen under § 5-4.
- (2) Ved klage på bortvising, utestenging, annullering av eksamen, utestenging etter skikkavurdering eller politiattest er det Nasjonal klagenemnd for fagskoleutdanning som er klageinstans. Ved alle andre klager er det den lokale klagenemnda som er ansvarleg for klagehandsaming. Klagenemnda består av minimum fem medlemmar etter følgjande kvalifikasjonar; leiar og vara for leiar fyller dei lovfesta krava til lagdommarar og er ikkje tilsett ved fagskolen, eitt medlem og éin student frå Fagskolen i Hordaland, eitt medlem og éin student frå Yrkesdykkerutdanninga ved Høgskulen på Vestlandet. Alle medlemmane har personleg vara, og mandatet til klagenemnda vert innretta i høve til forvaltningslova. Den lokale klagenemnda er vedtaksfør når leiar eller vara for leiar og to andre medlemmer er til stades. Vedtak fatta av den lokale klagenemnda i saker om fagskulane sine enkeltvedtak kan ikkje påklagast.
- (3) Klager som vert handsama av den lokale klagenemnda, er som følgjer:
 - a) formelle feil ved eksamen (t.d. feil ved oppgåveteksten, eksamensavvikling eller ved gjennomføring av sensur)
 - b) eksamen under særskilde vilkår
 - c) opptak
 - d) fritak eller innpassing av emne
 - e) tap av rettar

§ 5-2 Framgangsmåte og fristar

- (1) Alle klager skal sendast til den einskilde fagskule ved rektor. Rektor skal – som den som har fatta vedtak i første instans – vurdere om det er grunn til å oppheve vedtaket. Dersom rektor ikkje finn grunn til å oppheve vedtaket, sender rektor klaga til handsaming for ny sensur eller til handsaming i den lokale klagenemnda.
- (2) Studenten må sende klaga *seinast tre veker* etter at vedtaket er gjort kjent, eller han eller ho har hatt rimeleg høve til å gjere seg kjent med vedtaket. Studenten skal få svar på klaga seinast innan ein månad. Dersom klagehandsaminga tek lengre tid, skal klagar underrettast om dette skriftleg. Klaga skal vere skriftleg og sendast til fagskolen sitt post-mottak (e-post eller brev).
- (3) Klage over formelle feil ved eksamen må varslast *innan tre veker* etter at studenten er eller burde vore kjent med det forhold som gir grunnlag for klage.
- (4) Finn den lokale klagenemnda at det er gjort formelle feil, og det er rimeleg å tru at dette kan ha vore viktig for prestasjon eller vurdering for ein eller fleire studentar, skal det gjennomførast ny sensur, eller haldast ny eksamen så snart som mogleg.
- (5) Den skriftlege klagen skal innehalde:
 - a) kven som klagar (namn og adresse)
 - b) vedtak det vert klaga over
 - c) kva klaga gjeld
 - d) dato og underskrift/er

§ 5-3 Klage på mappevurdering/emnekarakter

- (1) Studenten har rett til å klage på karakterfastsetting ved alle prøver og innleveringar som har konsekvens for avsluttande vurdering i eit emne. Ved klage på karakter ved prøver eller innleveringar

må studenten setje fram klage innan tre veker frå karakteren var gjort kjent, eller tre veker etter at studenten har fått grunngjeving. Ved klage på endeleg karakter ved mappevurdering/emnekarakter er det berre mogleg å klage på sluttvurderinga og ikkje på enkeltstående prøver og innleveringar tilbake i tid.

- (2) Om studenten set fram klage på karakter ved prøve, innlevering og andre arbeidskrav som har konsekvens for avsluttande vurdering, skal det verte gjort ei ny fagleg vurdering av ein annan part. Studenten vert oppmoda til å be om grunngjeving før det vert sett fram klage.
- (3) Ved klage på avsluttande vurdering i høve til mappevurdering/emnekarakter kan studenten berre klage på summen av karakterfastsettinga; det vil seie den totale vurderinga av dei karakterane som er del av mappevurderinga/emnekarakteren. Studenten har rett på grunngjeving for karakterfastsetting. Ved klage på mappevurdering/emnekarakter skal det gjerast ny vurdering av ein annan fagskule. Karakterfastsetting ved klagehandsaming etter denne paragraf kan ikkje påklagast.
- (4) Ved klage over karakterfastsettinga på gruppeeksamen (der ein får gruppekarakter) må alle gruppe medlemmene samla samtykke i og skrive under på klaga.
- (5) Ved ny sensur skal nye sensorar ikkje få oppgitt karakteren det vert klaga på.

§ 5-4 Klage på eksamen

- (1) Ved klage over karakterfastsetting ved ein eksamen skal to nye sensorar nyttast. Ny sensur skal liggje føre innan same fristar som gjeld for ordinær eksamen. Endring kan gjerast både til gunst og ugunst for klagar. Karakterfastsetting ved ny sensur etter denne paragraf kan ikkje klagast på.
- (2) Om den endelege karakteren blir fastsett på grunnlag av ei munnleg prøve/justering i samanheng med ein skriftleg deleksamen, og klagar får medhald i klage på sensuren av den skriftlege delen av eksamen, skal det haldast ny munnleg eksamen før ny endeleg karakter kan setjast.
- (3) Vurdering av munnleg prestasjon eller anna vurdering som på grunn av type prøve ikkje let seg etterprøve, kan ikkje klagast på med mindre det gjeld formelle feil ved eksamen.
- (4) Ved ny sensur skal nye sensorar ikkje få oppgitt karakteren det vert klaga på.

Kapittel 6. Avsluttande føresegner

§ 6-1 Ikraftsetjing og oppheving

- a) Denne forskrifta trer i kraft 24.01.2018.
- b) Samtidig vert forskrift for Fagskolane i Hordaland gjeldande frå 05.05.2017 oppheva.

PS 7/18 Ymse